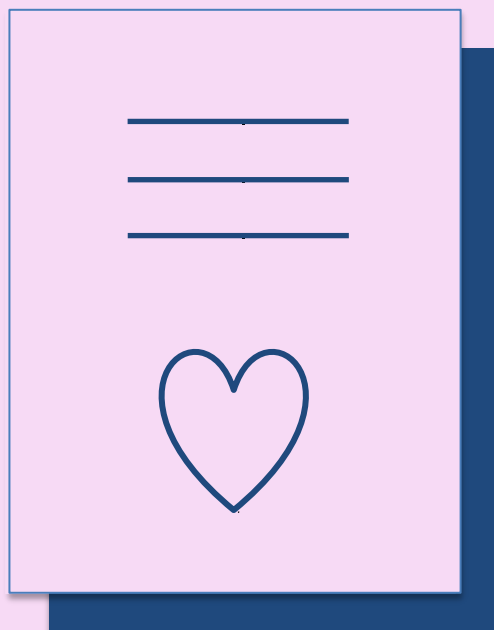

OPRETTELSE AF “3 MILLIONER KRONERS ÆGTEPAGTER”

The establishment of “3 million DKK prenuptial agreements”

Isabella Hastrup Andersen (201909058)
Simone Bak Pedersen (201905560)

Vejledt af lektor, Eva Naur Jensen

Ordoptælling

Statistik:

	Sider	70
	Ord	35.699
Tegn (uden mellemrum)		199.299
Tegn (med mellemrum)		234.789
	Afsnit	618
	Linjer	2.899

Medtag fodnoter og slutnoter

Luk

Indholdsfortegnelse

Abstract (I og S).....	6
1. Indledning (I og S)	7
2. Problemformulering og metode (I og S)	8
3. Afgrænsning (I og S).....	9
4. Introduktion til beskatning af dødsboer (S)	9
4.1. Generelt om dødsbobebskatningen (S).....	9
4.2. Skattepligtige dødsboer (I)	10
4.2.1. Dødsboets indkomst (I)	10
4.2.2. Overtagelse af dødsboets aktiver og passiver med/uden skattemæssig succession (S)	11
4.3. Skattefrie dødsboer (I)	12
4.3.1. Mellempåperiodebeskatning (I).....	13
4.4. Opsummering (S og I).....	14
5. Begrebet “boet” i DSKL § 6, stk. 1 (S).....	14
5.1. Ordlyden og bemærkningerne (S)	14
5.2. SKM 2012.524 LSR (I).....	15
5.3. Betydningen af de skatteretlige styresignaler (I).....	16
6. Skattepligten i et uskiftet bo (I)	17
6.1. Betingelserne for at sidde i uskiftet bo (I)	17
6.2 Beskatning af det uskiftede bo (I)	17
6.2.1 Beskatning af den længstlevende ægtefælle ved hensiddet i uskiftet bo (I).....	18
6.2.2. De dødsboskatteretlige regler ved skifte af et uskiftet bo (I)	18
6.2.3. Hvad er afgørende for skattepligten ved skifte af det uskiftede bo? (I)	19
6.2.3.1. SKM 2013.816 SR (I)	19
6.2.3.2. SKM 2013.814 SR (I)	20
6.2.3.3. Opsummering (I)	21
6.2.4. Den retskildehierarkiske værdi af bindende svar (I).....	21
7. Hvor mange grundbeløb, kan der anvendes på skiftet, når dødsboet udgøres af både et særbo og et uskiftet bo? (I).....	23
7.1. De dødsboskatteretlige regler ved skifte af førstafdødes særbo (I)	23
7.2. Skal der ifølge DSKL ske en opdeling af dødsboet i henholdsvis særbo og fællesbo i relation til grundbeløbet? (S).....	23
7.2.1. Opdeling af særbo og fællesbo efter DSKL § 4, stk. 4 (S).....	24
7.2.2. Opdeling af særbo og fællesbo efter DSKL § 58, stk. 3 (S).....	24
7.2.3. Bestemmelserne i DSKL kapitel 11 (S).....	25
7.2.4. Foreløbig opsummering (S)	26
7.2.5. Et praktisk eksempel (S)	26

7.2.6. Hvordan harmonerer en opdeling af dødsboet i to separate dødsboer med DSKL § 6, stk. 1? (S)	27
7.2.7. Foreløbig sammenfatning (S)	27
7.3. Anvendelse af grundbeløbet ved skifte i længstlevendes levende live (I)	27
7.3.1. DSKL § 72, stk. 2, 1. pkt. (I)	28
7.3.2. DSKL § 72, stk. 2, 2. pkt. (I)	28
7.3.3. Bemærkningerne til DSKL § 72, stk. 2 (I).....	29
7.3.4. Foreløbig sammenfatning (I)	29
7.4. Anvendelse af grundbeløbet ved skifte i anledning af længstlevendes død (I)	29
7.4.1. DSKL § 72, stk. 2's placering i loven (I)	30
7.4.2. DSKL § 6, stk. 3 (I)	30
7.4.3. Hvad siger den juridiske litteratur om antallet af grundbeløb ved skifte af det uskiftede bo ved længstlevendes død? (S)	31
7.4.4. Kan styresignalerne bidrage til forståelsen? (S).....	32
7.5. Sammenfatning (I og S)	33
7.6. Hvilke konsekvenser får det for dødsboets skattepligt, hvis særboet er under grundbeløbet, men sammenlægningen med fællesboet gør, at det samlede dødsbo overstiger grundbeløbet? (S)	34
8. "3 mio. kr. ægtepagter" (S)	35
8.1. Selve metoden (S)	35
8.2. Hvem kan drage fordel af metoden? (S)	36
8.2.1. Der skal kunne etableres et særbo (S).....	36
8.2.2. Der skal kunne etableres et uskiftet bo (S).....	37
8.2.3. Opsummering (S).....	38
9. Indretning af det fuldstændige særbo (S)	38
9.1. Genstandssærbo (S).....	38
9.1.1. Specifikation (S).....	39
9.1.2. Valg af aktiver (I).....	39
9.1.2.1. Fast ejendom (I).....	39
9.1.2.2. Værdipapirer (I).....	40
9.1.2.3. Selskaber med begrænset hæftelse (I).....	40
9.1.2.4. Opsummering (I)	41
9.1.2.5. Personligt drevne virksomheder og virksomhedsskatteordningen (I)	41
9.1.2.5.1. Virksomhedsskatteoven (I)	41
9.1.2.5.2. Beskatning af dødsboer i de situationer, hvor afdøde benyttede sig af virksomhedsskatteordningen (I).....	41
9.1.2.5.3. Konsekvenser ved benyttelse af virksomhedsskatteordningen i sammenhæng med metoden (I).....	42
9.1.2.6. Virksomhedsomdanning efter død (I)	42
9.1.2.6.1. Betingelserne for virksomhedsomdanning efter reglerne i VOL (I).....	43
9.1.3. Værdiansættelsen af de valgte aktiver (I).....	44
9.1.3.1. Fast ejendom (I).....	45
9.1.3.1.1. Værdiansættelsescirkulæret: om fast ejendom (I).....	45
9.1.3.1.2. Konsekvenser ved værdiansættelse af fast ejendom efter 15%/20%-reglen (I)	45
9.1.3.2. Sammenfatning – fast ejendom (I).....	46
9.1.3.3. Værdipapirer (I).....	46
9.1.3.4. Værdiansættelse af selskaber og personligt ejede virksomheder(I)	47

9.1.3.4.1. Selskaber med begrænset hæftelse (I).....	48
9.1.3.4.2. Personligt ejede virksomheder (I)	48
9.1.4 Sammenfatning (I).....	49
9.1.5. Værdiudsving i de valgte aktiver (I)	49
9.2. Sumsæreje (S).....	50
9.2.1. Værdiudsving i sumsærejet (S)	50
9.2.2. Beløbets tilstedeværelse på oprettelsestidspunktet (S).....	51
9.2.3. Opsummering (S).....	51
9.2.4. Knytter beregningen sig til netto- eller bruttoformuen henholdsvis fri- eller brutto-værdien? (S).....	52
9.2.4.1. ÆFL's friholdelsesregler (S).....	52
9.2.4.2. Nettoformuen og friværdien (S).....	53
9.2.4.3. Bruttoformuen og bruttoværdien (S).....	53
9.2.4.4. TFA 2021.468 Ø (S).....	54
9.2.4.5. Opsummering (S)	54
9.3. Genstandsrelateret sumsæreje (S)	55
9.3.1. Specifikation af aktiverne (S)	55
9.3.2. Genstandsrelateret sumsæreje for mere end ét aktiv (S).....	56
9.3.3. Beregning af genstanden(e)s friværdi (S).....	57
9.3.3.1. Begrebet "friværdi" i relation til det genstandsrelaterede sumsæreje (S).....	57
9.3.4. Opsummering (S).....	58
9.4. Abstrakt sumsæreje (I)	58
9.4.1. Hvilken formue knytter det abstrakte sumsæreje sig til? (I)	59
9.4.2. Kan det abstrakte sumsæreje knytte sig til en bestemt del af formuen? (I)	59
9.4.3. Beregningen af nettoformuen (I).....	60
9.4.3.1. Nettoformuens aktiver (I).....	60
9.4.3.2. Nettoformuens passiver (I)	60
9.4.3.2.1. Forbrugsgæld (I)	61
9.4.3.3. Opsummering (I).....	62
9.4.4. Den kvalitative fordeling i sammenhæng med en bestemmelse om abstrakt sumsæreje (I)....	62
9.4.4.1. Afgrænsning af dødsboets indkomst; DSKL § 4, stk. 3, AL § 22 og DSL § 76 (I).....	62
9.4.4.2. Udtagelsesregler i ÆFL og AL (I)	63
9.4.4.3. Har længstlevende mulighed for at afgøre, hvilke aktiver der kvalitativt omfattes af det abstrakte sumsæreje? (I)	64
9.4.4.5. Opsummering (I).....	65
9.5. Sammenfatning om valget af særejetype (I og S).....	65
9.6. Pristalsregulering (S)	66
9.6.1. Konsekvenser ved pristalsregulering (S).....	67
9.6.2. Satsreguleringsprocenten (S).....	67
9.6.3. Den hidtidige udvikling i indeksene (S).....	68
9.6.4. Opsummering (S).....	68
10. Praktiske overvejelser (S).....	69
10.1. Surrogater og indtægter (S)	69
10.1.1. Surrogater (S)	69
10.1.2. Opsummering surrogater (S)	70
10.1.3. Indtægter (S).....	70
10.1.4. Opsummering indtægter (S).....	72
10.1.5. Eksempler fra praksis (S)	72

10.2. Hvem af ægtefællerne bør særejet gælde for? (S)	72
11. Konklusion (S og I)	74
12. Forkortelsesliste	77
13.1 Love	78
13.2 Cirkulærer, styresignaler, meddelelser, juridiske vejledninger mv.	79
13.2 Bøger	79
13.3 Artikler	80
13.4 Bemærkninger og betænkninger mv.	80
13.5 Andet	80
13.5.1 Hjemmesider	80
14. Domsregister	81
14.1 Ugeskrift for Retsvæsen	81
14.2 Tidsskrift for Familie- og Arveret	81
14.3 Tidsskrift for Skatter og Afgifter	81
15. Bilag	82
Bilag A – eksempel på opgørelse af skattepligten i et dødsbo:	82
Bilag B – udviklingen i nettoprisindekset og satsreguleringsprocenten	83
Bilag C – eksempel på boopgørelse fra Skattestyrelsen	84
Bilag D – praktiske eksempler på ”3 mio. kr. ægtepagter”	96
Bilag E – deklaration for anvendelse af GAI	102

Abstract (I og S)

This master thesis concerns spouses' opportunities to enter into prenuptial agreements with the intention of establishing a tax-free estate, commonly known as "3 million DKK prenuptial agreements" (*"the method"*). The primary purpose of this thesis is to examine how Section 6(1) of the Inheritance Tax Act should be interpreted when the predeceased spouse has separate property, which is settled upon their death, and where the surviving spouse remains in possession of the residual estate without immediate distribution. Furthermore, the purpose of this thesis is to analyze the possibilities of optimizing the method in the most tax-efficient manner through the selection of types of separate property within the Marriage Act.

According to Section 6(1) of the Inheritance Tax Act, an estate is exempt from taxation if the value of the estate's assets and/or net wealth does not exceed the basic amount of DKK 3,272,500 (2024). When calculating the taxable value of the estate, the spousal shares are decisive. This applies to both a complete distribution immediately upon the death of the first spouse and to a subsequent distribution of the undivided estate, either during the surviving spouse's lifetime or upon their death. If the sum of the predeceased and the surviving spouse's share of the undivided estate is less than DKK 6,545,000 (2024), both estates will be tax-exempt if distributed upon the death of the surviving spouse.

In cases where the deceased leaves behind both separate property, settled immediately upon their death, and marital property, which the surviving spouse takes over to remain undistributed, it is, based on the assumptions of this thesis, both in cases of distribution during the surviving spouse's lifetime and in case of distribution upon their death, the sum of the deceased's separate property and their share of the undistributed estate, that determines the tax liability under section 6(1) of the Inheritance Tax Act.

In the prenuptial agreement, spouses can optimize the method by choosing between different types of separate property depending on their specific financial situation. This can be achieved either through a provision for property-based separate property under Section 12(2)(1) of the Marriage Act or through a provision for sum-based separate property under Section 12(2)(4) of the Marriage Act, either in the form of property-related sum-based separate property or abstract sum-based separate property.

As a result of this thesis, it can be concluded that abstract sum-based separate property is the safest solution for most spouses as it ensures that their assets are not affected by fluctuations in value – as is the case with both property-based separate property and property-related sum-based separate property – but only by whether the spouses' net assets are greater or lesser than the fixed amount. If the sum-based separate property amount is preserved at the time of estate distribution, the spouses thereby achieve the maximum benefit from the method.

1. Indledning (I og S)

M og H er gift. M har, da han var ung, erhvervet en række værdipapirer, som i dag har en betydelig værdi på mange millioner kroner. M, der ønsker, at mest muligt af arven efter ham skal tilfalde sine arvinger, har surfet på nettet og læst en artikel om den høje beskatning af (blandt andet) værdipapirer i forbindelse med død. M kontakter derfor sin advokat, som har gjort ham bekendt med muligheden for at oprette en såkaldt "3 millioner kroners ægtepagt".

M og H er ikke et unikt tilfælde. I takt med den stigende velstand oplever mange ægtefæller en forøgelse af deres formue, med det resultat at der på et senere dødsboskifte potentielt skal betales dødsboskat. Udgangspunktet er, at et dødsbo er skattefrit, hvis det ikke overstiger det regulerede grundbeløb i dødsboskattelovens¹ (herefter "DSKL") § 6, stk. 1². Grundbeløbet udgør i 2024 kr. 3.272.500. Af den grund har man i den praktiske juridiske verden udviklet metoden med oprettelse af "3 mio. kr. ægtepagter"³, hvis formål er at optimere ægtefællernes mulighed for at opnå en skattebesparelse på dødsboskiftet. Metoden går ud på, at der etableres et fuldstændigt særeje på omkring det skattefrie grundbeløb, således at der på dødsboskiftet opstår et skattefrit dødsbo – særboet. Forudsætningen er, at der etableres et særbo, og at den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo med resten.

Forud for udarbejdelsen af nærværende afhandling har der været drøftelser med enkelte medarbejdere fra Skattestyrelsen. Disse drøftelser har givet anledning til en række af overvejelserne i denne afhandling, som helt konkret bygger på den praktiske fremgangsmåde hos Skattestyrelsen. Med denne fremgangsmåde arbejder man – ifølge de adspurgte medarbejdere – ud fra en forudsætning om, at der på et dødsboskifte med henholdsvis et særbo og et uskiftet bo, kan anvendes op til tre grundbeløb – ét i særboet, ét i førstafdødes boslod af det uskiftede bo og ét i længstlevendes boslod af det uskiftede bo. Denne fremgangsmåde har skabt en interesse for at undersøge, om dette er i overensstemmelse med de relevante lovbestemmelser på området. Nærværende afhandling er ikke en retssociologisk analyse af den faktiske administration hos skattemyndighederne, og samtidig har det ikke været muligt at få aktindsigt i relevante sager på området. Derfor vil der ikke blive gået nærmere ind i skattemyndighedernes konkrete sagsbehandling, men alene analyseret på DSKL's behandling af grundbeløbet.

Om der i sidste ende kan anvendes to eller tre grundbeløb på dødsboskiftet, må antages at have stor betydning for de pågældende ægtefæller, eftersom der er stor forskel på om ægtefællernes samlede formue maksimalt må udgøre op til kr. 6 mio. eller kr. 9 mio. Samtidig har det stor betydning, hvordan det fuldstændige særeje indrettes, herunder hvilke aktiver der omfattes. Dette vil derfor blive behandlet nærmere i nærværende afhandling med udgangspunkt i nedenstående problemformulering.

---

¹ Lovbekendtgørelse 2019-03-28 nr. 426 om beskatning ved dødsfald.

² Grundbeløbet i DSKL § 6, stk. 1 omtales herefter alene som *grundbeløbet*

³ Herefter omtalt som *metoden*.

2. Problemformulering og metode (I og S)

Nærværende afhandling tager udgangspunkt i følgende problemformulering:

Hvordan skal dødsboskattegrænsen i dødsboskatteovens § 6, stk. 1, fortolkes, og hvilke muligheder har ægtefæller for at optimere anvendelsen af denne grænse ved at oprette en "3 millioner kroners ægtepagt", herunder gennem valget af særejetype?

Omdrejningspunktet for denne afhandling har to ben: 1) at klarlægge, hvordan reglerne om skattefrihed i DSKL skal fortolkes, når der på et dødsboskifte eksisterer både et særbo efter førstafdøde, som skiftes straks ved dennes død, samt et uskiftet bo, som senere skal skiftes, og 2) at analysere muligheden for at anvende metoden, herunder hvordan man ved hjælp af denne har mulighed for at optimere skattefriheden gennem de forskellige former for særeje i ægtefælleloven⁴ (herefter "ÆFL").

Før der kan gås i dybden med "3 mio. kr. ægtepagterne", er det nødvendigt med en grundlæggende forståelse af den teori og de begreber, som ligger bag. Derfor vil der indledningsvist ske en introduktion til de almindelige regler om dødsbobebskatning i både enkelte og uskiftede boer, ligesom der vil blive redegjort og analyseret på, hvordan begrebet "boet" skal forstås i DSKL § 6, stk. 1's forstand.

Med udgangspunkt i den grundlæggende teori og begreber vil der blive taget hul på diskussionen om, hvor mange grundbeløb der kan anvendes, når der på dødsboskiftet eksisterer både et særbo og et uskiftet bo. I diskussionen vil der blive taget afsæt i de regler i DSKL, der giver et klart billede af retsstillingen. Herefter vil det ud fra disse og de øvrige regler i DSKL blive undersøgt, hvordan opdelingen af boet i henholdsvis særbo og fællesbo behandles. Den egentlige diskussion omkring antallet af grundbeløb tager udgangspunkt i reglerne i DSKL § 72, stk. 2 og § 6, stk. 3, samtidig med at den juridiske litteratur og SKAT's styresignaler også inddrages.

Med afsæt i analysen behandles metoden nærmere. I den forbindelse bliver det gennemgået, hvilke muligheder ægtefællerne har for at indrette det fuldstændige særeje, herunder efter reglerne i ÆFL, samt hvilke aktiver det er mest fordelagtigt at placere i særboet. Fokus vil særligt være på genstandssærejet og sumsærejet samt de problemstillinger, der knytter sig til valget af disse. Dertil vil der afslutningsvist blive knyttet nogle kommentarer til de praktiske overvejelser omkring anvendelsen af metoden.

Udgangspunktet for ovenstående vil være den almindelige retsdogmatiske metode, hvorefter problemformuleringen vil blive besvaret ud fra beskrivelser af gældende ret og analyser af de relevante bestemmelser, styresignaler og domme. Da afhandlingen også indeholder en række skatteretlige elementer og inddragelse af skatteretlige styresignaler, vil det skatteretlige retskildehierarki blive gennemgået løbende i relation til de relevante afsnit.

---

⁴ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 774 om ægtefællers økonomiske forhold

3. Afgrænsning (I og S)

Da formålet med denne afhandling primært er at undersøge de dødsboskatteretlige regler i de tilfælde, hvor der på dødsboskiftet eksisterer både et særbo og et uskiftet bo, og da afhandlingen primært vil have fokus på anvendelsen af metoden og de dertilknyttede problematikker, er der flere aspekter og vinkler af den øvrige dødsboskatteret og familie-/arveret, som ikke vil blive gennemgået nærmere. Dette vil løbende blive afgrænset gennem afhandlingen i forhold til de konkrete afsnit.

4. Introduktion til beskatning af dødsboer (S)

Når en fysisk person afdør ved døden, opstår der et dødsbo. Dødsboet indeholder samtlige aktiver og passiver, som den afdøde havde på dødsdagen. Dødsboet skal enten skiftes straks via én af de i dødsboskifteloven (*herefter "DSL"*)⁵ angivne skifteformer, eller den længstlevende ægtefælle kan overtage dødsboet til uskiftet bo. Valget af skifteform hører under den skifteretlige behandling, men har samtidig betydning for dødsboets skatteretlige behandling, da denne afhænger af valget af skifteform. Således har valget mellem skifte af boet straks ved dødsfaldet eller længstlevendes overtagen til uskiftet bo betydning for dødsboets skatteretlige status samt anvendelsen af reglerne i DSKL⁶. I det følgende vil der derfor blive skelnet mellem, hvorvidt dødsboet skiftes straks ved dødsfaldet (hele nærværende afsnit 4), eller om længstlevende overtager boet til uskiftet bo (nærmere nedenfor i afsnit 6).

4.1. Generelt om dødsbobeskatningen (S)

Ved etableringen af dødsboet ophører den fysiske persons skattepligt, og skattepligten overgår til dødsboet, jf. DSKL § 20. Herefter kan dødsboet i sig selv være enten skattefrit eller skattepligtigt. Den selvstændige skattepligt gælder alene for de dødsboer, der undergives en reel skiftebehandling, og ikke hvis boet overtages til uskiftet bo. Ved opgørelsen af dødsboets skattepligtige indkomst anvendes som udgangspunkt de almindelige skatteretlige regler, som også gælder ved opgørelse i levende live. Disse regler suppleres af reglerne i DSKL, der specifikt retter sig mod opgørelsen af indkomsten i dødsboer⁷.

Ifølge DSKL § 6, stk. 1, er et dødsbo skattefrit, såfremt henholdsvis boets aktiver og nettoformue efter handelsværdien på skæringsdagen ikke overstiger grundbeløbet, som i 2024 udgør kr. 3.272.500. Ud fra bestemmelsens ordlyd er det afgørende, at hverken aktiverne *eller* nettoformuen overskrider grundbeløbet. Overskrider blot den ene af de to grundbeløbet, bliver boet skattepligtigt. Som bestemmelsen angiver, er det værdierne *på skæringsdagen i boopgørelsen*, der afgør, om boets størrelse holder sig indenfor grundbeløbet. Skæringsdagen er den sidste dag i boets skattepligtsperiode. Afhængigt af boets skifteform, er der fastsat forskellige grænser for, hvornår skæringsdagen senest må falde⁸. Skæringsdagen falder dermed ikke

⁵ Lovbekendtgørelse 2021-09-03 nr. 1807 om skifte af dødsboer

⁶ Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 1253-1256

⁷ Ibid, s. 1253-1256

⁸ Ved forenklet privat skifte fastsættes dødsdagen som skæringsdag, jf. DSL § 35, stk. 3. I privatskiftende boer må skæringsdagen senest falde 1 år efter dødsdagen, jf. DSL § 31, stk. 1, 2. pkt., mens skæringsdagen i bobestyrerboer senest må falde 2 år efter dødsdagen, jf. DSL § 66, stk. 2. De nærmere bestemmelser om de nævnte skifteformer vil ikke blive gennemgået i nærværende afhandling.

nødvendigvis i selve dødsåret, og afgørende for skattepligten er grundbeløbet i det år, hvor skæringsdagen falder.

DSKL § 6, stk. 1, skelner mellem henholdsvis boets aktiver og boets nettoformue. *Boets aktiver* udgøres af de aktiver, som fortsat er i behold på skæringsdagen samt de aktiver, som eventuelt måtte være acontoudloddet til boets arvinger før skæringsdagen. Aktiverne er med andre ord de værdier, som afdøde havde ved sin død, samt eventuelle indtægter, som måtte være tilgået boet under bobehandlingen. Modsat er boets passiver de gældsposter, som endnu ikke er blevet betalt på skæringsdagen, samt gældsposter, som eventuelt måtte være acontoudloddet før skæringsdagen. Passiverne udgøres derfor af de gældsposter og øvrige forpligtelser, som afdøde havde ved sin død samt øvrige udgifter, som måtte være tillagt boet under bobehandlingen. Herefter opgøres *boets nettoformue* som forskellen mellem aktiverne og passiverne⁹.

Uanset, at man kigger på værdien af boets *samlede* aktiver, gælder der i DSKL § 6, stk. 5, den undtagelse, at værdien af fast ejendom omfattet af §§ 8 og 9 i ejendomsavancebeskatningsloven (*herefter "EBL"*)¹⁰, ikke indgår ved opgørelsen af boets aktiver. Da det ifølge bestemmelsens ordlyd alene er ved opgørelsen af boets aktiver, at dette gælder, vil værdien af den eventuelle faste ejendom fortsat skulle medregnes ved opgørelsen af boets samlede nettoformue. DSKL § 6, stk. 4, oplister desuden en række skatter, som ikke indgår i opgørelsen af hverken boets aktiver eller nettoformue. Der er her tale om 1) mellempriodeskat opgjort efter DSKL §§ 14 og 15, 2) dødsboskat opgjort efter DSKL §§ 30 og 30 a, 3) beløb der tilbagebetales efter DSKL § 31 samt 4) passivposter efter boafgiftslovens (*herefter "BAL"*)¹¹ § 13 a.

Boets aktiver værdiansættes efter forskellige principper alt afhængigt af, om de sælges undervejs i dødsbobehandlingen, eller om de fortsat er i behold og skal udloddes til boets arvinger. Sælges et aktiv, indgår dette i boet med værdien af nettoprovenuet fra salget efter indfrielse af eventuel gæld. For de øvrige aktiver, som indgår i selve boopgørelsen, er det i stedet bruttoværdien, der er afgørende¹².

4.2. Skattepligtige dødsboer (I)

Overstiger boets samlede værdi af henholdsvis aktiver og/eller nettoformue grundbeløbet, anses boet for at være skattepligtigt, og boet beskattes med en proportional skat på 50% af sine skattepligtige avancer, jf. DSKL § 30, stk. 1, 1. pkt. Aktieindkomst er undtaget herfra, jf. DSKL § 30, stk. 1, 2. pkt., idet denne opgøres særskilt efter de almindelige skatteretlige regler, som også gælder for fysiske personer. Disse regler vil blive gennemgået nærmere i afsnit 9.1.2.2.

4.2.1. Dødsboets indkomst (I)

Opgørelsen af den skattepligtige indkomst sker efter de almindelige skatteretlige regler, som er gældende i dødsåret, jf. DSKL § 21, stk. 3. Indkomsten i dødsboet udgøres efter DSKL § 4, stk. 1, af de indtægter og udgifter, som vedrører den formue, der tilhører dødsboet, og som er

⁹ Se nærmere Karnovs note 36 til DSKL § 6, stk. 1

¹⁰ Lovbekendtgørelse 2019-01-05 nr. 132 om beskatning af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom

¹¹ Lovbekendtgørelse 2023-01-06 nr. 11 om afgift af dødsboer og gaver

¹² Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 1264

blevet inddraget under skiftet. Ordlyden af bestemmelsen afgrænser dermed dødsboets formue over for en eventuel længstlevende ægtefælles formue, idet dødsboets formue herefter alene består af førstafdødes særeje samt dennes boslod af fællesboet – afdødes egen formue.

Dødsboet beskattes af bobeskatningsindkomsten, som ifølge DSKL § 19, stk. 2, 4. pkt., udgøres af afdødes og dødsboets *skattepligtige indkomst*. Det er ikke værdien af hele boet, der underlægges beskatning, men alene de avancer, som alligevel havde været skattepligtige for afdøde i dennes levende live. Hertil er det vigtigt at pointere, at grundbeløbet ikke er en bundgrænse eller et bundfradrag, som det eksempelvis er tilfældet i relation til boafgiftsberegningen. Det er dermed ikke kun de avancer, der overstiger grundbeløbet, der beskattes, men samtlige boets avancer, såfremt boets aktiver eller nettoformue overstiger grundbeløbet.

Ifølge DSKL § 19, stk. 2, opgøres den skattepligtige indkomst under ét for perioden fra udløbet af det sidste indkomstår forud for dødsfaldet til og med den valgte skæringsdag i dødsboet. Denne periode benævnes også bobeskatningsperioden. Bobeskatningsperioden opdeles i to særskilte perioder – mellemprioden og boperioden:

Efter DSKL § 96, stk. 3, defineres mellemprioden som den periode, der strækker sig fra begyndelsen af det igangværende indkomstår til og med dagen for dødsfaldet. Ifølge DSKL § 30, stk. 3, beregnes der ved selve opgørelsen af bobeskatningsindkomsten et såkaldt mellempriodefradrag for denne periode. Fradraget beregnes efter DSKL § 30, stk. 3, ud fra hver påbegyndt måned fra begyndelsen af dødsåret til og med den måned, hvori dødsfaldet sker. Mellempriodefradraget udgør et reguleret grundbeløb på kr. 2.400 pr. måned (i 2024).

Boperioden strækker sig derimod ifølge DSKL § 96, stk. 4, fra dødsdagen til og med den valgte skæringsdag. I denne periode beregnes der et bofradrag. Ifølge DSKL § 30, stk. 2 beregnes bofradraget ud fra hver påbegyndt måned efter dødsfaldsmånedens til og med den måned, hvori boets skæringsdag er fastsat til. Bofradraget udgør et reguleret grundbeløb på kr. 6.600 pr. måned (i 2024). Bofradraget kan ifølge DSKL § 30, stk. 2, 2. pkt. maksimalt gives for i alt 12 måneder.

4.2.2. Overtagelse af dødsboets aktiver og passiver med/uden skattemæssig succession (S)

Ved dødsfaldet indtræder dødsboet i afdødes skattemæssige stilling i forhold til både aktiver og passiver, jf. DSKL § 20, stk. 1, 1. pkt. Dette kaldes også skattemæssig succession. Den skattemæssige succession indebærer ifølge DSKL § 20, stk. 1, 2. pkt., at boets aktiver og passiver ved opgørelsen af bobeskatningsindkomsten anses for at være erhvervet af boet på de tidspunkter, til de beløb og under de omstændigheder, som disse blev erhvervet af afdøde. Såfremt afdøde havde opnået underskud til fremførsel i sin skattepligtige indkomst i dødsåret, omfattes disse tillige af successionen, jf. DSKL § 20, stk. 3, hvorfor de kan fradrages i bobeskatningsindkomsten.

Ifølge DSKL § 27, stk. 1, gælder de almindelige skatteretlige regler ved dødsboets salg og ved øvrige afståelser fra dødsboet. Således skal dødsboets avancer og tab opgøres efter de samme regler, som hvis afdøde selv havde foretaget en afståelse i levende live. Der gælder imidlertid nogle undtagelser hertil: 1) efter DSKL § 27, stk. 2, kan fast ejendom, som afdøde kunne have solgt skattefrit efter EBL §§ 8 eller 9, afhændes skattefrit af boet, 2) efter DSKL § 27, stk. 4,

indgår gevinster ved afståelse med succession efter aktieavancebeskatningslovens¹³ (*herefter "ABL"*) §§ 35 og 35 A eller kildeskattelovens¹⁴ (*herefter "KSL"*) § 33 C, stk. 12 og 13 ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, og 3) efter DSKL § 27, stk. 5, medregnes en eventuel gevinst ved boets overdragelse af aktier med succession til en fond efter reglerne i ABL §§ 35 C-35 F ikke til boets indkomst, medmindre den skattemæssige anskaffelsessum var negativ. I disse tilfælde følges reglerne i DSKL § 27 frem for de almindelige skatteretlige regler.

Ønsker arvingerne i dødsboet at overtage nogle af afdødes aktiver, kan der i stedet for afståelse af aktiverne til tredjemand foretages udlodning ved arveudlæg. Arveudlæg kan ske med og uden succession:

Sker der arveudlæg *uden* succession, sidestilles det som udgangspunkt med en almindelig afståelse fra dødsboet, jf. DSKL § 27, stk. 1, og afståelsen behandles derfor efter de almindelige regler i skattelovgivningen. Ifølge DSKL § 35, stk. 2, anses aktivet herefter for at være solgt henholdsvis overtaget på afståelsestidspunktet, og værdien fastsættes til den i boopgørelsen angivne værdi. Såfremt boets afståelse udløser en fortjeneste, bliver boet beskattet af denne. Fortjeneste opgøres også i dødsboer som forskellen mellem anskaffelsessum og afståelsessum, jf. de almindelige avancebeskatningsregler¹⁵.

Ved arveudlæg *med* succession forudsættes det, at dødsboet er skattepligtigt, idet der ikke kan ske udlodning med succession, såfremt dødsboet er skattefrit, eftersom der i disse tilfælde ingen skat er at indtræde i. Ifølge DSKL § 28, stk. 1, medregnes dødsboets eventuelle fortjeneste ikke ved opgørelsen af boets indkomst. I stedet indtræder udlægsmodtageren, jf. DSKL § 36, stk. 1, i boets skattemæssige stilling på samme måde, som dødsboet indtrådte i afdødes skattemæssige stilling. Efter DSKL § 36, stk. 2, medfører successionen desuden, at udlægsmodtageren indtræder i afdødes henholdsvis boets anskaffelsestid, -sum og -hensigt. Udlægsmodtageren kan i forbindelse med successionen kompenseres i form af en passivpost, jf. BAL § 13 A, som DSKL § 36, stk. 2, henviser til¹⁶.

4.3. Skattefrie dødsboer (I)

De *skattefrie* dødsboer er derimod de dødsboer, hvis aktiver og nettoformue *ikke* overstiger grundbeløbet. Ifølge DSKL § 58, stk. 1, er en række øvrige dødsboer desuden også *skattefritagne*. Det drejer sig om dødsboer, der overtages til uskiftet bo af længstlevende samt boer der skiftes ved forenklet privat skifte eller ved ægtefælleudlæg, idet disse ifølge bestemmelsens placering skatteretligt sidestilles med et uskiftet bo. Den nærmere skatteretlige behandling af de uskiftede boer foretages nedenfor i afsnit 6.

Når et dødsbo er skattefrit, medfører det, at der hverken skal opgøres en bobeskatningsindkomst eller betales boskat efter DSKL § 30, stk. 1. En eventuel skattepligtig avance forsvinder, og boet kan sælge eller udlodde ellers skattepligtige aktiver uden at skulle betale

---

¹³ Lovbekendtgørelse 2021-01-29 nr. 172 om den skattemæssige behandling af gevinst og tab ved afståelse af aktier m.v.

¹⁴ Lovbekendtgørelse 2024-05-03 nr. 460.

¹⁵ Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 1261-1262

¹⁶ Passivposten vil ikke blive behandlet nærmere i nærværende afhandling.

avanceskat heraf. Efterlod afdøde sig aktiver med store skattepligtige avancer, kan der opnås en stor skattebesparelse, hvis det samlede bo ikke overstiger grundbeløbet¹⁷.

Som nævnt ovenfor, kan der ikke succederes i afdødes skattemæssige stilling, såfremt boet er skattefrit. En udlægsmottager vil derfor ikke have mulighed for at indtræde i afdødes anskaffelsessum, -tid eller -hensigt, men må i stedet udtage det pågældende aktiv på udlægstidspunktet (det nye anskaffelsestidspunkt) til den i boopgørelsen fastsatte værdi (den nye anskaffelsessum). Det indebærer, at der vil kunne ske en skattefri opskrivning af de pågældende aktivers værdi. Med andre ord vil udlægsmottageren kunne udtage det pågældende aktiv til en højere anskaffelsessum, uden at dette udløser en beskatning i hverken dødsboet eller hos udlægsmottageren. For udlægsmottageren vil dette potentielt udløse en mindre skattepligt ved dennes fremtidige afståelse af de udlagte aktiver¹⁸.

4.3.1. Mellempriodebeskatning (I)

Reglerne om dødsboer, der er fritaget for beskatning findes i DSKL § 7-17. At dødsboet er skattefrit, indebærer ikke, at der slet ikke skal betales nogen skat af boet. Ifølge DSKL § 7, stk. 1, skal der fortsat beregnes skat af afdødes indkomst i mellemprioden. Skatteopgørelsen i mellemprioden foretages tilsvarende efter de almindelige skatteretlige regler, jf. DSKL § 8, stk. 1, med undtagelse af de i DSKL § 9 nævnte situationer. Udgangspunktet er, at de allerede betalte skatter i mellemprioden, anses for endelige, jf. DSKL § 12, stk. 1, medmindre der foretages en afsluttende skatteansættelse efter DSKL § 13. Efter DSKL § 14, stk. 1, udgør mellempriodeskatten 50%, men der gives ifølge DSKL § 14, stk. 2, et mellempriodefradrag på kr. 2.400 pr. måned (i 2024).

Afgørende for, om der i de skattefrie dødsboer udløses en yderligere skattepligt end den allerede betalte mellempriodeskat, er, om boet henholdsvis skattemyndighederne begærer en afsluttende skatteansættelse efter DSKL § 13, stk. 1. Denne skal kræves inden for de i DSKL § 13, stk. 2, angivne frister. Skatteyderen vil typisk begære afsluttende skatteansættelse, såfremt denne frivilligt har betalt for meget i skat, og tilsvarende vil Skattemyndighederne have en sådan interesse, såfremt der er afskrivningsberettigede aktiver i boet¹⁹. Efter DSKL § 13, stk. 2 og stk. 3, foretages den afsluttende skatteansættelse ved, at der indgives en selvangivelse for mellemprioden i overensstemmelse med skattekontrollovens § 2. Ifølge DSKL § 15, stk. 4, kan en restskat for mellemprioden kun opkræves, såfremt denne overstiger et grundbeløb på kr. 41.300 (i 2024).

Den afsluttende skatteansættelse er som udgangspunkt frivillig, men en undtagelse her til findes i DSKL § 13, stk. 5, hvorefter der udløses en obligatorisk skatteansættelse i en række konkrete situationer. Efter DSKL § 13, stk. 5, skal der blandt andet foretages en afsluttende skatteansættelse for mellemprioden, hvis afdøde benyttede sig af virksomhedsskatteordningen²⁰, og overskuddet herfra overstiger grundbeløbet i DSKL § 10²¹. Også den afsluttende skatteansættelse sker efter de almindelige skatteretlige regler, jf. DSKL § 8, stk. 1. Undtagelserne i DSKL § 9 finder tilsvarende anvendelse.

¹⁷ Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 1263-1267 og "Arv og Skifte", s. 210

¹⁸ Se nærmere i "Arv og Skifte", s. 213 og "Lærebog om indkomstskat", s. 1267

¹⁹ Se nærmere i "Arv og Skifte", s. 214-217

²⁰ En nærmere gennemgang af beskatning af dødsboer, i de tilfælde hvor afdøde har benyttet sig af virksomhedsskatteordningen følger af afsnit 9.1.2.5.2.

²¹ I 2024 udgør grundbeløbet kr. 192.000.

4.4. Opsummering (S og I)

Om boet er skattepligtigt eller skattefrit har betydning for en lang række forhold, herunder betaling af avanceskat og arvingernes mulighed for skattemæssig succession, og det kan af den grund ikke konkluderes, at det i alle tilfælde vil være negativt for boets formue, at dødsboet er skattepligtigt. Efterlod afdøde sig eksempelvis ingen aktiver med en påhvilende skatteavance, er det uden betydning, om boet i sidste ende er skattepligtigt eller skattefrit, idet der ingen avancer er at betale skat af. Tilsvarende vil arvingerne i de skattepligtige boer have mulighed for at overtage afdødes aktiver via skattemæssig succession, hvilket kan være en fordel set i forhold til skattesatsen for henholdsvis dødsboet på 50% og skattesatsen for arvingen ved dennes senere afståelse i levende live.

5. Begrebet “boet” i DSKL § 6, stk. 1 (S)

Ovenfor er det klarlagt, hvordan det enkelte dødsbo skal behandles, såfremt det enten er skattepligtigt eller skattefrit. Spørgsmålet er herefter, hvordan “boet” skal defineres i DSKL § 6, stk. 1’s forstand, såfremt afdøde på død tidspunktet var gift, herunder om skattepligten alene fastlægges ud fra førstafdødes andel af ægtefællernes fællesbo (førstafdødes boslod), eller om hele ægtefællernes fællesbo skal kunne rummes indenfor grundbeløbet.

5.1. Ordlyden og bemærkningerne (S)

Ordlyden af DSKL § 6, stk. 1, lyder: *“Et dødsbo er fritaget for at betale indkomstskat af den i §§ 4 og 5 omhandlede indkomst, herunder skat af aktieindkomst som omhandlet i personskattelovens § 4 a og skat af CFC-indkomst som omhandlet i personskattelovens § 4 b, hvis boets aktiver og dets nettoformue efter handelsværdien på skæringsdagen i boopgørelsen, dog ikke en tillægsopgørelse, hver især ikke overstiger et grundbeløb på 2.595.100 kr. (2010-niveau). Indeholdt udbytteskat efter kildeskattelovens § 65 tilbagebetales dog ikke til boet”*. Ud fra ordlyden står det ikke klart, hvordan grundbeløbet skal anvendes, såfremt afdøde på død tidspunktet var gift, idet ordlyden alene angiver, at det er “boets” aktiver og nettoformue, som ikke må overstige grundbeløbet. “Boet” kan i dette tilfælde både være ægtefællernes samlede fællesbo eller førstafdødes boslod.

Kigger man i bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 1²², bliver forståelsen mere klar. Heraf fremgår det, at boopgørelsen – såfremt afdøde på død tidspunktet var gift, og ægtefællerne havde delingsformue – omfatter *“såvel afdødes som den efterlevende ægtefælles formue, og beløbsgrænserne anvendes således på den samlede formue, uanset at dødsbøbeskatningen i øvrigt som udgangspunkt kun omfatter afdødes formue, jf. § 4, stk. 1”*. Bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 1, lægger dermed op til, at man ved fastlæggelsen af dødsboets skattepligt kigger på hele fællesboet – også selvom den egentlige beskatning alene vedrører dødsboet. Med andre ord må værdien af henholdsvis ægtefællernes samlede aktiver og nettoformue ikke overstige grundbeløbet, såfremt dødsboet efter førstafdøde skal anses for at være skattefrit.

Ud fra ovenstående betragtninger synes definitionen af begrebet “boet” i DSKL § 6, stk. 1, dermed at være klar. Imidlertid er der siden lovens ikrafttræden den 1. januar 1997 sket

---

²² Jf. FT.1. om beskatning ved dødsfald, lovforslag nr. 90, fremsat den 27. november 1996, s. 51, 2. spalte (de specielle bemærkninger til § 6)

ændringer i relation til forståelsen af definitionen. Selve bestemmelsen i DSKL § 6, stk. 1, står uændret siden 1997, men i 2012 blev der ved Landsskatterettens afgørelse i SKM 2012.524 LSR brudt med den hidtidige forståelse af definitionen.

5.2. SKM 2012.524 LSR (I)

I SKM 2012.524 LSR blev der ved opgørelsen af boet efter førstafdøde udarbejdet en opgørelse over ægtefællernes samlede fællesbo, som blev anvendt som grundlag i vurderingen af boets skattepligt. Da de samlede aktiver i fællesboet samt nettoformuen heraf oversteg grundbeløbet, blev boet behandlet og opgjort som et skattepligtigt bo.

Boets repræsentant var af den opfattelse, at boet ikke var skattepligtigt, da det alene måtte være førstafdødes boslod – og ikke ægtefællernes samlede fællesbo – der skulle indgå i beregningen ved opgørelsen af, om boets aktiver og nettoformue oversteg grundbeløbet. Til støtte for dette argument blev det anført, at ordlyden af DSKL § 6, stk. 1, ikke åbner op for en fortolkning, hvorefter det er ægtefællernes samlede aktiver og nettoformue, som er afgørende for skattepligten. I stedet blev det argumenteret, at bestemmelsens anvendelse af ordet “dødsbo” og “boet” måtte forstås som en reference til den formue, der falder i arv efter afdøde, ligesom den traditionelle definition af et dødsbo ikke gav plads til at medregne længstlevendes boslod i beregningen.

Boets argumentation blev afvist af SKAT, som var af den opfattelse, at det var ægtefællernes samlede fællesbo, der skulle danne grundlag for, om boet ansås for at være skattepligtigt. Opfattelsen blev baseret på den hidtidige forståelse af bestemmelsen og bemærkningerne til denne. Ifølge SKAT oversteg det samlede fællesbo grundbeløbet, hvorfor dødsboet var skattepligtigt.

Landsskatteretten gav boet medhold og fandt, at uanset den mangeårige administrative praksis, var der hverken i DSKL § 6, stk. 1, eller på andet grundlag hjemmel til, at både førstafdødes og længstlevendes boslod skulle indgå i beregningen. Som begrundelse herfor blev det anført, at DSKL § 6, stk. 1, har rod i den tidligere kildeskattelovs § 16, stk. 1, hvorefter der var hjemmel til at medregne ægtefællernes samlede fællesbo, jf. bestemmelsens henvisning til kildeskattelovens § 18. Kildeskattelovens § 18 foreskrev direkte, at hele fællesboet var omfattet af skattepligten, hvis afdøde var gift. Denne bestemmelse blev ophævet ved indførelsen af DSKL i 1997. Landsskatteretten fandt derfor, at en ordlydsfortolkning af DSKL § 6, stk. 1, sammenholdt med ordlyden af DSKL § 4, stk. 4, samt DSKL § 6, stk. 3, ikke gav mulighed for at foretage en udvidende fortolkning af DSKL § 6, stk. 1, således at også længstlevendes boslod skulle medregnes ved fastlæggelsen af, om grundbeløbet var overskredet. Boet var dermed skattefrit.

Med Landsskatterettens afgørelse i SKM 2012.524 LSR blev det slået fast, at man ved fastlæggelsen af boets skattepligt ikke længere skal medregne den længstlevende ægtefælles boslod, men at det *alene er førstafdødes egen boslod, som er afgørende*. Dette er efterfølgende blevet videreført i SKAT's styresignal, SKM 2012.724 SKAT, hvoraf det udtrykkeligt fremgår, at det er størrelsen af bosloden, der er afgørende for vurderingen. Såfremt størrelsen af førstafdødes boslod samt eventuelle særeje ikke overstiger grundbeløbet, er boet herefter skattefrit. Det bemærkes hertil, at førstafdødes boslod defineres som den lod i boet, førstafdøde

ved skifte i anledning af dennes død er berettiget til efter delingen af boet i henhold til ÆFL § 5²³.

5.3. Betydningen af de skatteretlige styresignaler (I)

For helt tydeligt at forstå fastlæggelsen af den nye definition af ”boet” i DSKL § 6, stk. 1, der egentlig strider med det i bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 1, anførte, er det nødvendigt at forstå det skatteretlige retskildehierarki:

I Danmark er grundloven den øverste retskilde, og der kan ikke udstedes lovgivning, bekendtgørelser eller lignende, som strider imod denne. Som følge af grundlovens § 43, der anfører, *“at ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov”*, anses lovgivningen for at være den afgørende retskilde indenfor skatteretten. Hvilket i øvrigt understøttes af legalitetsprincippet. Ved fortolkningen af den skatteretlige lovgivning er særligt Skatteministerens bemærkninger til lovforslagene samt forarbejderne af væsentlig betydning.

I det skatteretlige retskildehierarki er bekendtgørelser på linje med lovgivningen. Dette forudsætter, at bekendtgørelserne har den fornødne hjemmel i loven, samt at der er overensstemmelse mellem bekendtgørelserne og den hjemmelsmæssige lovbestemmelse. Bekendtgørelserne må med andre ord ikke stride imod loven. Bekendtgørelserne har et bredt anvendelsesområde, idet de henvender sig til både de underordnede skattemyndigheder samt til skatteyderne, Landsskatteretten, Skatterådet, Skatteankenævnene og Domstolene.

På cirkulæreniveau findes de juridiske vejledninger, styresignaler og meddelelser. Af SKM 2018.348 SKST fremgår det, at styresignaler fastlægger gældende praksis, og at formålet med disse er at sikre en ensartet regelanvendelse. Styresignalerne fastlægger desuden praksis på de områder, hvor der ikke tidligere har været fastlagt praksis, eller hvor retsgrundlaget er uklart. Fælles for de skatteretlige instrukser er, at det alene er Skatteforvaltningens medarbejdere, som er bundet. Til gengæld kan borgerne støtte ret på disse, såfremt de ikke strider mod loven. Borgerne kan således påberåbe sig styresignalerne, hvorefter Skatteforvaltningen er forpligtet til at følge dem.

Det kan desuden anføres, at det er domstolene, der i sidste ende i en konkret sag skal fortolke lovene. Denne fortolkning er bindende for skattemyndighederne. Er der ved domstolens fortolkning sket en tilsidesættelse af administrativ praksis på et væsentligt område, udstedes der normalvis et styresignal, som skal vejlede skattemyndighedernes medarbejdere om den nye doms rækkevidde²⁴.

Når det ovenfor anføres, at definitionen af ”boet” i DSKL § 6, stk. 1, nu skal forstås i overensstemmelse med styresignalet, SKM 2012.724 SKAT, skyldes dette, at styresignalet er baseret på Landsskatterettens dom, SKM 2012.524 LSR, som fortolker DSKL § 6, stk. 1's nærmere indhold. Styresignalet har en lavere hierarkisk værdi end selve loven, men er bygget på den retskilde, der nærmere fastlægger lovens fortolkning. Styresignalerne er desuden – som nævnt

²³ Se nærmere om boslodder i ”Familieret”, s. 164

²⁴ Se nærmere om det skatteretlige retskildehierarki i ”Lærebog om indkomstskat”, s. 111-118 og ”Skatteretten 1”, s. 101-120.

ovenfor – bindende for Skatteforvaltningens medarbejdere, der er forpligtede til at følge disse, såfremt de påberåbes af borgerne.

6. Skattepligten i et uskiftet bo (I)

Da det nu er fastslået, at kun førstafdødes boslod er afgørende ved vurderingen af, om dennes dødsbo er skattepligtigt, skal det undersøges, hvad der gælder såfremt den længstlevende ægtefælle vælger at sidde i uskiftet bo. DSKL § 6, stk. 1, siger intet herom. Det er derfor ud fra ordlyden af DSKL § 6, stk. 1, uklart, om det også er bosloddet, der er afgørende for dødsboets skattepligt, når den længstlevende ægtefælle har siddet i uskiftet bo med ægtefællernes delingsformue.

I dette afsnit vil der derfor 1) ske en kort gennemgang af betingelserne for at sidde i uskiftet bo, 2) ske en gennemgang af de skatteretlige regler, der er forbundet med at sidde i uskiftet bo – herunder beskatning af den længstlevende ægtefælle, og 3) blive redegjort for den gældende retsstilling på området, som er opstået gennem praksis.

6.1. Betingelserne for at sidde i uskiftet bo (I)

Efterlader førstafdøde sig en ægtefælle samt livsarvinger, kan denne vælge at sidde i uskiftet bo med delingsformuemidlerne, jf. DSL § 24 og arvelovens²⁵ (*herefter "AL"*) kapitel 4:

Det er først og fremmest en betingelse for at sidde i uskiftet bo, at der er delingsformue i ægteskabet. Det er derfor en forudsætning for at kunne sidde i uskiftet bo, at der forud for dødsfaldet eksisterede delingsformue eller skilsmissesæreje hos mindst én af ægtefællerne, jf. arvelovens § 17. Såfremt ægtefællerne kun har fuldstændigt særeje, vil et endeligt skifte af hele førstafdødes formue ske i umiddelbar tilknytning til dødsfaldet, idet den førstafdødes særeje aldrig vil kunne indgå i det uskiftede bo.

Den anden betingelse efter AL § 17, er, at man kun – uden samtykke – kan sidde i uskiftet bo, såfremt der er fælles livsarvinger. Har førstafdøde kun særlivsarvinger, kræver det disses samtykke, såfremt længstlevende ønsker at sidde i uskiftet bo, jf. AL § 18, stk. 1. Førstafdødes livsarvinger (både fælles- og særlivsarvinger) arver kun denne, såfremt de overlever den længstlevende ægtefælle, eller de lever på det tidspunkt hvor anmodning om skifte af det uskiftede bo fremsendes, jf. AL § 28, stk. 1. Har ingen af førstafdødes livsarvinger overlevet længstlevende, overtager længstlevende hele boet uden skifte, jf. AL § 34.

Længstlevende har dermed alene mulighed for at sidde i uskiftet bo, såfremt der i ægteskabet eksisterer en formue, som på dødsboskiftet bliver til delingsformue, og såfremt førstafdøde efterlader sig enten sær- eller fælles livsarvinger med længstlevende. Betingelserne for at sidde i uskiftet bo vil blive uddybet nærmere nedenfor i afsnit 8.2.2 og sat i relation til metoden.

6.2 Beskatning af det uskiftede bo (I)

Såfremt længstlevende vælger at sidde i uskiftet bo, foreligger der hverken skifteretligt eller skatteretligt et bo, jf. DSKL § 2, e.c. Der opstår ikke et nyt selvstændigt skattesubjekt, og al

---

²⁵ Lovbekendtgørelse 2021-06-15 nr. 1347, Arvelov

beskatning sker hos den længstlevende ægtefælle i stedet for i dødsboet²⁶. Efter DSKL § 58, stk. 1 og 2, skal der ske behandling af det uskiftede bo efter reglerne i DSKL, afsnit III. Afsnittet har overskriften "Uskiftet bo m.v.", og som en del heraf findes der i kapitel 10 regler for beskatning af den længstlevende ægtefælle ved overtagelse af fællesboet til hensiddens i uskiftet bo. Disse er obligatoriske i den forstand, at den længstlevende ægtefælle ikke kan vælge, at beskatningen i stedet skal ske særskilt i boet²⁷. Kun såfremt længstlevende er den eneste legale arving efter afdøde, kan denne vælge at lade boet selvstændigt beskattes efter DSKL § 58, stk. 5.

6.2.1 Beskatning af den længstlevende ægtefælle ved hensiddens i uskiftet bo (I)

I det uskiftede bo indgår alt, hvad den længstlevende ægtefælle ejer og erhverver, såfremt det ikke er gjort til fuldstændigt særeje, jf. AL § 23, stk. 1. Længstlevende har i levende live fri råderet over det uskiftede bo, jf. AL § 24, stk. 1. Den længstlevende ægtefælle har således både ret til at sælge, forbruge og videregive det uskiftede bos midler²⁸.

Hvad angår beskatningen af den længstlevende ægtefælle, foreskriver DSKL § 60, stk. 1, at den længstlevende ægtefælles indkomst opgøres efter de almindelige skatteretlige regler. Den længstlevende ægtefælle beskattes altså af sin egen indkomst på fuldstændig samme måde som før førstafdødes død. Samtidig indtræder den længstlevende ægtefælle dog i førstafdødes skattemæssige stilling med hensyn til dennes aktiver, jf. DSKL § 59, stk. 1. Længstlevende betragtes i denne henseende som at have erhvervet afdødes aktiver på samme tidspunkt, til samme anskaffelsessum og med samme hensigt, som afdøde i sin tid gjorde det, jf. DSKL § 59, stk. 1, 2. pkt. Fra det tidspunkt hvor længstlevende overtager aktiverne og passiverne, kommer denne hermed også til at hæfte for en eventuel restskat²⁹.

I dødsåret beskattes den længstlevende ægtefælle altså af både sin egen indkomst og formue samt af førstafdødes indkomst og formue. Længstlevende indtræder i den skattemæssige stilling med hensyn til alle de aktiver, der før førstafdødes død var en del af ægtefællernes delingsformue og/eller skilsmisssæreje. Såfremt længstlevende vælger at sælge det uskiftede bos midler, sker beskatningen hos denne, og der skal betales avanceskat af et beløb svarende til forskellen mellem den anskaffelsessum, som førstafdøde erhvervede det pågældende aktiv til, og den sum længstlevende senere vælger at sælge aktivet for, jf. DSKL § 59, stk. 1. Der er tale om en obligatorisk succession, som kan være forbundet med store økonomiske konsekvenser for den længstlevende ægtefælle, såfremt denne har siddet i uskiftet bo i mange år og avancen på de afståede aktiver er stor.

6.2.2. De dødsboskatteretlige regler ved skifte af et uskiftet bo (I)

Den længstlevende ægtefælle kan i medfør af AL § 26 på et hvilket som helst tidspunkt begære skifte af det uskiftede bo, hvormed det uskiftede bo ophører. Den længstlevende ægtefælle kan således vælge at sidde i uskiftet bo, indtil boets formue naturligt er reduceret til under grund-

²⁶ "Lærebog om indkomstskat", s. 1258

²⁷ "Dødsbøbeskatning", s. 46

²⁸ Længstlevende kan ikke råde over det uskiftede bo i en sådan grad, at livsarvingernes potentielle arv forbruges. Gavegivning kan blive anset for misbrug af det uskiftede bo, jf. reglerne i AL §§ 29-32. Misbrug af det uskiftede bo vil ikke blive behandlet nærmere i denne afhandling.

²⁹ Se nærmere "Arv og Skifte", s. 237-238

beløbet. Afgørende er dog, at der ved skifte af det uskiftede bo stadig er livsarvinger at sidde i uskiftet bo med. Hvis længstlevende har overlevet alle livsarvinger, vil det uskiftede bo ikke længere eksistere, da længstlevende i så fald vil have overtaget hele boet uden skifte, jf. AL § 34. I et sådant tilfælde vil der kun være tale om ét samlet bo.

Ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live opgøres fællesboets skattepligt efter de samme regler, som var boet skiftet straks ved førstafdødes død, jf. DSKL § 71, stk. 3. Det er således de almindelige regler i DSKL §§ 3-6 og 19-52, der finder anvendelse, suppleret af de øvrige regler i DSKL kapitel 12, nærmere bestemt §§ 71-75.

Efter DSKL § 71, stk. 2, træder den dag, hvor skifteretten udleverer det uskiftede bo til skifte, i stedet for dødsdagen. Boperioden³⁰ løber således fra udleveringsdagen og frem til skiftets afslutning. De aktiver og passiver, som var en del af det uskiftede bo i denne periode, er alle omfattet af skiftet.

Det uskiftede bos indkomst består som følge af DSKL § 72, stk. 1 kun af gevinst og tab ved udlodning af boets aktiver til andre arvinger eller legatarer end den længstlevende ægtefælle. Under skiftet beskattes den længstlevende ægtefælle stadig af indtægter og udgifter vedrørende den del af det uskiftede bo, der tilhører førstafdøde, jf. DSKL § 73. Det er således under skiftet uden betydning, hvis af ægtefællernes bodel, den skattepligtige formue tilhører, da beskattningen sker hos længstlevende uanset hvad. Den længstlevende ægtefælles skattepligt ophører først på det tidspunkt, hvor aktiverne udloddes til andre arvinger eller legatarer, jf. DSKL § 73, 2. Pkt., sammenholdt med DSKL § 72, stk. 1, hvormed skattepligten opgøres i boet.

6.2.3. Hvad er afgørende for skattepligten ved skifte af det uskiftede bo? (I)

Dødsboet efter førstafdøde opstår først på det senere skifte af det uskiftede bo, hvilket enten sker i længstlevendes levende live eller ved dennes død. Dette betyder også, at det først kan afgøres, om boet efter førstafdøde er skattepligtigt, når det uskiftede bo skiftes.

Som det fremgår af afsnit 5.2, blev det ved Landsskatterettens afgørelse i SKM 2012.524 LSR og senere i SKAT's styresignal, SKM 2012.724 SKAT, slået fast, at det kun er førstafdødes egen boslod, der er afgørende for dødsboets skattepligt og ikke ægtefællernes samlede boslodder. Hverken Landsskatterettens afgørelse eller det senere styresignal siger dog noget om, hvorvidt dette også gør sig gældende i de tilfælde, hvor der sker skifte af et uskiftet bo.

6.2.3.1. SKM 2013.816 SR (I)

Spørgsmålet om retsstillingen ved skifte af et uskiftet bo, har Skatterådet givet et bindende svar på i SKM 2013.816 SR. I den konkrete situation ønskede spørger svar på, om det også ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live er bosloddens størrelse, der er afgørende for skattepligten:

Af det bindende svar fremgår det, at SKAT var af den opfattelse, at både Landsskatterettens kendelse, SKM 2012.524 LSR, og styresignalet, SKM 2012.724 SKAT, vedrører dødsboer, der skiftes i nær sammenhæng med førstafdødes død, når denne efterlader sig en

---

³⁰ Boperioden er beskrevet nærmere ovenfor i afsnit 4.2.1.

længstlevende ægtefælle. SKAT var altså på dette tidspunkt ikke af den opfattelse, at opgørelsen af, hvorvidt et dødsbo er skattepligtigt eller ej, tilsvarende skulle opgøres på samme måde som tilsigtet i styresignalet, SKM 2012.724 SKAT, såfremt der er tale om et senere skifte af det uskiftede bo *i længstlevendes levende live*. Som begrundelse herfor anførte SKAT, at når den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo, vil denne være indtrådt i førstafdødes skattemæssige stilling efter DSKL § 59 (universalsuccession), og såfremt det uskiftede bo skiftes i den længstlevende ægtefælles levende live, er dødsboet ikke skattepligtigt af boets indtægter, jf. DSKL § 72, stk. 1. Beskatning af øvrige indtægter og avancer sker i stedet direkte hos den længstlevende, jf. DSKL § 73. Boet er alene skattepligtigt af avancer ved udlodning af aktiver til andre arvinger og legatarer end den længstlevende ægtefælle. SKAT anførte endvidere, at der ved afgørelsen af, om boet er skattefrit, skal tages højde for det allerede skiftede særbo, da det efter DSKL § 72, stk. 2, er summen af det uskiftede bo samt afdødes særbo, der er afgørende. SKAT fandt, under hensyn til den indtrådte skattemæssige succession, samt formuleringen af DSKL § 72, stk. 2, at det er hele det uskiftede bo, der indgår ved bedømmelsen af, om boets aktiver og nettoformue overstiger grundbeløbet – og dermed ikke kun afdødes boslod af det uskiftede bo.

Den senere behandling af spørgsmålet ved Skatterådet gik imod SKAT's afgørelse. Skatterådet fandt her i stedet – under hensyntagen til Landsskatterettens kendelse i SKM 2012.524 LSR – at det *“ved fuldstændigt skifte af det uskiftede bo, mens længstlevende stadig er i live, kun er afdødes boslod, (...) der indgår ved opgørelsen af, om boet er skattefritaget efter DSKL § 6”*. Skatterådet åbnede således op for, at der i hvert fald ved skifte af det uskiftede bo i levende live, kun skal tages højde for størrelsen af førstafdødes boslod ved fastlæggelsen af skattepligten i dennes dødsbo.

6.2.3.2. SKM 2013.814 SR (I)

Tilsvarende blev Skatterådet i SKM 2013.814 SR bedt om at tage stilling til skattepligten ved skifte af et uskiftet bo – nu ved længstlevendes død. Også her ønskede spørger svar på, om størrelsen på ægtefællernes boslod var afgørende for skattepligten:

SKAT var på det pågældende tidspunkt af den opfattelse, at skifte af et fællesbo skulle behandles, som måtte det antages, at længstlevende var enlig ved skiftet som følge af dennes død. Af SKAT's begrundelse fremgik det, at såfremt fællesboet blev skiftet umiddelbart efter dødsfaldet, var førstafdødes dødsbo skattepligtigt af de aktiver, der måtte tilhøre førstafdødes bodel, jf. DSKL § 4, stk. 1. SKAT anførte endvidere, at for den længstlevende ægtefælle gjaldt de almindelige regler om beskatning af personer også i dødsåret og de efterfølgende år. Længstlevende skulle derfor beskattes efter DSKL § 42, af de indtægter og udgifter, der vedrørte dennes bodel. Der skulle på baggrund heraf ske beskatning i boperioden hos to skattesubjekter – nemlig førstafdødes dødsbo samt hos den længstlevende ægtefælle. På den baggrund udtrykte SKAT, at når et uskiftet bo skiftes ved den længstlevendes død, vil der kun være ét skattesubjekt efter dødsdagen, nemlig dødsboet (det uskiftede bo). Der vil således ikke skulle ske fordeling af beskatningen på to skattesubjekter, som tilfældet ellers er, når længstlevende fortsat er i live på skiftet. Allerede fordi der i sagens natur ikke vil være nogen længstlevende ægtefælle til den nu afdøde længstlevende, da denne sidder i uskiftet bo, ville der ifølge SKAT, skulle ske en vurdering af skattepligten på samme måde som for andre dødsboer efter enlige. SKAT fandt derfor, at det var størrelsen af hele den efterladte formue –

både den efter førstafdøde samt den efter længstlevende – der var afgørende i relation til grundbeløbet. Med andre ord måtte den samlede formue i det uskiftede bo ikke overstige grundbeløbet.

Spørgsmålet endte – ligesom i SKM 2013.816 SR – ved Skatterådet. Skatterådet fandt igen, at *“fællesboet efter A og tidligere afdøde ægtefælle B vil være skattefritaget, hvis hver af de afdødes andel af både aktivmassen og andel af nettoformuen er under [dødsboskatgrænsen]”* på tidspunktet for skiftet af det uskiftede bo ved længstlevendes død.

6.2.3.3. Opsummering (I)

Opsummerende kan det – ud fra Skatterådets to bindende svar – siges, at Skatterådet er af den opfattelse, at det både ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live samt ved dennes død er bosloddernes størrelse, der er afgørende for skattepligten. Som følge heraf kan det konkluderes, at der ved skifte af det uskiftede bo eksisterer to separate boer – henholdsvis førstafdødes boslod af det uskiftede bo (dennes dødsbo) og længstlevendes boslod af det uskiftede bo. Ved opgørelsen af skattepligten for henholdsvis førstafdøde og længstlevende skal der altså ske en separat vurdering af hvert bo efter DSKL § 6, stk. 1. Er summen af henholdsvis førstafdødes og længstlevendes boslod af det uskiftede bo under 6.545.000 kr. (2024) vil begge boerne være skattefrie, hvis de skiftes i forbindelse med længstlevendes død.

6.2.4. Den retskildehierarkiske værdi af bindende svar (I)

For at kunne forstå betydningen af Skatterådets bindende svar i de ovennævnte situationer, er det nødvendigt med en gennemgang af formålet med et bindende svar samt rækkevidden heraf:

Efter skatteforvaltningslovens³¹ (*herefter “SFL”*) § 21, stk. 1, kan der gives bindende svar på spørgsmål vedrørende den skatteretlige virkning *“... for spørgeren af en påtænkt eller allerede foretaget disposition”*. Formålet med et bindende svar er, at borgerne på forhånd og med bindende virkning kan få oplyst, hvilken betydning deres skatteretlige dispositioner vil få. Et bindende svar kan efterspørges med hensyn til alle spørgsmål om skatteretlige forhold, som hører under Skatteforvaltningens kompetence, men er begrænset til selve skatte- og afgiftsansættelsen af den påtænkte eller foretagne disposition.

Et bindende svar er bindende for skattemyndighederne i forhold til *spørgeren* i 5 år, regnet fra spørgerens modtagelse af svaret, jf. SFL § 25, stk. 1., 1. pkt. Som følge heraf er Skattemyndighederne forpligtet til at lægge svaret til grund ved en senere skatteansættelse angående det pågældende forhold. Kun hvis der er sket ændringer i forudsætninger, der har været afgørende for det bindende svar, er svaret ikke bindende, jf. SFL § 25, stk. 2. Modsat, bliver spørgeren ikke bundet af det bindende svar og kan derfor ikke tvinges til at lægge svaret til grund³².

I særlige tilfælde kan der være behov for et bindende svar afgivet af en overordnet myndighed. Dette gælder efter SFL § 21, stk. 4, såfremt 1) svaret vil kunne få konsekvens for et større antal skattepligtige, 2) svaret vedrører større økonomiske værdier, 3) svaret angår fortolkning af væsentlig betydning for lovgivningen, 4) der ved besvarelsen skal tages stilling til et EU-retligt

³¹ Lovbekendtgørelse 2022-06-03 nr. 835 Skatteforvaltningsloven.

³² Se nærmere i “Lærebog om indkomstskat”, s. 94-97 og “Skatteforvaltning - Skatteproces - Skattekontrol”, s. 48-55.

spørgsmål af væsentlig rækkevidde, eller 5) sagen i øvrigt har påkaldt sig eller skønnes at ville påkalde sig større offentlig interesse, skal anmodning om bindende svar forelægges for Skatterådet til afgørelse, jf. § 2, stk. 2. Skatterådet er en overordnet myndighed som er en del af det administrative system, og har til opgave at træffe afgørelser i en række konkrete sager. Fælles for de sager, der forelægges Skatterådet, er deres principielle karakter, og forespørgeren har i de nævnte tilfælde et retskrav på, at svaret afgives af Skatterådet.

Rækkevidden af et bindende svar er i sagens natur ikke så stor, som hvis der var truffet afgørelse ved dom, idet et bindende svar angår et konkret spørgsmål og alene er bindende for skattemyndighederne over for den specifikke spørger. Den bindende virkning gælder dog for Skattestyrelsen, Skatterådet og de administrative klageorganer, hvorfor rækkevidden heraf må siges alligevel at være af en vis størrelse inden for det skatteretlige område. Skatterådets svar skal tillige offentliggøres, hvilket også må anses som et billede på deres ikke ubetydelige betydning. Samtidig spiller et bindende svar en væsentlig rolle i praksis, da det får betydning for den konkrete skattemæssige virkning.

De ovenfor refererede bindende svar er begge afsagt af Skatterådet og har derfor en vis principiel karakter. Begge spørgsmål vedrører en problemstilling af betydning for et større antal mennesker, idet der er tale om spørgsmål vedrørende beskatning af uskiftede boer. Ligeledes er der tale om spørgsmål baseret på fortolkningstvivel i forbindelse med forståelsen af DSKL § 6, stk. 1, samt bestemmelsens rækkevidde.

Både SKM 2013.816 SR og SKM 2013.814 SR er videreført og indarbejdet i styresignalet, SKM 2014.46 SKAT, som præciserer, at styresignalet, SKM 2012.724 SKAT gælder for alle boer med en længstlevende ægtefælle, uanset om skiftet sker i umiddelbar forlængelse af førstafdødes død eller ved et efterfølgende skifte af et uskiftet bo – enten i længstlevendes levende live eller ved dennes død. Af styresignalet fremgår det, at *“et uskiftet bo, der skiftes mens den længstlevende ægtefælle er i live eller ved den længstlevendes død, derfor er skattefritaget, hvis henholdsvis 50 procent af aktiverne og af nettoformuen i boopgørelsen hver især ikke overstiger beløbsgrænsen for skattefritagelse i DSKL § 6”*.

Det præciserende styresignal, SKM 2014.46 SKAT, er i dag indarbejdet i Den Juridiske vejledning 2024-1³³, afsnit C.E.3.1.5.1.4 og ophævet med virkning fra 1. august 2014. Retsstillingen, som blev fastlagt i SKM 2013.816 SR og SKM 2013.814 SR, er dermed fortsat gældende. På trods af de bindende svars lave retskildehierarkiske værdi har de stor betydning, da Skatteforvaltningen er forpligtet til at følge dem som følge af indarbejdelsen i Den Juridiske Vejledning. Borgerne kan derfor tilsvarende støtte ret herpå og opnå en berettiget forventning om en ligeværdig sagsbehandling.

---

³³ Den Juridiske Vejledning er et udtryk for Skatteforvaltningens opfattelse af, hvad gældende ret er. I retskildehierarkiet befinder Den Juridiske Vejledning sig på cirkulæreniveau sammen med styresignalerne samt SKM-meddelelserne. Vejledningen bliver ajourført to gange om året og dens indhold er bindende for Skatteforvaltningens medarbejdere, såfremt den ikke strider mod højere rangerende retskilder. Med andre ord, er formålet med Den Juridiske Vejledning, at sagsbehandlerne i Skatteforvaltningen behandler skatteretlige sager efter de samme retningslinjer. Se nærmere på <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=80433&chk=219250> om den juridiske vejledning.

7. Hvor mange grundbeløb, kan der anvendes på skiftet, når dødsboet udgøres af både et særbo og et uskiftet bo? (I)

Ovenfor er det gennemgået, hvordan et dødsbo kan være henholdsvis skattepligtigt eller skattefrit, herunder hvornår dødsboet er skattepligtigt ved skifte af både et enkelt dødsbo, fx. et særbo, samt ved skifte af et uskiftet bo. Ud fra dette kan det udledes, at et dødsbo bliver skattepligtigt af samtlige sine avancer, såfremt aktiverne og/eller nettoformuen overstiger kr. 3.272.500 (2024) for et enkelt bo eller kr. 6.545.000 (2024) ved et uskiftet bo (uanset om skiftet sker i levende live eller ved død). I dette afsnit undersøges det derfor, hvor mange grundbeløb der kan anvendes, når ægtefællerne *både* har fuldstændigt særje (et særbo), som skiftes som følge af førstafdødes død, samt delingsformue (et fællesbo/uskiftet bo), som skiftes senere.

Der er i afsnit 6.2.2. allerede sket en gennemgang af de velregulerede og tydelige regler i DSKL ved skifte af det uskiftede bo. I afsnit 7.1. vil der derfor tilsvarende ske en kort gennemgang af de regler i DSKL, som tydeligt regulerer skiftet af førstafdødes særbo, inden der efterfølgende vil blive gået i dybden med de områder, hvor reglerne i DSKL er mere uklare.

7.1. De dødsboskatteretlige regler ved skifte af førstafdødes særbo (I)

Som anført tidligere, kan den længstlevende ægtefælle ikke sidde i uskiftet bo med førstafdødes fuldstændige særje, idet der alene kan hensiddes i uskiftet bo med delingsformuemidler. Førstafdødes særbo skal derfor skiftes straks ved førstafdødes død. Reglerne om skifte af førstafdødes særbo er reguleret i DSKL kapitel 11.

Efter DSKL § 67, stk. 1 og 2, er det reglerne i DSKL §§ 3-6, der er afgørende for særboets skattepligt, hvis særboet skiftes som følge af førstafdødes død, samtidig med at fællesboet overtages af den længstlevende ægtefælle. Er særboet skattefrit efter DSKL § 6, stk. 1, følger det af DSKL § 67, stk. 3, at reglerne i §§ 7-18 finder anvendelse. Heraf finder DSKL §§ 8-18 kun anvendelse på førstafdødes indtægter og udgifter, såfremt de stammer fra dennes fuldstændige særje, jf. DSKL § 68, stk. 1. Hvis særboet modsat ikke er skattefrit, er det reglerne i DSKL kapitel 5 (§§ 19-33 A) om "dødsboer, der ikke er fritaget for beskatning", der finder anvendelse. Efter DSKL § 69, stk. 1, finder disse regler ligeledes kun anvendelse på indtægter og udgifter, som stammer fra afdødes fuldstændige særje.

I modsætning til indtægter og udgifter stammende fra delingsformuemidler, er den længstlevende ægtefælle ikke skattepligtig i mellemprioroden af førstafdødes indtægter og udgifter stammende fra dennes fuldstændige særje, jf. DSKL § 70, stk. 1. Særboet beskattes altså som et selvstændigt skattesubjekt efter reglerne i DSKL afsnit II.

7.2. Skal der ifølge DSKL ske en opdeling af dødsboet i henholdsvis særbo og fællesbo i relation til grundbeløbet? (S)

Modsat situationerne i afsnit 6.2.2. og afsnit 7.1., indeholder DSKL ikke en helt klar regulering af, hvordan skattepligten skal opgøres, i de situationer hvor der i umiddelbar tilknytning til førstafdødes død er sket et skifte af dennes særbo efter de ovenstående regler, og der senere sker et skifte af et uskiftet bo – i hvert fald ikke, hvor skiftet sker i anledning af længstlevendes død. I denne situation er det uklart, hvordan fastlæggelsen af det uskiftede bos skattepligt skal

ske, da førstafdøde så at sige allerede har “udnyttet” ét grundbeløb og dermed har fået et skattefrit særbo.

Spørgsmålet er derfor, om man ved fastlæggelsen af dødsboets skattepligt bør behandle de to boer hver for sig. Altså om særboet er ét bo for sig med sit eget grundbeløb, mens det uskiftede bo er et helt andet og for særboet uvedkommende bo, som fortsat i henhold til SKM 2014.46 SKAT (nu Den Juridiske Vejledning) vil kunne regne med to grundbeløb. Sagt på en anden måde: om grundbeløbet beregnes pr. bo (og ikke pr. ægtefælle), og man dermed vil kunne anvende grundbeløbet i både særboet og det uskiftede bo.

7.2.1. Opdeling af særbo og fællesbo efter DSKL § 4, stk. 4 (S)

I ordlyden af DSKL § 4, stk. 4, opdeles afdødes særbo og fællesboet som to selvstændige boer: *“Var afdøde gift ved dødsfaldet, anses afdødes andel af ægtefællernes hidtidige delingsformue og skilsmissesæreje for ét bo (fællesboet) og afdødes hidtidige fuldstændige særeje for ét bo (særboet). Undergives de to boer en samlet skiftebehandling, anses afdøde dog ved anvendelsen af denne lov kun for at efterlade sig ét bo”*. Bestemmelsen lægger dermed op til, at man dødsboskatteretligt behandler særboet og fællesboet hver for sig. Kun i de tilfælde, hvor de to boer undergives en samlet skiftebehandling, vil disse blive anset som ét samlet bo.

I den forbindelse er det vigtigt at fastslå, at DSKL § 4 alene omhandler afgrænsningen af dødsboets indkomst, når det er konstateret, at der foreligger et bo, og den handler dermed ikke om selve dødsboets skattepligt. Med andre ord siger bestemmelsen, at særboet og fællesboet anses for to selvstændige boer i relation til, om boets indtægter skal beskattes i henholdsvis særboet eller fællesboet. Ordlyden af DSKL § 4, stk. 4, nævner derimod intet om, hvorvidt der også skal ske en opdeling af de to boer ved anvendelsen af grundbeløbet.

Bemærkningerne til DSKL § 4, stk. 4³⁴, kommer ikke meget nærmere en afklaring på spørgsmålet. Det fremgår dog heraf, at der ved de blandede formueordninger *“som udgangspunkt opstår to adskilte dødsboer”*. Bemærkningerne lægger altså op til, at man slet ikke anser særboet og fællesboet for at tilhøre det samme dødsbo, men at disse i stedet behandles adskilt som to separate dødsboer – i hvert fald i forhold til boets indtægter. Af bemærkningerne fremgår det desuden, at der for de tilfælde, hvor særboet skiftes, men længstlevende overtager fællesboet til uskiftet bo, henvises til reglerne i DSKL kapitel 11. Forinden der kigges på bestemmelserne i DSKL kapitel 11, bør DSKL § 4, stk. 4, sammenlignes med den næsten tilsvarende bestemmelse i DSKL § 58, stk. 3.

7.2.2. Opdeling af særbo og fællesbo efter DSKL § 58, stk. 3 (S)

Det fremgår tilsvarende af ordlyden af DSKL § 58, stk. 3, 1. pkt., at: *“Når afdøde efterlader sig såvel delingsformue, herunder skilsmissesæreje, som fuldstændigt særeje, anses ægtefællernes hidtidige delingsformue og skilsmissesæreje for ét bo (fællesboet) og afdødes hidtidige fuldstændige særeje for ét bo (særboet)”*. Også denne bestemmelse indikerer altså, at man opdeler særejet som ét bo for sig, og delingsformuen som et andet bo.

---

³⁴ Jf. FT.1. om beskatning ved dødsfald, lovforslag nr. 90, fremsat den 27. november 1996, s. 49, 2. spalte (de specielle bemærkninger til § 4)

Ligesom med DSKL § 4, er det her vigtigt at fastslå, at DSKL § 58 vedrører beskatningen af den længstlevende ægtefælle og ikke selve dødsboets skattepligt. Bestemmelsen skelner altså mellem fællesboet og særboet, idet længstlevende alene er skattepligtig af de aktiver og passiver, som tilhører fællesboet, jf. den nærmere gennemgang ovenfor. Særboet er derimod underlagt sin egen selvstændige beskatning.

Videre fremgår det af DSKL § 58, stk. 3, 4. pkt., at *“hvis fællesboet overtages af den længstlevende ægtefælle efter stk. 1 eller stk. 2, 1. pkt., mens særboet skiftes, gælder reglerne i dette kapitel med de ændringer, der følger af §§ 67-70”*. DSKL § 58, stk. 3, 4. pkt., henviser altså direkte i ordlyden til reglerne i DSKL §§ 67-70 for den nærmere afklaring af i hvert fald beskatningen af særboet. At dette ikke tilsvarende er tilfældet for DSKL § 4, stk. 4, kan formentlig begrundes med, at de to bestemmelser har hvert sit formål: DSKL § 4 afgrænser alene boets indtægter mellem særbo og fællesbo, mens DSKL § 58 nærmere regulerer beskatningen af længstlevende i relation til de to boer.

Bestemmelserne i DSKL §§ 67-70 findes i DSKL kapitel 11, som bemærkningerne til DSKL § 4, stk. 4, som nævnt ovenfor, også henviser til. Tilsvarende henvises der i bemærkningerne til DSKL § 58, stk. 3³⁵ til reglerne i DSKL kapitel 11. Spørgsmålet er derfor, om man ved læsning af reglerne i DSKL §§ 67-70 (DSKL kapitel 11) kan komme nærmere svaret på, hvorvidt der ved opgørelsen af skattepligten også skal ske en opdeling af dødsboet i henholdsvis særbo og fællesbo, i de tilfælde hvor der både er et særbo, som skiftes straks ved førstafdødes død, samt et fællesbo, som overtages til uskiftet bo, og som først senere hen bliver skiftet.

7.2.3. Bestemmelserne i DSKL kapitel 11 (S)

Reglerne i DSKL kapitel 11 gælder for behandlingen af særboet, når dette skiftes straks ved førstafdødes død, og den længstlevende ægtefælle herefter overtager det øvrige bo til hensidende i uskiftet bo. Reglerne i DSKL kapitel 11 er kort gennemgået i afsnit 7.1., og gennemgangen i nærværende afsnit vil derfor udelukkende fokusere på, om reglerne bidrager til forståelsen af spørgsmålet om, hvor mange grundbeløb der kan anvendes.

Efter DSKL § 67, stk. 2, finder (blandt andet) DSKL § 6, stk. 1, anvendelse på særboet. Dette indikerer, at der beregnes et grundbeløb særskilt for særboet. Altså at særboets skattepligt i første omgang er uafhængigt af den øvrige formue, såfremt længstlevende sidder i uskiftet bo.

Det fremgår desuden af DSKL § 67, stk. 3, at reglerne i DSKL §§ 7-18 (med de ændringer, der fremgår af DSKL § 68), skal anvendes i de situationer, hvor særboet er skattefrit efter DSKL § 6. Bestemmelserne i DSKL §§ 7-18 er de “generelle” bestemmelser, som anvendes på skattefrie dødsboer. Disse bestemmelser gælder således også særskilt på et skattefrit særbo, idet DSKL § 68, dog præciserer disse reglers anvendelse i særboet.

Ifølge DSKL § 68, stk. 1, gælder DSKL §§ 8-18 kun for afdødes indtægter og udgifter, hvis disse hidrører fra dennes fuldstændige særeje. DSKL § 68, stk. 1, præciserer, at hvor der *både* er et særbo, som skiftes, og en delingsformue, som overtages af længstlevende til uskiftet bo, vil de generelle bestemmelser om skattefrie dødsboer kun finde anvendelse på de indtægter

---

³⁵ Jf. FT.1. om beskatning ved dødsfald, lovforslag nr. 90, fremsat den 27. november 1996, s. 94, 2. spalte (de specielle bemærkninger til § 58)

og udgifter, der vedrører særboet. Delingsformuen (det uskiftede bo) vil med andre ord være uvedkommende for særboets behandling efter reglerne i DSKL §§ 7-18. At der i henhold til DSKL § 4, stk. 4, sker en opdeling af dødsboet i henholdsvis særbo og fællesbo ved afgrænsningen af boets indtægter, får således afgørende betydning for, hvordan særboet beskattes efter reglerne i DSKL kapitel 11. Det samme gælder for opdelingen i DSKL § 58, stk. 3, idet længstlevende herefter beskattes af samtlige indtægter, som ikke kan henføres til særboet.

Ordlyden af DSKL § 67, stk. 2 og stk. 3, lægger dermed op til, at man ved beregningen af dødsboets skattepligt kigger særskilt på særboet i relation til grundbeløbet. Det samme fremgår af bemærkningerne til DSKL § 68: "*Bestemmelsen omhandler tilfælde, hvor særboet er fritaget for beskatning efter § 6*". De tre bestemmelser indikerer med andre ord, at der i hvert fald beregnes et særskilt grundbeløb for afdødes særbo³⁶.

7.2.4. Foreløbig opsummering (S)

Opsummerende kan det siges, at selvom DSKL § 4, stk. 4, og DSKL § 58, stk. 3, ikke konkret omhandler, hvordan grundbeløbet skal anvendes, når der både er et særbo og et fællesbo, indikerer bestemmelseernes adskillelse af dødsboet i henholdsvis særbo og fællesbo, at der også i andre tilfælde bør ske en sådan adskillelse. Bestemmelserne henviser til reglerne i DSKL kapitel 11, og reglerne i dette kapitel antyder, at der bør beregnes et grundbeløb særskilt for særboet, når dette skiftes straks ved førstafdødes død, idet de alle henviser til, at DSKL § 6, stk. 1, finder anvendelse ved skifte af særboet. Det er derfor nærliggende at gå ud fra, at der i hvert fald kan anvendes et grundbeløb i førstafdødes dødsbo (her særboet).

7.2.5. Et praktisk eksempel (S)

Ovenstående understøttes af den fremgangsmåde, som Skattestyrelsen i praksis følger i de dødsboer, hvor førstafdøde efterlader sig et fuldstændigt særeje, hvis størrelse ikke overstiger grundbeløbet, og hvor længstlevende sidder i uskiftet bo med resten:

Af Bilag C fremgår et virkeligt eksempel på Skattestyrelsens behandling af et dødsbo i en sådan situation. Ægtefællerne har i dette tilfælde aftalt, at de første kr. 3.070.100 af værdien af deres respektive aktier i Ringkjøbing Landbobank skal tilhøre dem hver især som fuldstændigt særeje. I eksemplet er det alene førstafdødes særbo, der skal skiftes, idet længstlevende sidder i uskiftet bo med resten. Den udarbejdede boopgørelse viser, at der i førstafdødes særbo er aktiver for kr. 3.053.535,60 samt en nettoformue på kr. 3.010.685,60. Da grundbeløbet for 2022 – hvor særboet blev skiftet – var på kr. 3.070.100, er afdødes særbo skattefrit i eksemplet, jf. DSKL § 6, stk. 1. Af eksemplet fremgår det, at Skattestyrelsen godkender den indsendte boopgørelses værdiansættelse og dermed anerkender, at førstafdødes særbo er skattefrit efter DSKL § 6, stk. 1.

Ud fra eksemplet kan det konkluderes, at Skattestyrelsen anser særboet efter førstafdøde for i skattemæssig henseende at udgøre sit eget separate dødsbo i henseende til DSKL § 6, stk. 1. Eksemplet viser derimod ikke, om afdødes delingsformue ligeledes kan fritages for

---

³⁶ De øvrige bestemmelser i DSKL kapitel 11 vil ikke blive gennemgået yderligere i nærværende afsnit, da de vedrører henholdsvis de skattepligtige særboer (DSKL § 69) og længstlevendes skattepligt (DSKL § 70). Relevant for undersøgelsen er alene bestemmelserne om de skattefrie særboer, da dette er hele forudsætningen for anvendelsen af metoden.

beskatning efter DSKL § 6, stk. 1, ved et senere skifte af det uskiftede bo, såfremt formuen i afdødes andel af det uskiftede bo ikke overstiger grundbeløbet.

7.2.6. Hvordan harmonerer en opdeling af dødsboet i to separate dødsboer med DSKL § 6, stk. 1? (S)

At der kan ske en opdeling af dødsboet i to separate dødsboer, harmonerer ikke med bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 1³⁷, der som nævnt ovenfor i afsnit 5.1 ikke engang lægger op til en opdeling af fællesboet mellem førstafdøde og længstlevende ved anvendelsen af grundbeløbet. Som det dog også fremgår af afsnit 5.2, er SKAT ved styresignalet SKM 2012.724 SKAT gået imod bemærkningernes udgangspunkt, idet man i hvert fald skal opdele fællesboet i henholdsvis førstafdødes og længstlevendes boslod ved anvendelsen af grundbeløbet. I disse tilfælde kigger man som nævnt alene på, om førstafdødes boslod overstiger grundbeløbet. Om der skal ske en tilsvarende opdeling af afdødes dødsbo i henholdsvis særbo og fællesbo i relation til grundbeløbet, har SKAT ikke taget stilling til i styresignalet. Dette er derfor stadig uafklaret.

7.2.7. Foreløbig sammenfatning (S)

Ud fra ovenstående betragtninger står det fortsat ikke klart, om der ved anvendelsen af grundbeløbet skal ske en opdeling af dødsboet i henholdsvis særbo og fællesbo. Bestemmelserne i DSKL kapitel 11 samt det praktiske eksempel fra Skattestyrelsen indikerer dog, at boerne bør behandles separat. I hvert fald kan det udledes, at der i første omgang kan anvendes et grundbeløb særskilt for særboet, så dette bliver skattefrit. I de følgende afsnit vil der blive set nærmere på, om der tilsvarende ved det senere skifte af det uskiftede bo vil kunne anvendes endnu et grundbeløb, således at førstafdøde potentielt kan anvende 2 grundbeløb.

7.3. Anvendelse af grundbeløbet ved skifte i længstlevendes levende live (I)

Skifte af det uskiftede bo kan enten ske i længstlevendes levende live eller som følge af dennes død. I dette afsnit tages der udgangspunkt i reglerne om fuldstændigt skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live, som er reguleret i DSKL kapitel 12 (§§ 71-75) med overskriften ”*Skifte af uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles levende live*”. Lovens inddeling antyder, at der gælder særlige regler for netop den situation, hvor skifte af det uskiftede bo sker som følge af længstlevendes vilje.

I forsøget på at få klarlagt, hvor mange grundbeløb ægtefællerne kan anvende, når de har bestemt særeje for en del af deres formue, vil fokus i de kommende afsnit særligt være på DSKL § 72, stk. 2, som har ordlyden: “*Det uskiftede bo er fritaget for beskatning, hvis det opfylder betingelserne herfor, jf. § 6. Hvis et særbo efter førstafdøde er skiftet i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet, anvendes beløbsgrænserne i § 6, stk. 1, dog på summen af det uskiftede bo og afdødes særbo (...)*”.

---

³⁷ Jf. FT.1. om beskatning ved dødsfald, lovforslag nr. 90, fremsat den 27. november 1996, s. 51, 2. spalte (de specielle bemærkninger til § 6)

7.3.1. DSKL § 72, stk. 2, 1. pkt. (I)

Det fremgår klart af bestemmelsens 1. pkt., at det også ved et senere skifte af et uskiftet bo i længstlevendes levende live er betingelserne i DSKL § 6, der er afgørende for skattepligten. Som anført i afsnit 6.2.3.3 er retstillingen i dag den, at også ved skifte af et uskiftet bo, er ægtefællernes respektive boslodder afgørende. Dette følger af Den Juridiske Vejledning 2024-1, afsnit C.E.3.1.5.1.4. Udgangspunktet er således, at det uskiftede bo er skattefrit, hvis ægtefællernes samlede formue ikke overstiger kr. 6.545.000 (2024).

I det følgende vil der blive taget udgangspunkt i denne forståelse af DSKL § 6, stk. 1 i relation til forståelsen af DSKL § 72, stk. 2.

Bestemmelsens 1. pkt. ændrer altså ikke på den allerede i afsnit 6.2.3.3 beskrevne forståelse af, hvor mange grundbeløb der er i et uskiftet bo. Tilsvarende siger DSKL § 72, stk. 2, 1. pkt. intet om den situation, hvor ægtefællerne *også* har bestemt særeje for en del af deres formue.

7.3.2. DSKL § 72, stk. 2, 2. pkt. (I)

Bestemmelsens 2. pkt. beskriver derimod den situation, hvor ægtefællerne har bestemt særeje for en del af deres formue, hvorved der ved førstafdødes død opstår et særbo, som skal skiftes i anledning af dennes død, og hvor længstlevende sidder i uskiftet bo med resten. I en sådan situation siger bestemmelsens 2. pkt., at der på det senere skifte af det uskiftede bo skal ske en sammenlægning af henholdsvis værdien af særboet og værdien af det uskiftede bo ved vurderingen af, om boet efter førstafdøde er skattepligtigt.

Som allerede fastslået ovenfor skal “værdien af det uskiftede bo” forstås således, at kun førstafdødes boslod er afgørende. Efter ordlyden af DSKL § 72, stk. 2, 2. pkt. sammenholdt med den ovennævnte praksisændring, vil førstafdødes andel af det uskiftede bo således kun være skattefri, såfremt summen heraf sammenlagt med det tidligere skiftede særbo kan rummes inden for grundbeløbet. Som følge af dette kommer et eventuelt tidligere skiftet særbo til at få betydning for det uskiftede bos skattepligt, da hele eller dele af grundbeløbet allerede er anvendt ved skifte af særboet. Ud fra en streng ordlydsfortolkning af DSKL § 72, stk. 2, 2. pkt., ændrer en bestemmelse om særeje altså ikke på, at man alene vil kunne anvende ét grundbeløb pr. ægtefælle såfremt man skifter det uskiftede bo i længstlevendes levende live.

Hvis DSKL § 6, stk. 1 skal forstås på tilsvarende måde i relation til DSKL § 72, stk. 2, betyder det, at man ikke opererer med den samme afgrænsning af “et bo” på tværs af DSKL’s bestemmelser. Det er i DSKL § 4, stk. 4, kun ved samtidig skifte, at der arbejdes med ét samlet dødsbo ved afgørelsen af, hvilke indtægter der vedrører boet. Også DSKL § 58, stk. 3, opererer kun med ét samlet bo, hvis skiftet sker samtidigt. I de tilfælde, hvor længstlevende har overtaget delingsformuen til hensidde i uskiftet bo, sker der netop ikke et samlet skifte, hvormed det er nærliggende at tro, at der af den grund ikke skal ske en sådan sammenlægning. Lægger man derfor i stedet opdelingen af boerne i DSKL § 4, stk. 4 og DSKL § 58, stk. 3, til grund ved det senere skifte af det uskiftede bo, vil konsekvensen af dette være, at der opstår to selvstændige boer, som skal underlægges hver sin selvstændige skattepligt.

7.3.3. Bemærkningerne til DSKL § 72, stk. 2 (I)

Kigger man i bemærkningerne til DSKL § 72, stk. 2³⁸, fremgår det, at i den situation, hvor den førstafdøde ægtefælle efterlader sig et fuldstændigt særeje, skal såvel det uskiftede bo som særboet kunne rummes inden for grundbeløbet. Bemærkningerne giver derfor også udtryk for, at hver ægtefælle kun kan anvende ét grundbeløb fordelt på de respektive boer (særbo og fællesbo), som ægtefællerne måtte have.

Det er imidlertid værd at bemærke, at DSKL er udfærdiget i 1997, og bemærkningerne stammer derfor fra før den praksisændring, der fulgte af SKM 2014.46 SKAT, henholdsvis SKM 2012.724 SKAT. Bemærkningerne stammer med andre ord fra en tid, hvor man vurderede skattepligten efter DSKL § 6, stk. 1, ud fra ægtefællernes samlede formue og ikke ud fra deres respektive boslodder.

Til trods for ovenstående fremgår det i dag tydeligt af Den Juridiske Vejledning 2024-1, afsnit C.E.4.4.1.1.2, at skattepligten ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live beregnes ved, at det tidligere skiftede særbo lægges sammen med førstafdødes boslod af fællesboet (det uskiftede bo)³⁹. Dette gælder på trods af, at bemærkningerne til DSKL § 72, stk. 2 bygger på en anden fortolkning af DSKL § 6, stk. 1, end den nugældende, men stemmer i øvrigt overens med ordlyden af DSKL § 72, stk. 2.

7.3.4. Foreløbig sammenfatning (I)

Sammenfattende kan det siges, at det ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live, er klart – ud fra både ordlyden af DSKL § 72, stk. 2 og bemærkningerne til denne samt Den Juridiske Vejledning – at der skal ske en sammenlægning af summen af særboet og førstafdødes boslod ved vurderingen af, om dødsboet efter førstafdøde er skattepligtigt. I de tilfælde hvor ægtefællerne har oprettet en ægtepagt om særeje, og hvor særboet i overensstemmelse med AL skiftes i anledning af førstafdødes død, anvendes grundbeløbet på summen af førstafdødes boslod af det uskiftede bo og afdødes særbo. Igen lægges der altså op til, at der kun kan anvendes ét grundbeløb pr. ægtefælle og ikke pr. bo – i hvert fald ved skifte i levende live.

7.4. Anvendelse af grundbeløbet ved skifte i anledning af længstlevendes død (I)

DSKL kapitel 12, herunder § 72, stk. 2, gælder som udgangspunkt kun ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live. DSKL indeholder ikke et tilsvarende særskilt kapitel, der behandler reglerne om skifte af det uskiftede bo ved længstlevendes død. Sker skiftet som følge af længstlevendes død, er det i stedet de almindelige regler i DSKL (kapitel 2-9), der finder anvendelse.

Ud fra ovenstående behandling af bestemmelsen i DSKL § 72, stk. 2, er spørgsmålet, om der også skal ske en sammenlægning af førstafdødes særbo og dennes andel af det uskiftede bo, såfremt skiftet sker som følge af længstlevendes død, eller om der i stedet kan siges at eksistere tre selvstændige dødsboer: 1) førstafdødes særbo, 2) førstafdødes boslod af det uskiftede bo, og 3) længstlevendes dødsbo bestående af dennes boslod af det uskiftede bo samt

---

³⁸ Jf. FT.1. om beskatning ved dødsfald, lovforslag nr. 90, fremsat den 27. november 1996, s. 103, 1. spalte (de specielle bemærkninger til § 72)

³⁹ Se Bilag A

vedkommendes eventuelle særeje. Hertil kommer, om hvert af de tre dødsboers skattepligt i så fald skal vurderes for sig, så der for hvert bo beregnes et særskilt grundbeløb, og man dermed af ægtefællernes samlede nettoformue kan anvende tre grundbeløb.

I de følgende afsnit vil dette blive forsøgt besvaret ud fra loven, bemærkningerne til loven og anden litteratur på området.

7.4.1. DSKL § 72, stk. 2's placering i loven (I)

DSKL § 72 er som nævnt placeret under kapitel 12 i DSKL med overskriften "*Skifte af uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles levende live*". Den valgte placering i loven antyder, at de samme regler ikke gælder, når skiftet sker som følge af længstlevendes død. Dette understøttes af, at der som nævnt ikke findes et tilsvarende kapitel i DSKL, som beskriver fremgangsmåden ved skifte af det uskiftede bo ved længstlevendes død.

7.4.2. DSKL § 6, stk. 3 (I)

DSKL afsnit II, herunder kapitel 2 til 9, indeholder reglerne om den situation, hvor dødsboet udgør et selvstændigt skattesubjekt. DSKL § 6, stk. 3 er en del af DSKL kapitel 3 (afsnit II), som har overskriften "*Dødsboets skattemæssige forhold*", og vedrører de fuldt skattepligtige, solvente dødsboer. I kapitlet findes de generelle regler om beskatning af dødsboer, og det er derfor reglerne i dette kapitel, som er udgangspunktet for fastlæggelsen af dødsboets skattepligt.

I DSKL § 6, stk. 3 (som hører under de almindelige regler i DSKL), findes der en tilsvarende bestemmelse til DSKL § 72, stk. 2. Ordlyden af DSKL § 6, stk. 3 lyder; "*Var afdøde gift ved dødsfaldet, og skiftes afdødes andel af fællesboet og afdødes særbo hver for sig, anvendes beløbsgrænserne i stk. 1 for det kalenderår, hvori skæringsdagen for det først skiftede bo ligger, på summen af henholdsvis aktiver og nettoformue i de to boer*". Af ordlydens sidste del fremgår det, ligesom i DSKL § 72, stk. 2, 2. pkt., at der skal ske en sammenlægning af henholdsvis aktiverne og nettoformuen i særboet samt aktiverne og nettoformuen i førstafdødes andel af det uskiftede bo.

At DSKL § 6, stk. 3, skal ses som et udgangspunkt betyder, at reglerne finder anvendelse, medmindre andet fremgår andetsteds af loven. Kapitlet beskriver ikke konkret den skatteretlige stilling ved opgørelsen af et uskiftet bo, men det beskriver generelt den situation, hvor et dødsbo skal skiftes. Fordi reglerne om skifte af det uskiftede bo ved længstlevendes død ikke har sit eget selvstændige kapitel – som det er tilfældet for skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live – falder man tilbage på de almindelige regler om beskatning af dødsboer ved fastlæggelsen af skattepligten. Som følge heraf lægger både ordlyden og placeringen af DSKL § 6, stk. 3, op til, at der også ved død skal ske en sammenlægning af førstafdødes særbo og dennes boslod af det uskiftede bo.

I bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 3⁴⁰ står der til gengæld modsat, at såfremt “... *det uskiftede bo efterfølgende skiftes i den efterlevende ægtefælles levende live, skal beløbsgrænserne dog på tilsvarende måde anvendes på summen af de to boer, jf. nærmere § 72, stk. 2. Hvis det uskiftede bo først skiftes ved den efterlevende ægtefælles død, sker der derimod ingen sammenlægning*”. Bemærkningerne forudsætter altså, at der netop ikke skal ske sammenlægning, såfremt skiftet sker som følge af den længstlevendes død, men at de to boer derimod behandles særskilt. Dette stemmer i det hele taget godt overens med den opdeling af dødsboet, som også forudsættes i andre situationer i henhold til DSKL § 4, stk. 4, og DSKL § 58, stk. 3, jf. ovenfor. Således taler ovenstående for, at der skal foretages tre individuelle opgørelser – en for hvert af de nu tre selvstændige boer – og at der hermed er ét grundbeløb pr. bo⁴¹.

7.4.3. Hvad siger den juridiske litteratur om antallet af grundbeløb ved skifte af det uskiftede bo ved længstlevendes død? (S)

Kigger man i den juridiske litteratur, giver denne ikke et klart svar på, hvor mange grundbeløb, der kan anvendes:

I “Arv og Skifte” fremgår det på side 212, at grundbeløbet, alene anvendes på særboet, jf. DSKL § 67, stk. 2, såfremt der kun sker skifte af dette, mens længstlevende sidder i uskiftet bo med resten. Det anføres desuden, at der ved et senere skifte af det uskiftede bo i længstlevendes *levende live*, skal ske sammenlægning af særboet og fællesboet efter DSKL § 72, stk. 2, ved fastlæggelsen af skattepligten. Werlauff nævner intet om, hvordan fastlæggelsen skal ske, hvis det uskiftede bo først skiftes ved længstlevendes død.

I “Dødsbøbeskatning”, side 117, er spørgsmålet uddybet en anelse. Heraf fremgår det, at såfremt særboet og fællesboet skiftes hver for sig, anvendes grundbeløbet på summen af de to boer, idet grundbeløbet dog alene anvendes på særboet, såfremt der kun sker skifte af dette, mens længstlevende sidder i uskiftet bo med fællesboet. Videre anføres det, at der ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes *levende live* skal ske sammenlægning af særboet og fællesboet ved afgørelsen af, om det uskiftede bo er skattefrit. Modsat skal der ikke ske sammenlægning, hvis det uskiftede bo skiftes ved længstlevende ægtefælles død. Dette baseres på bemærkningerne til bestemmelsen.

Ingen af de nævnte bøger behandler spørgsmålet om, hvorvidt der ved det senere skifte af det uskiftede bo i forbindelse med længstlevendes død kan anvendes to grundbeløb, som tilfældet ellers er efter styresignalet SKM 2014.46 SKAT (nu Den Juridiske Vejledning), såfremt der ikke allerede er skiftet et særbo. Begge bøger må dog antages at lægge op til, at der i hvert fald i forbindelse med længstlevendes død ikke skal ske en sammenlægning af særboet og fællesboet ved fastlæggelsen af skattepligten.

Werlauff nævner ikke specifikt, at der ikke skal ske sammenlægning ved død, men der er lagt vægt på, at sammenlægningen gælder for skifte i længstlevendes *levende live*. Skifte ved længstlevendes død er ikke behandlet særskilt, men Werlauff kommer med nogle indikationer om denne retsstilling. Gianelli nævner heller ikke specifikt, hvordan der skal forholdes til antallet af boer og grundbeløb, men han nævner dog helt tydeligt, at særboet ved skifte i

⁴⁰ Jf. FT.1. om beskatning ved dødsfald, lovforslag nr. 90, fremsat den 27. november 1996, s. 52, 2. spalte (de specielle bemærkninger til § 6)

⁴¹ Henholdsvis 1) førstafdødes særbo, 2) førstafdødes andel af fællesboet og 3) længstlevendes andel af fællesboet samt eventuelle særeje.

forbindelse med længstlevendes død er det uskiftede bo uvedkommende, og at der ikke skal ske en sammenlægning af disse.

Den juridiske litteratur forstår – i overensstemmelse med det i bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 3, anførte – retsstillingen på den måde, at der er forskel på, om det uskiftede bo skiftes i længstlevendes levende live eller ved dennes død, idet der alene efter disses formuleringer bør ske sammenlægning af særboet og fællesboet ved skifte i længstlevendes levende live. Det er imidlertid stadig uklart, om dette er ensbetydende med, at man ved længstlevendes død behandler dennes boslod af det uskiftede bo som et særskilt dødsbo med sin egen selvstændige skattepligt og sit eget grundbeløb.

7.4.4. Kan styresignalerne bidrage til forståelsen? (S)

Kigger man specifikt på styresignalet, SKM 2014.46 SKAT, angiver dette, jf. den ovenstående gennemgang, at skattepligten i et uskiftet bo beregnes ud fra hver ægtefælles boslod. Med SKM 2014.46 SKAT blev det som nævnt præciseret, at styresignalet SKM 2012.724 SKAT *“gælder for alle boer med en længstlevende ægtefælle, hvor skiftet enten sker i umiddelbar forbindelse med førstafdødes død eller ved et efterfølgende skifte af et uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles levende live eller ved den længstlevendes ægtefælles død”*. Kigger man i forlængelse af dette på ordlyden af SKM 2012.724 SKAT, fremgår det, at *“et dødsbo er skattefritaget, hvis størrelsen af afdødes boslod med tillæg af afdødes eventuelle særeje ikke overstiger beløbsgrænsen i DSKL § 6, stk. 1”*. Sammenholdes dette med, at SKM 2012.724 SKAT gælder for alle boer med en længstlevende ægtefælle – også de boer, hvor det uskiftede bo først skiftes ved længstlevendes død – indikerer det, at afdødes særbo og boslod af fællesboet også skal lægges sammen ved fastlæggelsen af skattepligten i forbindelse med længstlevendes død. Der skal således ikke ske en opdeling i henholdsvis særbo og fællesbo, som DSKL § 4, stk. 4 og DSKL § 58, stk. 3, samt bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 3, ellers lægger op til.

Imidlertid lægger ordlyden af SKM 2014.46 SKAT ikke nødvendigvis op til denne opfattelse. Det fremgår rigtigt nok direkte af ordlyden af SKM 2014.46 SKAT, at SKM 2012.724 SKAT skal gælde i alle boer med en længstlevende ægtefælle. Det fremgår dog videre, at *“et uskiftet bo, der skiftes mens den længstlevende ægtefælle er i live eller ved den længstlevendes død, er skattefritaget, hvis henholdsvis 50% af aktiverne og af nettoformuen i boopgørelsen hver især ikke overstiger beløbsgrænsen for skattefritagelse i DSKL § 6, stk. 1”*. Kigger man kun på denne ordlyd, kunne det indikere, at man ved fastlæggelsen af skattepligten alene kigger på det uskiftede bo, jf. også ordene *“aktiverne og nettoformuen i boopgørelsen”*, som antyder, at man ikke kigger uden for boopgørelsen for det uskiftede bo. Ordlyden af SKM 2014.46 SKAT nævner med andre ord intet om et eventuelt tidligere skiftet særbo, hvorfor man kunne fortolke det som om, at særboet må være det uskiftede bo uvedkommende.

Sammenholder man ordlyden af SKM 2014.46 SKAT, hvoraf det fremgår, at dette præciserer SKM 2012.724 SKAT, med selve ordlyden af SKM 2012.724 SKAT, som nævner, at sammenlægningen af de to boer bør ske i alle boer med en længstlevende ægtefælle – uanset skiftetidspunkt – taler mest dog for, at disse begge skal forstås således, at der også ved skifte af det uskiftede bo ved længstlevendes død bør ske en sammenlægning af afdødes særbo og dennes boslod af fællesboet.

7.5. Sammenfatning (I og S)

Ud fra ovenstående diskussion står det klart, at der ikke er et entydigt svar på, hvordan fastlæggelsen af et dødsbos skattepligt skal ske, når der både er et særbo og et uskiftet bo.

Ordlyden af DSKL § 4, stk. 4, og ordlyden af DSKL § 58, stk. 3, samt bemærkningerne til disse lægger op til, at der i hvert fald kan beregnes ét grundbeløb i særboet. Reglerne i DSKL kapitel 11 understøtter dette. Det bekræftes desuden af det praktiske eksempel i Bilag C, hvorefter Skattestyrelsen accepterer, at der i første omgang skal beregnes et grundbeløb særskilt for særboet, idet de godkender værdiansættelsen i den indsendte boopgørelse. Herefter må det kunne sammenfattes, at reglerne i DSKL tillader, at særboet særskilt kan være skattefrit efter DSKL § 6, stk. 1, i de tilfælde, hvor længstlevende overtager resten af fællesboet til uskiftet bo.

Uoverensstemmelserne i DSKL's regler eksisterer stadig, hvis man kigger på det senere skifte af det uskiftede bo, hvor førstafdøde allerede har anvendt grundbeløbet i sit særbo. I disse tilfælde skelner reglerne mellem skifte i længstlevendes levende live og skifte ved længstlevendes død.

Ordlyden af DSKL § 72, stk. 2, bemærkningerne hertil samt Den Juridiske Vejledning fastslår entydigt, at der ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live skal ske en sammenlægning af det allerede skiftede særbo og det uskiftede bo. Dette skal dog ses i lyset af, at DSKL § 72, stk. 2 og bemærkningerne hertil er baseret på en forudsætning om, at DSKL § 6, stk. 1, tidligere blev fortolket anderledes, end det nu er fastlagt i SKM 2012.724 SKAT. På trods af dette fastslår Den Juridiske Vejledning afsnit C.E.4.4.1.1.2 fortsat, at der efter DSKL § 72, stk. 2, skal ske en sammenlægning af særboet og førstafdødes boslod af fællesboet ved skifte i levende live. Placeringen af DSKL § 72, stk. 2 under overskriften "*Skifte af uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles levende live*" indikerer desuden, at der er tale om regler, der gælder særskilt for skifte i levende live og dermed ikke nødvendigvis ved død.

Som nævnt findes der ikke særskilte regler for behandlingen af det uskiftede bos skattepligt, når dette skiftes ved længstlevendes død. I stedet anvendes de generelle regler i DSKL afsnit II, og disse giver ikke et entydigt svar på problematikken. Blandt disse findes DSKL § 6, stk. 3. Placeringen og ordlyden af denne indikerer, at der også ved skifte i forbindelse med længstlevendes død skal ske en sammenlægning af særboet og afdødes boslod af fællesboet. Dog fastslår bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 3, modsat, at der ved død ikke skal ske en sammenlægning. Det samme må kunne udledes af fortolkningen i den juridiske litteratur, herunder hos Werlauff og Gianelli. Kigger man mod styresignalerne (SKM 2012.724 SKAT og SKM 2014.46 SKAT), som jf. gennemgangen ovenfor, har en væsentlig rolle ved forståelsen af de skatteretlige regler og anvendelsen af disse, taler mest for, at disse skal forstås i overensstemmelse med ordlyden af DSKL § 6, stk. 3, idet SKM 2014.46 SKAT præciserer SKM 2012.724 SKAT, som specifikt nævner en sammenlægning af særboet og fællesboet. Til støtte herfor kan det desuden anføres, at det skaber den klareste retsstilling for borgerne, såfremt bestemmelserne i DSKL skal forstås på samme måde, uanset hvornår det uskiftede bo bliver skiftet.

Ud fra ovenstående betragtninger taler mest for, at der både ved skifte af det uskiftede bo i længstlevendes levende live og ved længstlevendes død skal ske en sammenlægning af først-

afdødes særbo og dennes andel af fællesboet ved fastlæggelsen af boets skattepligt efter DSKL § 6, stk. 1. Med andre ord er det mest nærliggende, at der kun kan anvendes et grundbeløb pr. ægtefælle og ikke pr. bo – altså i alt to grundbeløb. I tilknytning hertil kan det desuden bemærkes, at der på nuværende tidspunkt ikke foreligger trykt retspraksis, der fastlægger retstilstanden nærmere.

7.6. Hvilke konsekvenser får det for dødsboets skattepligt, hvis særboet er under grundbeløbet, men sammenlægningen med fællesboet gør, at det samlede dødsbo overstiger grundbeløbet? (S)

Som det er konkluderet netop ovenfor, er det mest nærliggende at forstå reglerne i DSKL således, at der – i de tilfælde, hvor der både skiftes et særbo straks ved førstafdødes død og dernæst senere skiftes et uskiftet bo – alene kan anvendes ét grundbeløb pr. ægtefælle. Spørgsmålet er derfor, hvilke konsekvenser det får for dødsboets skattepligt, hvis størrelsen på særboet i første omgang er under grundbeløbet, men der efterfølgende skal ske en sammenlægning med fællesboet ved skiftet af det uskiftede bo? Med andre ord, om særboet bevarer sin skattefrihed, eller om både særbo og fællesbo herefter bliver skattepligtige, hvis sammenlægningen medfører, at det samlede dødsbo overstiger grundbeløbet. Relevant i denne sammenhæng er bestemmelserne i DSKL § 6, stk. 1 og stk. 3, samt DSKL § 72, stk. 2, der alle konkret vedrører, hvornår et dødsbo anses for at være skattefrit:

Særboet er skattefrit, såfremt det ikke overstiger grundbeløbet. DSKL § 6, stk. 1, nævner intet om, hvorvidt dette fortsat gælder, når der senere også skal skiftes et uskiftet bo.

DSKL § 6, stk. 3, nævner derimod, at det er summen af særboet og fællesboet, der er afgørende for anvendelsen af grundbeløbet, såfremt de to boer skiftes hver for sig. Ordlyden af bestemmelsen siger ikke, hvorvidt både særboet og fællesboet herefter bliver skattepligtige, hvis summen overstiger grundbeløbet, eller om sammenlægningen alene har betydning for, hvorvidt fællesboet er skattepligtigt.

DSKL § 72, stk. 2, anvender også summen af særboet og fællesboet. Bestemmelsen er dog placeret under overskriften “skifte af *det uskiftede bo* (i længstlevendes levende live)”. Dette indikerer, at det alene er ved anvendelsen af grundbeløbet på det uskiftede bo, at man kigger på summen af både særboet og fællesboet. Med andre ord vil førstafdødes boslod af det uskiftede bo kun være skattefri, såfremt summen af både særboet og bosloden ikke overstiger grundbeløbet. Bestemmelsen og dens placering antyder, at særboet i sig selv forbliver skattefrit, og at sammenlægningen kun får betydning for den senere skattepligt i det uskiftede bo.

Dette harmonerer med forståelsen af DSKL § 67, stk. 2, som vedrører “skifte af *førstafdødes særbo*”. Efter denne bestemmelse finder DSKL § 6, stk. 1, blandt andet anvendelse på de særboer, hvor længstlevende overtager fællesboet til uskiftet bo. Ifølge Karnovs kommentar 39 til DSKL er hovedreglen, “*at et dødsbo, der én gang er blevet konstateret skattefritaget, ikke kan blive skattepligtigt på ny, jf. [DSKL § 6], stk. 1*”, medmindre der efterfølgende udarbejdes en tillægsboopgørelse for det pågældende dødsbo, jf. DSKL § 6, stk. 2. Det må forstås således,

at det skattefrie særbo ikke senere vil kunne blive skattepligtigt som følge af sammenlægningen.

Dette stemmer desuden bedst overens med, at særboet (i hvert fald potentielt) kan være skiftet en del år tidligere, hvorfor det vil påvirke den arv, som blev udbetalt i forbindelse med skiftet af dette, hvis der flere år senere pludseligt skal ske en genoptagelse af særboet og beregnes en dødsboskat heraf. Arvingerne risikerer med andre ord ellers at skulle betale skat af en arv, som de kan have forbrugt på tidspunktet for skiftet af det uskiftede bo.

Ovenstående forståelse må også kunne udledes af Werlauff, side 212. Den pågældende side gengiver reglerne i DSKL § 6, stk. 3, § 67, stk. 2 og § 72, stk. 2. Det fremgår blandt andet, at beløbsgrænserne efter DSKL § 67, stk. 2, alene anvendes på særboet, hvor kun dette skiftes, mens længstlevende overtager fællesboet til uskiftet bo. Desuden fremgår det, at hvor det uskiftede bo senere skiftes, er det summen af de to boer "*der afgør skattepligten, jf. DSKL § 72, stk. 2*". Bogen nævner – ligesom ordlyden af de nævnte bestemmelser i DSKL – ikke, om det er skattepligten i det uskiftede bo eller skattepligten i hele dødsboet, der er tale om, men formuleringen om, at det uskiftede bo skiftes "senere" indikerer, at summen af de to boer alene anvendes på skattepligten i det uskiftede bo.

Ud fra ovenstående betragtninger er det herefter mest nærliggende at gå ud fra, at selvom der alene kan anvendes ét grundbeløb pr. ægtefælle, jf. diskussionen ovenfor, vil en sammenlægning af særboet og fællesboet efter bestemmelserne i DSKL ikke få betydning for skattefriheden i særboet, når det uskiftede bo senere skal skiftes. Sammenlægningen får derimod alene betydning for, om også førstafdødes boslod af det uskiftede bo senere er skattefri. Dette harmonerer desuden bedst med metoden, som er beskrevet nedenfor i de følgende afsnit.

8. "3 mio. kr. ægtepagter" (S)

Ud fra ovenstående diskussion kan det fastslås, at hver ægtefælles dødsbo i hvert fald vil kunne beregne minimum et grundbeløb. Da dødsboskattegrænsen som allerede nævnt er absolut, hvorfor det pågældende dødsbo bliver skattepligtigt af alle sine avancer, såfremt enten aktiverne eller nettoformuen overstiger grundbeløbet, er man i den praktiske juridiske verden begyndt at spekulere i, hvordan man som ægtefæller bedst muligt kan sikre, at et dødsbo forbliver skattefrit. Den hyppigst anvendte metode til dette er oprettelsen af de såkaldte "3 mio. kr. ægtepagter". Disse vil blive beskrevet nedenfor i afsnit 8.1. Metoden er imidlertid ikke anvendelig for alle personer eller på alle formuer, hvorfor det i afsnit 8.2. vil blive indskrænket, i hvilke tilfælde anvendelse af metoden kan være fordelagtig. De praktiske overvejelser, man som rådgiver bør gøre sig omkring anvendelsen af metoden, vil blive gennemgået nærmere i afsnit 10.

8.1. Selve metoden (S)

Metoden er et nyt fænomen, som har vundet stigende interesse i den praktiske juridiske verden igennem de seneste år. Oprettelsen af denne type ægtepagt er en metode, hvorved et ægtepar kan opsplitte deres formue i henholdsvis særeje og delingsformue og på den måde spare deres arvinger for at skulle betale avanceskat, ved at dødsboet (særboet) bringes under grund-

beløbet⁴².

Helt lavpraktisk går metoden ud på, at der etableres et fuldstændigt særeje, som kan holdes uden for lighedelingen på dødsboskiftet, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 2, for enten den ene ægtefælle eller begge ægtefællerne på ca.⁴³ 3 mio. kr. Dette kan være i form af en enkelt genstand, som udgør den ønskede værdi (genstandssæreje, jf. afsnit 9.1), eller gennem enten et genstandsrelateret (afsnit 9.3) eller et abstrakt sumsæreje (afsnit 9.4)⁴⁴. Den øvrige formue skal fortsat være delingsformue (eller skilsmisssæreje), idet det er afgørende, at den længstlevende ægtefælle kan sidde i uskiftet bo hermed. Metoden går på den måde ud på at skabe et dødsbo – her særboet – som ikke på skæringsdagen overstiger grundbeløbet. Metoden er især anvendelig for personer med en større nettoformue end grundbeløbet, idet man herigennem opnår, at i hvert fald en del af dødsboet bliver skattefrit. Med andre ord sikrer man sig, at man får fuldt udbytte af skattefriheden i førstafdødes særbo⁴⁵.

På skiftet opgøres den førstafdødes fuldstændige særeje på ca. 3 mio. kr. straks ved dennes død, og særejet falder herefter i arv til den længstlevende ægtefælle og/eller til førstafdødes livsarvinger. Det er helt afgørende, at den længstlevende sidder i uskiftet bo med den øvrige formue, idet fællesboets formue ellers kan påvirke, at grundbeløbet overskrides, såfremt de to boer underlægges den samme skiftebehandling. I sidste ende sikres det, at det bo, der skiftes straks ved førstafdødes død, ikke har en formue, der overstiger grundbeløbet, idet dette bo alene består af det aftalte særeje på ca. 3 mio. kr.⁴⁶

8.2. Hvem kan drage fordel af metoden? (S)

Selvom anvendelsen af metoden i princippet vil være en fordel for alle, der efterlader sig en formue, der overstiger grundbeløbet, er det helt praktisk ikke alle, der kan benytte sig af metoden. Metoden kræver, at der kan etableres et fuldstændigt særeje, samtidig med at resten af formuen overtages til uskiftet bo af længstlevende. Disse to betingelser er derfor helt afgørende for anvendelse af metoden:

8.2.1. Der skal kunne etableres et særeje (S)

For det første skal det være muligt at etablere et særeje. Dette vil i udgangspunktet alene være relevant for ægtefæller, da særeje, jf. ordlyden af ÆFL § 12, skal etableres gennem en ægtepagt. Bestemmelsen nævner desuden specifikt "ægtefæller". Der er dog også mulighed for, at særeje kan etableres gennem tredjemands bestemmelse herom, jf. ÆFL § 23, stk. 1. Denne bestemmelse udvider dermed området for, at særeje i princippet kan aftales for andre end ægtefæller. Specifikt for sumsæreje gælder det imidlertid, at dette ikke kan bestemmes af tredjemand, jf. ordlyden af ÆFL § 23, stk. 1.

Uanset etableringsformen vil det på et dødsboskifte alene være relevant for ægtefæller, om der er etableret særeje, idet enlige i relation til et dødsboskifte ikke drager fordel af, om formuen er adskilt. Det hele vil tilhøre den samme "pulje". Det samme gør sig gældende for

⁴² Se nærmere hos Ulrik Grønberg, slide 5

⁴³ Med "ca." menes, at særejeløbet skal være så tæt på grundbeløbet som muligt, men med forbehold for de overvejelser der fremgår af afsnit 9.6.

⁴⁴ Se hertil de praktiske eksempler i Bilag D

⁴⁵ Se nærmere hos Ulrik Grønberg, slides 5-7

⁴⁶ Se nærmere hos Ulrik Grønberg, slide 11

ugifte samlevende, idet disse i anledning af et dødsboskifte hver vil beholde deres egen formue. Der sker altså ikke en sammenlægning af formuerne, som vil kunne få betydning for dødsboets skattepligt. Enlige og ugifte samlevende vil derfor ikke kunne drage fordel af metoden – denne forudsætter, at der er indgået et ægteskab, hvori der kan etableres et særeje af betydning for dødsboskiftet.

8.2.2. Der skal kunne etableres et uskiftet bo (S)

For det andet forudsætter metoden, at der kan etableres et uskiftet bo med den øvrige formue, idet det ellers risikeres, at særboet vil blive påvirket af fællesformuens størrelse, jf. ovenfor. Betingelserne for uskiftet bo er allerede gennemgået ovenfor i afsnit 6.1, men de vil i dette afsnit blive gennemgået mere specifikt i tilknytning til metoden. Ifølge AL § 17 kan en “længstlevende *ægtefælle* overtage ægtefællernes *delingsformue* (...) til uskiftet bo med deres *fælles livsarvinger*”. Bestemmelsen indeholder en række delelementer, som alle skal være opfyldt, førend der kan etableres et uskiftet bo:

Ordlyden af bestemmelsen nævner specifikt *ægtefæller*. Ugifte samlevende har dermed ikke mulighed for at sidde i uskiftet bo. Om dette i øvrigt kunne lade sig gøre, ville også være uden betydning for anvendelsen af metoden, idet ugifte samlevende ikke kan etablere særeje af betydning for skiftet, jf. netop ovenfor. Uskiftet bo har desuden ikke relevans for enlige, da disse på skiftet alene har et enkelt bo og ingen ægtefælle til at overtage dette. Uskiftet bo forudsætter således et ægteskab. At der forudsættes at eksistere et ægteskab indebærer også, at ægteskabet ikke på dødstidspunktet må være ophørt ved separation, skilsmisse eller omstødelse, idet den gensidige arveret mellem ægtefællerne i så fald vil være ophørt. Der skal med andre ord foreligge et gyldigt ægteskab på dødstidspunktet, førend længstlevende har mulighed for at sidde i uskiftet bo⁴⁷.

Ordlyden af AL § 17 angiver desuden, at delingsformuen skal kunne overtages med ægtefællernes *fælles livsarvinger*. Ifølge AL § 18 er det dog også muligt – med samtykke fra disse – at sidde i uskiftet bo med førstafdødes *myndige særlivsarvinger*. Uskiftet bo forudsætter altså, at førstafdøde efterlader sig livsarvinger – uanset om disse er fælles med længstlevende eller fra et tidligere forhold. Ægtefæller uden livsarvinger kan ikke sidde i uskiftet bo.

Slutteligt kan der alene hensiddes i uskiftet bo med delingsformuemidler. Dette er hele forudsætningen for anvendelsen af metoden, idet et uskiftet bo, jf. ovenfor, ikke udgør et selvstændigt bo i skifteretlig forstand og dermed heller ikke skatteretligt. Det uskiftede bo indgår derfor ikke (i første omgang) ved fastlæggelsen af skattepligten i førstafdødes særbo. At der alene kan hensiddes i uskiftet bo med delingsformuemidler, betyder ikke, at ægtefællerne ikke i levende live kan have en anden formueart end delingsformue. Afgørende er blot, at den øvrige formue – udover førstafdødes særeje på ca. 3 mio. kr. – ved førstafdødes død bliver til delingsformue. Ægtefællerne kan godt have skilsmissesæreje for den øvrige formue, da denne alene friholdes ved skifte i anledning af separation eller skilsmisse, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 1⁴⁸. Kombinationssæreje, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 3, vil også være en mulighed for den øvrige formue, men her skal ægtefællerne tænke over konstellationen af særejet, således at i hvert fald førstafdødes øvrige formue bliver til delingsformue ved dennes død. Ægtefællerne skal være op-

⁴⁷ Se nærmere i “Arveret”, s. 89

⁴⁸ Ægtefællerne bør ved skilsmissesæreje være opmærksomme på de mulige konsekvenser, der er forbundet hermed, jf. U 2000.424 V. Dette ville ikke blive gennemgået yderligere i nærværende afhandling.

mærksomme på, at længstlevendes fuldstændige særeje ikke vil være en del af det uskiftede bos formue. Dette har dog ingen betydning for skattepligten i førstafdødes særbo.

8.2.3. Opsummering (S)

Sammenfattende kan det siges, at metoden ikke kan anvendes af alle. Metoden er *alene anvendelig for ægtefæller*, idet der ved ægtepagt skal kunne etableres et fuldstændigt særeje. Desuden kræves det, at *ægtefællerne efterlader sig fælles- og/eller særbørn*, og at deres øvrige formue bliver til delingsformue ved førstafdødes død, således at længstlevende har *mulighed for at sidde i uskiftet bo*. Ægtefællerne skal desuden have en nettoformue, der pr. førstafdødes dødsdag som minimum overstiger kr. 6.545.000 (2 x grundbeløb⁴⁹) for at opnå størst muligt udbytte af metoden. Der er derfor tale om et forholdsvist begrænset anvendelsesområde.

9. Indretning af det fuldstændige særeje (S)

Som angivet ovenfor i afsnit 8.1. indebærer metoden, at der etableres et fuldstændigt særeje på 3 mio. kr. for enten den ene eller begge ægtefæller. I den forbindelse har ægtefællerne mulighed for at træffe nogle valg, som har betydning for, hvordan særejet udformes, og hvilke aktiver særejet omfatter. Helt grundlæggende har ægtefællerne mulighed for at gøre et specifikt aktiv med en værdi på ca. 3 mio. kr. til særeje, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 1, om genstandssæreje. Dette vil blive gennemgået i afsnit 9.1., hvor fokus desuden vil være på, hvilke aktivtyper det er mest fordelagtigt for ægtefællerne at gøre til særeje. Derudover har ægtefællerne mulighed for at aftale, at et bestemt beløb af værdien af et eller flere aktiver skal være særeje, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, om genstandsrelateret sumsæreje. Dette gennemgås i afsnit 9.3. Desuden kan der etableres særeje for et bestemt beløb af en ægtefælles samlede formue, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, om abstrakt sumsæreje. Dette gennemgås i afsnit 9.4., hvor der især vil være fokus på længstlevendes og arvingernes kvalitative udtagelsesret i relation til optimeringen af aktiverne omfattet af særejet. I afsnit 9.6. vil problematikken omkring pristalsregulering af særejet blive drøftet.

9.1. Genstandssæreje (S)

Ifølge ÆFL § 12, stk. 2, nr. 1, kan ægtefællerne begrænse en aftale om fuldstændigt særeje til at angå “et eller flere aktiver”. Ægtefællerne kan dermed vælge, at et eller flere aktiver, som har en samlet værdi på ca. 3 mio. kr., skal være deres fuldstændige særeje. På den måde sikrer de, at i hvert fald disse aktiver er skattefrie. Det er ikke helt uden betydning, hvilke aktiver der gøres til særeje. Til etableringen af et genstandssæreje ved anvendelsen af metoden knytter sig nemlig nogle overvejelser: 1) hvilke aktiver er det relevant at inddrage i særejet? 2) hvordan værdiansættes de valgte aktiver? og 3) hvad sker der, hvis det/de valgte aktiv(er) stiger eller falder i værdi? Forinden disse overvejelser gennemgås nærmere i de følgende afsnit, skal der knyttes nogle generelle kommentarer til valget af et genstandssæreje efter ÆFL § 12, stk. 2, nr. 1.

---

⁴⁹ Er den samlede formue mindre end kr. 6.545.000 vil det ikke gøre nogen forskel, om ægtefællerne har ren delingsformue eller særeje, idet førstafdødes dødsbo ikke vil overstige grundbeløbet ved en lighedeling.

9.1.1. Specifikation (S)

En ægtepagt om genstandssæreje skal på oprettelsestidspunktet indeholde den fornødne specifikation af de valgte genstande, såfremt ægtefællerne ikke ønsker, at samtlige aktiver og passiver skal gøres til særeje. Kravene til denne specifikation er udviklet gennem tinglysningspraksis, hvorfor prøvelsen af specifikationen sker hos tinglysningsretten. Det generelle udgangspunkt er, at *“specifikationen skal være af en sådan karakter, at det er muligt uden særlig tvivl at udskille de aktiver, der er undergivet den pågældende formueart”*^{50,51}.

Specifikationen af de valgte genstande kan ske på flere måder: ved angivelse af genstandens art, erhvervslemåde eller erhvervslemtidspunkt. Specifikationen kan dog også ske ved, at de specifikke genstande opregnes i selve ægtepagten. Helt generelt er der gennem retspraksis opstillet nogle retningslinjer for specifikationen⁵². Tinglysningsretten har mulighed for at afvise den pågældende ægtepagt, såfremt denne ikke opfylder de fornødne krav til specifikationen af de berørte genstande⁵³.

Vælger ægtefællerne at anvende metoden, og ønsker de at gøre dette via en ægtepagt om genstandssæreje, er det helt afgørende, at de valgte genstande er specificeret korrekt i ægtepagten. Er genstandene ikke specificeret korrekt, risikerer ægtefællerne, at de ikke får det ønskede udbytte af metoden, såfremt hele eller dele af ægtepagten afvises eller ikke kan lægges til grund på dødsboskiftet.

9.1.2. Valg af aktiver (I)

Som anført ovenfor er formålet med metoden at vippe den eventuelle avanceskat, som er forbundet med det specifikke aktiv, af, ved at etablere et særbo som ikke overstiger grundbeløbet. På den måde vil i hvert fald særboet være skattefrit. Det er dog ikke alle aktiver, der er behæftet med en skattebyrde, og det vil derfor heller ikke være alle aktiver, der med fordel kan bestemmes særeje for, idet det største udbytte af metoden opnås ved at placere de mest skattetunge aktiver i særboet.

9.1.2.1. Fast ejendom (I)

Fast ejendom er typisk det aktiv, som ægtefællerne har investeret flest penge i. Har ægtefællerne ejet den faste ejendom i mange år, kan de endda potentielt opnå en ret væsentlig fortjeneste ved salg. Derfor vil det også være nærliggende at tro, at det skattemæssigt vil være en god idé at placere den faste ejendom i særboet.

Det vil dog ikke være fordelagtigt for ægtefællerne at bestemme særeje over en fast ejendom, såfremt denne er omfattet af parcel- og sommerhusreglen i EBL § 8, hvorefter visse faste ejendomme kan sælges uden beskatning, såfremt ejendommen har været benyttet som bolig eller fritidsbolig for ejeren eller dennes husstand. Skattefritagelsen efter EBL § 8 finder tillige anvendelse ved et dødsbos afståelse af en fast ejendom, hvis en afståelse før dødsfaldet ville have været skattefri efter EBL § 8, jf. DSKL § 27, stk. 2. Afståelse af ægtefællernes egen bolig og/eller sommerhus er dermed som udgangspunkt ikke forbundet med nogen avance-

---

⁵⁰ Citat fra “Familieret”, s. 221

⁵¹ Se nærmere om specifikationen i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 87-89, og i “Familieret”, s. 221-222

⁵² Retningslinjerne er nærmere beskrevet i “Ægtefælleloven med kommentarer”, s. 86

⁵³ Se nærmere om specifikationen i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 87-89, i “Familieret”, s. 221-222, og i “Ægtefælleloven med kommentarer”, s. 86

beskatning. Placeres en fast ejendom omfattet af EBL § 8 således i det fuldstændige særeje ved anvendelse af metoden, vil der ikke være nogen skat at spare for ægtefællerne, og idéen med oprettelsen får ingen virkning⁵⁴.

Ejer ægtefællerne derimod en ejerlejlighed, som eksempelvis er købt som forældre køb⁵⁵ med det formål, at deres børn skal bebo denne, vil der skulle betales avanceskat ved afståelsen, jf. EBL § 8 e.c. I en sådan situation vil det være fordelagtigt at gøre ejerlejligheden til genstandssæreje, forudsat at værdien heraf ikke overstiger ca. 3 mio. kr. Det samme gør sig gældende, hvis der er tale om en fast ejendom, som anvendes erhvervsmæssigt af en eller begge ægtefæller.

9.1.2.2. Værdipapirer (I)

Et aktiv, som derimod kan være behæftet med en stor avancebeskatning, er værdipapirer. Dette vil typisk være tilfældet, hvor ægtefællerne har ejet værdipapirerne gennem en længere årrække, og i den periode optjent en væsentlig avance. Efter DSKL § 32, stk. 1, sammenholdt med personskattelovens⁵⁶ (*herefter "PSL"*) § 8 a, stk. 1, beskattes afdøde af aktieindkomst i bobeskatningsperioden med 27% af beløb, der ikke overstiger en beløbsgrænse på 61.000 kr. (2024) og med 42% af beløb, der overstiger beløbsgrænsen. Bestemmes der særeje for en udvalgt værdipapirbeholdning, vil den forbundne avanceskat på de henholdsvis 27% eller 42% blive vippet af, såfremt det samlede særbo ikke overstiger grundbeløbet. I det tilfælde, hvor ægtefællerne vil kunne udløse en stor avance ved afståelse af værdipapirerne, vil anvendelsen af metoden således hurtigt være forbundet med en økonomisk fordel.

9.1.2.3. Selskaber med begrænset hæftelse (I)

Ovenstående overvejelser gør sig også gældende for selskaber med begrænset hæftelse, herunder aktie- og anpartsselskaber.

Da indkomsten i selskabet ejes af andre skattesubjekter (her førstafdøde), er der tale om en økonomisk dobbeltbeskatning. Herved beskattes indkomsten først i selskabet i levende live, og igen ved aktionærens (førstafdødes) død i forbindelse med afståelse af aktierne eller ved likvidation. Skatteprocenten for førstafdøde er her den samme som for værdipapirer – 27%/42%⁵⁷. Ejer ægtefællerne eksempelvis et selskab med en anskaffelsessum på kr. 100.000, som på dødstidspunktet har en værdi på ca. 3 mio. kr., vil de opnå en skattebesparelse på ca. 1,2 mio. kr., såfremt de anvender metoden på det pågældende selskab og sørger for, at det samlede særbo ikke overstiger grundbeløbet⁵⁸.

Reglerne for beskatning af personligt drevne virksomheder ved død, samt de hertilknyttede overvejelser, vil blive gennemgået særskilt i senere afsnit.

⁵⁴ Se nærmere i "Dødsbøbeskatning", s. 234-237

⁵⁵ Reglerne om forældre køb vil ikke blive gennemgået nærmere i denne afhandling.

⁵⁶ Lovbekendtgørelse 2021-06-14 nr. 1284 om indkomstskat for personer m.v

⁵⁷ Se nærmere i "Lærebogen om indkomstskat", s. 915.

⁵⁸ Se nærmere Ulrik Grønberg, slide 6

9.1.2.4. Opsummering (I)

Sammenfattende kan det siges, at valget af aktiv(er) har afgørende betydning for, hvor stor en skattebesparelse ægtefællerne i sidste ende opnår med metoden, idet nogle aktiver er behæftet med en større skattebyrde end andre. Da et dødsbo ved afståelse af skatterelevante aktiver beskattes efter de almindelige regler i skattelovgivningen, jf. DSKL § 27, stk. 1, bør ægtefællerne overveje, hvilke af deres aktiver der hviler den største avanceskat på. Disse aktiver bør herefter placeres i det fuldstændige særeje, så længe deres samlede værdi ikke overstiger grundbeløbet.

9.1.2.5. Personligt drevne virksomheder og virksomhedsskatteordningen (I)

Udgangspunktet er, at resultatet fra den afdødes personligt drevne virksomhed i både mellemperioden og boperioden opgøres efter skattelovgivningens almindelige regler⁵⁹.

En del ægtefæller benytter imidlertid virksomhedsskatteordningen for den del af deres indkomst, som stammer fra den erhvervmæssige virksomhed. Ved benyttelse heraf gælder der særlige regler ved beskatning af dødsboet, hvorfor disse vil blive gennemgået særskilt i de følgende afsnit. Først vil der ske en gennemgang af reglerne for benyttelse af virksomhedsskatteordningen, herunder reglerne for beskatning af dødsboer i de situationer, hvor afdøde benyttede sig af ordningen.

9.1.2.5.1. Virksomhedsskatteoven (I)

Reglerne om virksomhedsskatteordningen findes i virksomhedsskatteoven⁶⁰ (herefter "VSL"). Det fremgår af dennes § 1, stk. 1, 1. pkt., at skattepligtige personer kan benytte reglerne i virksomhedsskatteordningen på indkomst fra selvstændig erhvervsvirksomhed. Ordningen bygger på et princip om, at man deler sin indkomst op i en virksomhedsøkonomi og en privatøkonomi. Hertil følger en række fordele, såsom rentefordele ved opgørelsen af den personlige indkomst og en mildere beskatning af overskud stammende fra den selvstændige virksomhed. Reglerne gør det tillige muligt at opspare overskud fra erhvervsvirksomheden til en skatteprocent på 22%, svarende til den, der gælder for selskaber. Ved anvendelse af virksomhedsskatteordningen gælder der til gengæld en række regnskabsmæssige krav, jf. VSL § 2⁶¹. Anvendelse af virksomhedsskatteordningen er således ikke et krav for de selvstændigt erhvervsdrivende, men derimod blot en mulighed⁶².

9.1.2.5.2. Beskatning af dødsboer i de situationer, hvor afdøde benyttede sig af virksomhedsskatteordningen (I)

For personer, der benytter sig af virksomhedsskatteordningen, er reglerne om beskatning af afdødes dødsbo en smule anderledes end i de dødsboer, hvor ordningen ikke er anvendt:

Udgangspunktet er, som beskrevet i afsnit 4.3.1, at selv om et dødsbo er skattefrit efter DSKL § 6, stk. 1, er den indkomst, som afdøde har modtaget i mellemperioden, stadig skattepligtig. Det følger yderligere af DSKL § 12, at den allerede betalte indkomstskat for mellemperioden og eventuelle restskatter er endelige, medmindre der foretages en afsluttende skatteansættelse efter DSKL § 13.

⁵⁹ "Dødsbøbeskatning", s. 138 og 167

⁶⁰ Lovbekendtgørelse 2021-09-16 nr. 1836 om indkomstbeskatning af selvstændige erhvervsdrivende.

⁶¹ De regnskabsmæssige krav gennemgås ikke yderligere i denne afhandling.

⁶² Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 241-242

Reglerne for beskatning i virksomhedsskatteordningen i forbindelse med død findes i DSKL. Det følger af DSKL § 9, at virksomhedsskatteordningen ikke kan anvendes ved opgørelsen af den skattepligtige mellempriodeindkomst. Virksomhedsskatteordningen, hvorefter skatteyderen kun betaler 22% i skat, anvendes derfor for sidste gang i det indkomstår, der ligger forud for dødsåret.

I de situationer, hvor afdøde har benyttet sig af virksomhedsskatteordningen, *skal* der derfor, som beskrevet i afsnit 4.3.1., foretages en afsluttende skatteansættelse for mellemprioden, jf. DSKL § 13, stk. 5, hvis indestående på konto for opsparret overskud overstiger det i DSKL § 10, stk. 1 nævnte grundbeløb.

Ifølge DSKL § 10, stk. 1, 1. pkt., medregnes førstafdødes opsparingskonto med tillæg af virksomhedsskatten (22%) og med fradrag af et grundbeløb på kr. 192.000 (2024) ved opgørelsen af mellempriodeindkomsten. Der skal hermed kun foretages en afsluttende skatteansættelse for mellemprioden efter DSKL § 13, stk. 5, såfremt dette grundbeløb er overskredet⁶³. Som konsekvens heraf kan de foreløbige indkomstskattebeløb ikke anses for endelige, sammenholdt med DSKL § 12, stk. 1. Selvom dødsboet i sin helhed er skattefrit, bliver det dermed alligevel skattepligtigt af indkomsten fra virksomhedsskatteordningen som følge af den obligatoriske afsluttende skatteansættelse. Mellempriodeskatten udgør 50%, jf. DSKL § 14, stk. 1, 1. pkt.

9.1.2.5.3 Konsekvenser ved benyttelse af virksomhedsskatteordningen i sammenhæng med metoden (I)

Ved anvendelse af metoden bør ægtefællerne, jf. ovenstående, være opmærksomme på, at det ikke vil være fordelagtigt at placere indestående på konto for opsparret overskud stammende fra den erhvervsmæssige virksomhed i det fuldstændige særeje, idet der – uanset boets skattefrihed – vil blive udløst en obligatorisk beskatning for mellemprioden efter DSKL § 13, stk. 5, så snart det opsparede overskud overstiger grundbeløbet i DSKL § 10, stk. 1. Med andre ord vil ægtefællerne ikke opnå en skattebesparelse ved at placere overskud fra virksomhedsskatteordningen i det fuldstændige særeje.

9.1.2.6. Virksomhedsomdannelse efter død (I)

Uanset, at det ikke vil være en fordel for ægtefællerne at placere en erhvervsvirksomhed i det fuldstændige særeje ved anvendelsen af metoden, hvis ægtefællen har anvendt virksomhedsskatteordningen, findes der en mulighed for at omdanne den personlige virksomhed til et selskab og på den måde opnå, at den udskudte skat på konto for opsparret overskud bliver elimineret.

Virksomhedsomdannelsesloven⁶⁴ (*herefter "VOL"*) indeholder en række bestemmelser, hvorefter der kan ske omdannelse af en personligt ejet virksomhed med tilbagevirkende kraft. Med reglerne i VOL kan der derfor ske virksomhedsomdannelse til et selskab efter ejerens død. På den måde vil ægtefællerne alligevel kunne opnå den ønskede skattebesparelse ved at placere virksomheden i det fuldstændige særeje, idet omdannelsen sker uden, at den tid-

⁶³ Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 275

⁶⁴ Lovbekendtgørelse 2015-08-04 nr. 934 om skattefri virksomhedsomdannelse.

ligere ejer beskattes heraf. Beskatningen sker til gengæld i det nyoprettede selskab, som succederer i omdannerens skattemæssige stilling, jf. VOL § 6.

9.1.2.6.1. Betingelserne for virksomhedsomdannelse efter reglerne i VOL (I)

En skattefri virksomhedsomdannelse kræver opfyldelse af de kumulative betingelser i VOL § 2, stk. 1:

For det første skal den tidligere personlige ejer af virksomheden være undergivet fuld skattepligt på omdannelsestidspunktet efter KSL § 1 eller DSKL § 1, stk. 2, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 1. Omdannelse af en personligt ejet virksomhed til et selskab kan altså også ske i de tilfælde, hvor virksomheden nu drives af et dødsbo som følge af ejerens død.

Dernæst er det en betingelse efter VOL § 2, stk. 1, nr. 2, 1. pkt., at alle aktiver og passiver i virksomheden overdrages til selskabet. I praksis sker dette ved, at dødsboet indskyder virksomheden i selskabet, hvorefter virksomhedens aktiver og passiver ikke længere vil indgå i boet, men derimod kun værdierne heraf⁶⁵. Har ejeren benyttet virksomhedsskatteordningen, kan denne/boet bestemme, at beløb hensat til senere faktisk hævning⁶⁶ og indestående på mellemregningskontoen⁶⁷ holdes uden for omdannelsen, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 2, 3. pkt. Vælger ejeren/boet ikke at holde beløbene uden for omdannelsen, vil disse indgå i selskabets egenkapital. Hæves der mere end disse beløb, anses de overskydende hævninger for foretaget i det nye selskab, og de bliver dermed skattepligtige⁶⁸.

Den tredje betingelse er, at hele vederlaget for virksomheden skal ydes i form af aktier eller anparter, eller ved at værdien af aktierne eller anparterne i et allerede bestående selskab, jf. VOL § 1, stk. 2, forøges som følge af omdannelsen, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 3.

Efter VOL § 2, stk. 1, nr. 4, skal pålydendet af de aktier eller anparter, der ydes som vederlag for virksomheden, svare til den samlede aktie- eller anparts kapital.

Det er herudover som udgangspunkt et krav, at aktiernes eller anparternes anskaffelsessum ikke må være negativ, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 5⁶⁹. Har ejeren af den personligt ejede virksomhed året før omdannelsen anvendt virksomhedsskatteordningen, kan denne anvende reglerne i VOL på trods af den negative anskaffelsessum, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 5, 2. pkt⁷⁰. Er der tale om flere personligt ejede virksomheder, som alle anvender virksomhedsskatteordningen, er det en yderligere betingelse, at også disse omdannes, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 5, 3. pkt.

⁶⁵ Se nærmere i Den Juridiske Vejledning 2024-1, C.C.7.2.9 om Dødsboer og virksomhedsomdannelse

⁶⁶ Beløb kan regnskabsmæssigt hensættes til senere faktisk hævning, dvs. til senere udbetaling fra virksomheden. Beløb hensat til senere faktisk hævning beskattes i det indkomstår, som overførslen vedrører, og de kan herefter senere hæves skattefrit.

⁶⁷ Mellemregningskontoen anvendes, når virksomhedsejeren har overført midler fra sin privatøkonomi til virksomheden. Indestændet kan senere skattefrit føres tilbage til ejerens privatøkonomi.

⁶⁸ Noter til undervisningen i faget Generationsskifte, udarbejdet af Simone Bak Pedersen i efteråret 2023

⁶⁹ Den juridiske vejledning 2024-1, C.C.7.2.2: Aktiernes eller anparternes anskaffelsessum opgøres til det konkrete beløb, som ville være opnået ved sædvanligt salg af virksomheden (handelsværdien) med fradrag af skattepligtig fortjeneste, der ville være konstateret ved et salg. Denne måde at opgøre anskaffelsessummen på, kan medføre at aktierne eller anparterne får en negativ anskaffelsessum.

⁷⁰ At aktierne eller anparterne i det nyoprettede selskab har en negativ anskaffelsessum, kan få den betydning, at avancen på et senere salg bliver tilsvarende større, da man kigger på den samlede forskel mellem anskaffelsessummen og afståelsessummen. Det kan samtidig få den betydning, at en endnu større avance kan vippes af, såfremt boet stadig holder sig under grundbeløbet. Har aktierne eksempelvis en anskaffelsessum på minus kr. 2 mio. og en afståelsessum på kr. 3 mio. i 2024, vil man således have vippet 5 mio. kr. af ved benyttelse af denne metode.

Den sidste og vigtigste betingelse i denne sammenhæng er, at omdannelsen efter reglerne i VOL senest må finde sted 6 måneder efter omdannelsesdatoen, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 6. Ved omdannelsesdatoen forstås i denne sammenhæng – hvor ejeren af virksomheden er et dødsbo – den dag, hvor ejeren afgik ved døden. Omdannelsen skal dermed ske senest 6 måneder efter dødsdagen. Træffes der først afgørelse om boets behandlingsmåde senere end 4 måneder efter dødsfaldet, skal omdannelsen i stedet ske senest 2 måneder efter datoen for afgørelsen, jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 6, 2. pkt. Der kan som følge heraf ske virksomhedsomdannelselse med tilbagevirkende kraft i et dødsbo⁷¹. De øvrige betingelser i VOL § 2 er af mere praktisk karakter og vil ikke blive gennemgået nærmere.

Kan dødsboet opfylde betingelserne i VOL § 2, stk. 1, er det muligt at omdanne afdødes personligt ejede virksomhed, som tillige har anvendt virksomhedsskatteordningen, til et selskab. På den måde vil dødsboet kunne undgå, at der skal foretages en obligatorisk skatteansættelse efter DSKL § 13, stk. 5, da det nyoprettede selskab succedere i afdødes skattemæssige stilling. Med andre ord vil det være muligt at bestemme særeje for den personligt ejede virksomhed og stadig opnå den ønskede skattebesparelse i det skattefrie særbo. Forudsætningen for skattefriheden er dog, at det nyoprettede selskab fortsat har en handelsværdi under grundbeløbet.

9.1.3. Værdiansættelsen af de valgte aktiver (I)

En anden problemstilling, der knytter sig til valget af aktiver, er værdiansættelsen af disse. Værdiansættelsen af dødsboets aktiver og passiver i selve boopgørelsen får betydning i flere tilfælde: 1) ved afgørelsen af boets skattepligt, 2) ved fastlæggelsen af boets afståelsessum i forbindelse med opgørelsen af fortjeneste og tab, 3) for boafgifterne og beregningen af en eventuel passivpost, hvis der overtages med succession, og 4) ved den indbyrdes fordeling mellem arvingerne⁷².

Ifølge DSKL § 84 er bestemmelsen i BAL § 12 bestemmende for værdiansættelsen i dødsboer. Aktiverne og passiverne værdiansættes efter denne til deres handelsværdi på skæringsdagen. Dødsboet står selv for værdiansættelsen, og denne er ifølge BAL § 12, stk. 1, 6. pkt., bindende for både boet, arvingerne, legatarerne og den længstlevende ægtefælle.

Den sikreste måde at værdiansætte aktiver på er ved at lade en sagkyndig vurdere aktivet. Ønsker man ikke at betale herfor, kan man tage udgangspunkt i værdiansættelses-cirkulæret⁷³, som indeholder særlige forskrifter for værdiansættelsen af en række aktiver i blandt andet dødsboer⁷⁴.

I det følgende vil der ske en gennemgang af nogle af de specifikke regler for værdiansættelse af boets større aktiver, så som fast ejendom, værdipapirer samt selskaber og personligt ejede virksomheder, idet det typisk vil være disse aktiver, som ægtefællerne ved anvendelse af metoden med fordel kan bestemme særeje for, jf. tidligere afsnit.

⁷¹ Se nærmere i Den juridiske vejledning 2024-1, C.C.7.2.2 "Betingelserne for skattefri virksomhedsomdannelselse" samt "Lærebogen om indkomstskat" s. 734-740.

⁷² Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 1284

⁷³ Cirkulære 1982-11-17 nr. 185 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning.

⁷⁴ Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 1284-1288

9.1.3.1 Fast ejendom (I)

Som allerede nævnt vil det ikke ved anvendelsen af metoden være en fordel for ægtefællerne at placere en fast ejendom i det fuldstændige særeje, såfremt denne er omfattet af parcel- og sommerhusreglen i EBL § 8. Den faste ejendom vil til gengæld – uanset EBL § 8 – have betydning for størrelsen af det uskiftede bo og skattepligten ved skifte af dette. Det skal i den forbindelse nævnes, at en fast ejendom omfattet af EBL § 8 ikke skal indgå ved opgørelsen af det uskiftede bos *aktiver*, jf. DSKL § 6, stk. 5, men stadig vil skulle medregnes i den endelige nettoformue. Er førstafdødes nettoformue dermed over grundbeløbet, bliver boet alligevel skattepligtigt, selvom ejendommen er omfattet af EBL § 8. Fast ejendom i et dødsbo kan derfor stadig give anledning til en række overvejelser:

Fast ejendom værdiansættes som udgangspunkt til handelsværdien – ejendomsmægler-vurderingen. Såfremt ejendommen skal sælges til tredjemand, vil handelsværdien udgøre salgsprovenuet. Skal den faste ejendom derimod udlægges til arvingerne, følger en undtagelse til værdiansættelse efter handelsværdien af værdiansættelsescirkulæret. I disse tilfælde er det afgørende, at den korrekte værdi fastlægges, idet det ellers kan få store boafgifts- og skattemæssige konsekvenser⁷⁵.

9.1.3.1.1. Værdiansættelsescirkulæret: om fast ejendom (I)

Værdiansættelsescirkulæret finder anvendelse ved overdragelser inden for gaveafgiftskredsen i BAL § 22 – det vil sige navnlig mellem familiemedlemmer⁷⁶. Efter værdiansættelsescirkulæret kan fast ejendom værdiansættes til +/- 15%/20%⁷⁷ af den senest offentliggjorte ejendomsvurdering og gælder også for faste ejendomme, der ikke er omfattet af EBL § 8, jf. ordlyden af værdiansættelsescirkulæret.

Skatteydere har som udgangspunkt ikke krav på en værdiansættelse i henhold til cirkulæret, men anvendelse af 15%/20%-reglen er en valgmulighed. For så vidt angår dødsboer findes der heller ikke administrativ praksis, der fastslår et retskrav på anvendelse af reglen⁷⁸. Skattemyndighederne er imidlertid forpligtet til at acceptere en værdiansættelse fastsat efter værdiansættelsescirkulæret, såfremt der ikke foreligger “særlige omstændigheder”⁷⁹, jf. U.2016.2125 H.

9.1.3.1.2. Konsekvenser ved værdiansættelse af fast ejendom efter 15%/20%-reglen (I)

Vælger ægtefællerne ved testamente at bestemme, at en fast ejendom skal udlægges til den offentlige ejendomsvurdering +/- 15%/20%, er dette uden betydning for den skatte- og afgiftsmæssige værdiansættelse, jf. TfA 2013.390 V⁸⁰. Ægtefællerne kan derfor ikke være sikre på,

⁷⁵ Se nærmere i “Arv og skifte”, s. 317

⁷⁶ Se nærmere i “Lærebog og indkomstskat”, s. 439

⁷⁷ Cirkulære nr. 9792 af 27. september 2021 ændrede +/- 15%-reglen til en +/- 20%-regel med virkning fra d. 15. oktober 2021, og som har virkning for de overdragelser, hvor der på tidspunktet for overdragelsen er meddelt ejeren en “ny” vurdering efter ejendomsvurderingsloven.

⁷⁸ Se nærmere “Arv og skifte”, s. 317-322

⁷⁹ Det vil ikke i denne afhandling blive gennemgået nærmere, hvad “særlige omstændigheder” indebærer.

⁸⁰ I den konkrete sag havde afdøde i sit testamente bestemt, at der skulle ske udlæg af den faste ejendom til den offentlige ejendomsvurdering -15% (beskrevet som 25% i testamentet). Vestre Landsret slog fast, at skattemyndighederne ikke var bundet af testators vilje i relation til værdiansættelse af aktiver, og derfor skulle der ikke ske en omvurdering. Heller ikke arvingernes forventninger til brugen af værdiansættelsescirkulæret kunne begrunde en omvurdering.

at den værdiansættelse, der er bestemt ved testamente, bliver lagt til grund ved den endelige opgørelse. Skatteretligt kan det få den konsekvens, at boet i sidste ende bliver skattepligtigt, såfremt den nye værdiansættelse gør, at nettoformuen overstiger grundbeløbet.

En anden konsekvens ved anvendelse af 15%/20%-reglen er at arvingerne potentielt risikerer at skulle betale en større avanceskat herved. Anvendelse af 15%/20%-reglen kan, som nævnt, alene ske ved udlæg til arvinger omfattet af den i BAL § 22 angivne personkreds. Har arvingerne således fået udlagt en fast ejendom til - 15%/20%, vil en opnået avance være tilsvarende større ved et senere salg af ejendommen, da arvingernes anskaffelsessum vil udgøre den i boopgørelsen fastsatte værdi og ikke den faste ejendoms egentlige værdi. Er den udlagte ejendom ved det senere salg således ikke omfattet af EBL § 8, skal arvingerne betale avanceskat ved salget. Arvingerne skal derfor særligt være opmærksomme på, hvorvidt de senere kan sælge ejendommen uden avance-beskatning, før de får denne udlagt til - 15%/20%.

9.1.3.2. Sammenfatning – fast ejendom (I)

Sammenfattende kan det siges, at et dødsbo skal være særligt opmærksom ved værdiansættelse af den faste ejendom. En værdiansættelse efter 15%/20%-reglen vil potentielt kunne bringe dødsboets nettoformue under grundbeløbet, men det kan samtidig have fremtidige skatteretlige konsekvenser for arvingerne. Værdiansættelse efter 15%/20%-reglen forudsætter desuden, at dødsboet ikke kender den egentlige handelsværdi af den pågældende faste ejendom, idet der ellers vil foreligge "særlige omstændigheder".

Det kan yderligere konkluderes, at selvom det ikke er en fordel for ægtefællerne at placere en fast ejendom omfattet af EBL § 8 i særjet med det formål at skabe et skattefrit dødsbo, er reglerne i ovenstående afsnit stadig relevante for ægtefællernes øvrige ejendomme. Det kan således få stor betydning for skattepligten i særboet, om man vælger at anvende reglen.

9.1.3.3 Værdipapirer (I)

I dette afsnit vil der ske en gennemgang af værdiansættelsen af aktier og anparter (værdipapirer), som afdøde ejer i et tilfældigt selskab. Værdiansættelse af kapitalandele i et afdøde ejet selskab vil blive gennemgået senere i et selvstændigt afsnit.

Er boets værdipapirer børsnoterede, værdiansættes disse til den noterede køberkurs på skæringsdagen.

Unoterede værdipapirer skal ligesom dødsboets øvrige aktiver værdiansættes til deres handelsværdi, jf. BAL § 12. Værdiansættelsen af unoterede værdipapirer er dog anderledes, da man som udgangspunkt ikke kan skaffe oplysninger om handelsværdien heraf ud fra allerede skete salg⁸¹. Hvis de unoterede værdipapirer udlægges til arvingerne, kan disse som udgangspunkt selv bestemme, hvilken værdi værdipapirerne skal have. De kan altså i det materielle arveforhold selv foretage en værdiansættelse. Problemet herved er dog, at den valgte værdiansættelse ikke nødvendigvis godkendes afgifts- og skattemæssigt.

---

⁸¹ Se nærmere i "Lærebog om indkomstskat", s. 443-444

Det fremgik tidligere af værdiansættelsescirkulærets punkt 17, hvordan unoterede værdipapirer skulle værdiansættes. Punkt 17 er i dag afløst af TSS-cirkulære 2000-9⁸² og værdiansættelsesvejledningen, E nr. 238, jf. Den Juridiske vejledning 2024-1 C.B.2.1.4.5.

Det følger af TSS-cirk. 2000-9, at unoterede værdipapirer fastsættes til handelsværdien. Er handelsværdien ikke kendt, tages der udgangspunkt i den vejledende hjælperegulering. Hjælpereglen finder anvendelse ved overdragelse af værdipapirer mellem interesseforbundne parter, men derimod ikke direkte for dødsboer. På trods heraf giver hjælpereglen stadig en vis vejledning. Hjælpereglen foreskriver, at værdipapirernes værdi beregnes som summen af værdierne af de enkelte aktiver i selskabet minus gældsposterne. Værdien heraf tillægges værdien af goodwill, som værdiansættes i medfør af TSS-cirkulære nr. 2000-10^{83,84,85}. Det følger af Den Juridiske Vejledning 2024-1, afsnit C.B.2.1.4.5.1., at værdiansættelser efter 2000-cirkulærene er vejledende, og derfor kan skattemyndighederne godt tilsidesætte værdiansættelse herefter, såfremt det anses for relevant og væsentligt for at finde de overdragne kapitalandele reelle værdi⁸⁶.

Såfremt værdipapirerne ikke udlægges til arvingerne, men i stedet afhændes af dødsboet, vil det være handelsværdien på salgstidspunktet, som lægges til grund for værdiansættelsen.

Det kan herefter siges, at værdipapirer rimeligt sikkert kan værdiansættes ud fra ovenstående regler. Det skal imidlertid pointeres, at det på trods heraf ikke på tidspunktet for oprettelsen af ægtepagten kan siges specifikt, hvilken værdi værdipapirerne vil have på dødstidspunktet, og det kan dermed være forbundet med en vis usikkerhed at bestemme genstandssæreje for værdipapirer.

9.1.3.4. Værdiansættelse af selskaber og personligt ejede virksomheder(I)

Værdiansættelse af selskaber og personligt ejede virksomheder afhænger af, hvem overdragelsen skal ske til. I den forbindelse skelner man mellem interesseforbundne parter (typisk personer omfattet af BAL § 22) og parter med modstridende skattemæssige interesser (tredjemand).

Udgangspunktet er, at også personligt ejede virksomheder og kapitalandele skal værdiansættes til deres handelsværdi. Problemet hermed er, at hverken personligt ejede virksomheder eller kapitalandele, der ikke er optaget til handel på et reguleret marked, kan sammenholdes med sammenlignelige handelsværdier, da en sådan som oftest ikke eksisterer. I de følgende afsnit vil der derfor ske en gennemgang af reglerne om værdiansættelse af først selskaber og dernæst de personligt ejede virksomheder.

---

⁸² TSS-cirkulære nr. 2000-9 af 28. marts 2000.

⁸³ TSS-cirkulære nr. 2000-10 af 28. marts 2000.

⁸⁴ Se nærmere i "Arv og Skifte", s. 307-310 og "Lærebog om indkomstskat", s. 443-444

⁸⁵ De principper, der følger af cirkulærene, er blevet anfægtet for ikke at give et retvisende billede af virksomhedens reelle værdi. En ekspertgruppe har derfor afgivet anbefalinger om justering af goodwillcirkulæret. Anbefalingerne er ikke på nuværende tidspunkt gennemført, hvorfor cirkulæret stadig gælder i sin oprindelige form, som korrigeret ved styresignal SKR 2017-09-06 nr. 9849.

⁸⁶ Se nærmere i "Generationsskifte og omstrukturering. Det skatteretlige grundlag", s. 118-123

9.1.3.4.1. Selskaber med begrænset hæftelse (I)

Et selskab ejet af afdøde indgår i dødsboet på samme måde som andre aktiver. Den afdøde ejer aktier og/eller anparter i selskabet, som skal opgøres i dødsboet, og som potentielt skal fordeles mellem arvingerne⁸⁷.

Overdrages et selskab til tredjemand, kommer værdien af selskabet til udtryk gennem afståelsesværdien. Det er derfor værdien i handel og vandel, som skal indgå i boopgørelsen. Som udgangspunkt bør man få lavet en sagkyndig vurdering af selskabet, inden man udlodder til arvinger eller sælger til tredjemand.

Overdrages et selskab/kapitalandelene til en person inden for gaveafgiftskredsen, kan det få en række boafgifts- og skattemæssige konsekvenser, såfremt overdragelsesværdien ikke er udtryk for selskabets reelle værdi⁸⁸. Består kapitalandelene af børsnoterede aktier, anvendes som udgangspunkt den officielle børskurs. Til fastlæggelse af handelsværdien af kapitalandele, som ikke er optaget på et reguleret marked, fra et selskab ejet af afdøde, ved overdragelse mellem interesseforbundne parter – herunder personer omfattet af BAL § 22 – er det igen 2000-cirkulærerne⁸⁹, som finder anvendelse. Principperne i TSS-cirkulære nr. 2000-9 finder således anvendelse med hensyn til værdiansættelse af aktier og TSS-cirkulære nr. 2000-10 for værdiansættelse af goodwill. Indholdet af 2000-cirkulærerne er gennemgået nærmere i afsnit 9.1.3.3. Med retningslinjerne i de to cirkulærer får arvingerne/boet en umiddelbar værdi at læne sig op ad, som gerne skulle afspejle selskabets reelle handelsværdi.

9.1.3.4.2. Personligt ejede virksomheder (I)

Når der er tale om en personligt ejet virksomhed, foreligger der som oftest ikke en sammenlignelig handelsværdi, hvorfor det kan være svært at værdiansætte denne. Til afhjælpning heraf har skattemyndighederne udstedt en række værdiansættelsesprincipper, som skal gøre det nemmere at værdiansætte personligt ejede virksomheder. Brugen af værdiansættelsesprincipperne afhænger af, hvad den personligt ejede virksomhed består af. Består virksomheden af en fast ejendom finder værdiansættelses-cirkulæret fra 1982, vedrørende overdragelse af fast ejendom inden for gaveafgiftskredsen, anvendelse. Såfremt den faste ejendom ikke skal overdrages til personer inden for gaveafgiftskredsen, finder principperne i Den Juridiske Vejledning 2024-1, afsnit C.B.3.5.4.3 derimod anvendelse. TSS-cirkulære nr. 2000-10 kan anvendes ved overdragelse af goodwill mellem interesseforbundne parter. Giver dette ikke en retvisende værdi kan man i stedet bruge værdiansættelsesvejledning af 21. januar 2019, E nr. 238. Det er altså indholdet af den personligt ejede virksomhed, der definerer, hvordan værdiansættelsen skal foretages.

---

⁸⁷ Ejer afdøde alle aktier og anparter i selskabet, kan dødsboet frit sælge selskabet til tredjemand, uden at modstridende interesser står i vejen herfor. Er afdøde derimod ikke den eneste ejer, skal der tages højde for en lang række andre problemstillinger, hvilke ikke vil blive gennemgået yderligere i denne afhandling.

⁸⁸ Reglerne om overdragelse af kapitalandele vil ikke blive gennemgået nærmere i denne afhandling. Fokus i dette afsnit vil derfor udelukkende være værdiansættelse af de kapitalandele, som afdøde potentielt har valgt at overdrage til personer omfattet af BAL § 22.

⁸⁹ TSS-cirkulære nr. 2000-9 af 28. marts 2000 og TSS-cirkulære nr. 2000-10 af 28. marts 2000 (som er korrigeret ved styresignal SKR 2017-09-06 nr. 9849).

En nærmere gennemgang af de konkrete vejledningers indhold vil ikke finde sted i denne afhandling⁹⁰.

9.1.4 Sammenfatning (I)

Med ovenstående kan det sammenfattende siges, at værdiansættelsen af dødsboets aktiver som udgangspunkt følger handelsværdien. Der findes dog en række værdiansættelsescirkulærer, som gør undtagelse hertil, men dødsboet har ikke et retskrav på anvendelsen af disse.

Værdiansættelsen efter cirkulærerne kan få betydning både skatte- og afgiftsmæssigt. Det kan have store skattemæssige konsekvenser for en arving eller udlægsmodtager, hvis aktivet ikke værdiansættes korrekt, og værdiansættelsen dermed tilsidesættes af skattemyndighederne. Samtidig har de fleste ægtefæller et ønske om, at deres arvinger skal have mest muligt ud af den arv, de efterlader sig. Balancen mellem disse hensyn er svær. Godkendes værdiansættelsen ikke af skattemyndighederne, kan det desuden få betydning for det ellers skattefrie dødsbo, da en ny og højere værdiansættelse vil påvirke størrelsen af henholdsvis dødsboets aktiver og nettoformue, således at grundbeløbet risikerer at blive overskredet. Vil man være på den sikre side, bør man derfor foretage en værdiansættelse, der følger aktivernes handelsværdi, selvom en værdiansættelse efter cirkulærerne kan give en betydelig skattemæssig fordel, såfremt denne accepteres af skattemyndighederne.

9.1.5. Værdiudsving i de valgte aktiver (I)

Til valget af aktiver hører risikoen for værdiudsving. Ægtefællerne kan ikke allerede på tidspunktet for oprettelsen af ægtepagten vide, hvilken værdi de pågældende aktiver vil have på skæringsdagen. Metoden forudsætter dog, at de valgte aktiver har en værdi så tæt på grundbeløbet, som muligt. Det kan derfor være forbundet med en vis usikkerhed at bestemme genstandssæreje ved anvendelsen af metoden, idet selv mindre værdiforøgelser kan få den konsekvens, at særboet overstiger grundbeløbet og bliver skattepligtigt.

Falder et aktiv derimod i værdi, vil ægtefællerne ikke have udnyttet hele grundbeløbet, hvormed den økonomiske fordel ved anvendelse af metoden bliver tilsvarende mindre. Genstandssærejet rummer af den grund ikke meget plads til værdiudsving, såfremt ægtefællerne ønsker at få mest muligt ud af metoden. Det er altså ret afgørende for ægtefællerne, at de bestemmer særeje for nogle aktiver, som har en nogenlunde stabil værdi, og dette er typisk ikke tilfældet for de skattetunge aktiver⁹¹.

Det kan sammenfattende siges, at det er helt afgørende for skattebesparelsen, hvilke aktiver der omfattes af genstandssærejet i forbindelse med anvendelsen af metoden, da de valgte aktiver på dødsboskiftet skal have en værdi så tæt på grundbeløbet som muligt. Af den grund bør ægtefællerne – såfremt de vælger at etablere det fuldstændige særeje som et genstandssæreje efter ÆFL § 12, stk. 2, nr. 1 – løbende holde sig orienteret om de valgte aktivers gældende værdi. Det kan dog vise sig at være ret omfattende for ægtefællerne jævnlige at skulle sikre sig værdien af de pågældende aktiver, herunder eventuelt at skulle tilrette ægtepagtens indhold til de

---

⁹⁰ Se nærmere i "Generationsskifte og omstrukturering. Det skatteretlige grundlag", s. 84-90.

⁹¹ Se nærmere i "Sumsæreje og sumdeling", s. 75-76

nye værdier. Løsningen hertil kan derfor være at indrette særejet efter reglerne om sumsæreje i ÆFL §12, stk. 2, nr. 4. Reglerne herom følger af nedenstående afsnit.

9.2. Sumsæreje (S)

Ønsker ægtefællerne ikke, at det fuldstændige særeje skal angå et bestemt aktiv, som omtalt i afsnit 9.1., kan de i stedet vælge, at det fuldstændige særeje skal angå et bestemt beløb på ca. 3 mio. kr. – et sumsæreje, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4. Sumsærejet kan ifølge ordlyden af ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4 enten være abstrakt (og dermed afgrænset til et bestemt beløb af en ægtefælles samlede formue), eller det kan være genstandsrelateret (og således afgrænset til et bestemt beløb af værdien af et eller flere af ægtefællens aktiver)⁹².

Der knytter sig nogle generelle overvejelser til begge former for sumsæreje. Relevant for anvendelsen af metoden er især spørgsmålene omkring værdiudsving og tilstedeværelsen af sumsærejebeløbet på oprettelsestidspunktet. For hvad sker der egentlig, hvis ægtefællens formue eller det berørte aktiv stiger eller falder i forhold til afgrænsningen af de 3 mio. kr., og skal ægtefællerne allerede på oprettelsestidspunktet have værdier for 3 mio. kr., før de kan anvende metoden? De generelle overvejelser herom er udførligt beskrevet i “Sumsæreje og Sumdeling”. I det følgende vil disse betragtninger derfor blive anvendt til at klarlægge retsstillingen specifikt i relation til anvendelsen af metoden.

9.2.1. Værdiudsving i sumsærejet (S)

Som anført af Nikolaj Maul Sørensen er “*et bestemt særejebeløb fikseret og uafhængigt af værdiudsving*” ved begge former for sumsæreje. Dette gælder, så længe den berørte særejeformue eller det berørte særejeaktiv har en værdi, der er større end det fastsatte særejebeløb (sumsærejebeløbet fikseres). Overført til metoden betyder dette, at størrelsen af førstafdødes særbo ikke påvirkes af værdiudsving i hverken dennes samlede formue (ved abstrakt sumsæreje) eller i det berørte aktiv (ved genstandsrelateret sumsæreje). Kun hvor der ikke på skiftet er en tilbageværende værdi på minimum 3 mio. kr., vil størrelsen på særboet – og dermed skattepligten i dødsboet – blive påvirket⁹³:

Hvor særejeformuen eller værdien af de berørte særejeaktiver er større end det fastsatte sumsærejebeløb, vil særejet hverken blive udvidet eller gjort større. Dette gælder uanset yderligere værdistigninger. Ægtefællerne behøver derfor ikke at frygte, at forbedring af henholdsvis formuen eller de berørte aktiver vil medføre, at det aftalte sumsærejebeløb og dermed førstafdødes særbo kommer til at overstige grundbeløbet. Med andre ord vil værdistigninger ikke kunne gøre særboet skattepligtigt, såfremt særejebeløbet er fastsat under hensyn til størrelsen på grundbeløbet. Modsat vil hele formuen eller det berørte aktiv være omfattet af sumsærejet, såfremt disse på skiftetidspunktet viser sig at være mindre værd end det fastsatte sumsærejebeløb. De vil herefter blive påvirket af kommende værdiudsving, idet særboet ikke vil kunne stige til mere end det fastsatte sumsærejebeløb, jf. det netop beskrevne omkring værdistigninger⁹⁴. Ægtefællerne skal derfor kun være opmærksomme på, at et værdifald i de berørte

⁹² Se nærmere i “Ægtefælleloven med kommentarer”, s. 93-94, og i “Familiere”, s. 184-185.

⁹³ Se nærmere i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 75 og “Familiere”, s. 184-185.

⁹⁴ Se nærmere i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 75

aktiver henholdsvis særejeformuen kan medføre, at de i sidste ende ikke får det fulde udbytte af grundbeløbet og skattefriheden ved førstafdødes død.

9.2.2. Beløbets tilstedeværelse på oprettelsestidspunktet (S)

For at opnå den fulde virkning af metoden forudsættes det, at førstafdødes særbo ved dennes død udgør det fulde sumsærejebeløb på ca. 3 mio. kr. Spørgsmålet er derfor, om det kræves, at dette beløb er til stede allerede ved oprettelsen af ægtepagten, eller om ægtefællerne kan anvende metoden ud fra en forventning om, at formuen eller de berørte aktiver vil stige i værdi under ægteskabet, således at beløbet blot er til stede på selve dødsboskiftet. Som anført af Maul Sørensen lægger ordlyden af ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, ikke op til noget klart svar på dette. Han anfører dog, at ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, ikke indeholder den samme begrænsning af beløbet som eksempelvis ÆFL § 36, hvorefter det er en forudsætning, at det modtagne beløb er i behold. Heller ikke bemærkningerne giver et klart svar.

Betænkning 1552/2015, side 57-58, forholder sig til spørgsmålet. Heraf fremgår det konkret, at *“det ikke er et krav, at beløbet er til stede ved aftalens indgåelse. Det er blot en betingelse for, at aftalen kan få virkning fuldt ud, at beløbet er til stede, når delingen skal ske”*. Med andre ord er det ifølge betænkningen uden betydning, om selve sumsærejebeløbet er til stede ved oprettelsen af ægtepagten eller under selve ægteskabet. I stedet er det afgørende for, hvorvidt hele det fastsatte sumsærejebeløb kan friholdes fra delingen, at dette beløb er til stede på skiftet.

Betænkningens ord om, at beløbets tilstedeværelse på oprettelsestidspunktet ikke er en nødvendighed, er ikke videreført til bemærkningerne til lovforslaget, men kigger man på den kvantitative forståelse af de øvrige bestemmelser i ÆFL § 12, taler dette i samme retning som betænkningen. Afgørende for disses kvantitative virkning er alene tidspunktet, hvor delingen skal ske – altså på skiftet. Det har derfor ingen betydning, om ægtefællerne reelt ejer noget af værdi på selve oprettelsestidspunktet. Den øvrige juridiske litteratur er i øvrigt enig heri.

Således konkluderes det af Maul Sørensen, *“at der ikke skal stilles krav til sumbeløbets kvantitative tilstedeværelse (...) på aftaletidspunktet og i løbet af ægteskabet. Det er alene en betingelse for den fulde virkning af en aftale om sumsæreje (...), at sumbeløbet er til stede, når delingen skal ske”*⁹⁵. Overført til metoden betyder dette, at ægtefællerne har mulighed for at anvende metoden, selvom de ikke ved oprettelsen af ægtepagten har en formue eller et aktiv af en værdi på ca. 3 mio. kr. Ægtefællerne vil dermed have mulighed for at fremtidssikre deres formue ud fra rene forventninger til formuens udvikling. Det fulde udbytte af metoden vil alene opnås, såfremt særejeformuen eller særejeaktivet udgør det egentlige sumsæreje-beløb på skiftetidspunktet.

9.2.3. Opsummering (S)

Uanset om ægtefællerne i sidste ende vælger enten genstandsrelateret sumsæreje eller abstrakt sumsæreje, skal de ikke bekymre sig om, at sumsærejebeløbet som følge af værdistigninger pludseligt overstiger det fastsatte beløb – her grundbeløbet. Ægtefællerne kan desuden – uanset valget af sumsærejeform – anvende metoden ud fra en fremtidig forventning om formuens

---

⁹⁵ Se nærmere om Nikolaj Maul Sørensens diskussion af beløbets tilstedeværelse på oprettelsestidspunktet i *“Sumsæreje og sumdeling”*, s. 77-81. Beløbets tilstedeværelse omtales desuden kort i *“Familieret”*, s. 185.

udvikling. På trods af disse ligheder mellem det genstandsrelaterede sumsæreje og det abstrakte sumsæreje, bør ægtefællerne gøre sig nogle øvrige overvejelser omkring, hvilken af de to sumsærejeformer, som er mest relevant i deres situation. Genstandsrelateret sumsæreje og abstrakt sumsæreje vil af den grund blive behandlet særskilt i de følgende afsnit.

Inden denne særskilte behandling af de to sumsærejeformer, skal det dog først klarlægges helt generelt, hvordan sumsærejet beregnes. Dette vil derfor indledningsvist blive gennemgået nedenfor i afsnit 9.2.4. – tilsvarende med udgangspunkt i betragtningerne i “Sumsæreje og Sumdelling”.

9.2.4. Knytter beregningen sig til netto- eller bruttoformuen henholdsvis fri- eller bruttoværdien? (S)

Ordlyden af ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, omtaler alene, at det abstrakte sumsæreje knytter sig til en ægtefælles *formue*, mens det genstandsrelaterede sumsæreje knytter sig til *værdien* af et eller flere aktiver. Det er ikke i selve bestemmelsen fastlagt, hvad der specifikt menes med henholdsvis en ægtefælles formue og værdien af et eller flere aktiver. Helt konkret er spørgsmålet i relation til det abstrakte sumsæreje, om sumsærejeløbet knytter sig til ægtefællens bruttoformue eller nettoformue, mens det ved det genstandsrelaterede sumsæreje er et spørgsmål om, hvorvidt sumsærejeløbet knytter sig til bruttoværdien (herunder salgsværdien) eller friværdien af de berørte aktiver⁹⁶.

For ægtefæller, der aftaler sumsæreje efter ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, er det ikke uden betydning, hvordan henholdsvis formuen (ved det abstrakte sumsæreje) eller værdien af de berørte aktiver (ved genstandsrelateret sumsæreje) beregnes. Dette gælder især, hvor en ægtefælle har gældsposter, der knytter sig til et eller flere af de aktiver, som berøres af sumsærejebestemmelsen. I disse tilfælde er det afgørende for sumsærejets endelige størrelse, om gældsposterne skal fradrages før eller efter opdelingen af ægtefællens formue i henholdsvis særeje og delingsformue. Ifølge ÆFL § 29, er udgangspunktet, at det er formueordningen for det eller de aktiver, som en gældspost knytter sig til, der er afgørende for, i hvilken formuesfære den pågældende gæld skal fradrages. Med andre ord kan man sige, at det er nødvendigt at fastlægge, hvilken formuesfære ægtefællens aktiver tilhører, før det kan klarlægges, hvor den tilknyttede gæld skal fradrages. Specifikt for metoden bliver dette relevant, idet ægtefællerne ønsker at kunne friholde det fulde beløb uden risiko for, om eventuel tilknyttet gæld senere vil skulle fradrages i sumsærejeløbet. Det er derfor ikke uden betydning, om der knytter sig en gæld til de aktiver, der er berørt af sumsærejet⁹⁷.

9.2.4.1. ÆFL's friholdelsesregler (S)

Kigger man alene på opbygningen af ÆFL § 26, stk. 1-3, som ÆFL § 29 også bygger på, forekommer det ifølge Maul Sørensen mest rigtigt at forudsætte, at sumsærejeløbet vedrører ægtefællens bruttoformue eller bruttoværdien af det eller de berørte aktiver. Ud fra dette vil gældsposter, der knytter sig til aktiver berørt af sumsærejet, først efterfølgende skulle fradrages i ægtefællens friholdte formue, jf. ÆFL § 29, stk. 2, 1. pkt. Det skal i den forbindelse bemærkes,

⁹⁶ Se nærmere i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 141 og s. 146

⁹⁷ Se den nærmere diskussion i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 145-147.

at ÆFL § 26 alene finder anvendelse ved ægteskabets ophør som følge af separation eller skilsmisse, men det samme bør ifølge Maul Sørensen gøre sig gældende efter ÆFL § 51, som vedrører ægteskabets ophør som følge af død, og som ikke specifikt indeholder et tilsvarende stk. 2 og stk. 3 som i ÆFL § 26. Dette er baseret på, at det i de specielle bemærkninger til ÆFL § 51⁹⁸ er forudsat, at bestemmelsen skulle indeholde et tilsvarende stk. 2 og stk. 3. ÆFL § 26, stk. 2 og stk. 3, må derfor kunne anvendes analogt, når skiftet sker som følge af den ene ægtefælles død. Opbygningen af ÆFL's friholdelsesbestemmelser taler dermed for, at det er bruttoformuen henholdsvis bruttoværdien af de berørte aktiver, som skal anvendes ved beregningen af sumsæret, og at gælden først efterfølgende bør fradrages⁹⁹.

9.2.4.2. Nettoformuen og friværdien (S)

Betænkningen og bemærkningerne til lovforslaget indeholder ikke et nærmere svar på, om det er henholdsvis bruttoformuen og bruttoværdien af de pågældende aktiver, eller nettoformuen og friværdien af de pågældende aktiver, som sumsærebøbet knytter sig til. I betænkningen er forskellen mellem abstrakt sumsæreje og genstandsrelateret sumsæreje dog behandlet, og det fremgår af udvalgets eksempel, at sumsærebøbet knytter sig til enten ægtefælles nettoformue eller friværdien af det berørte aktiv. Det må antages, at det har været forudsætningen, at sumsærebøbet generelt skal beregnes på denne måde. De specielle bemærkninger til ÆFL § 12 peger, for så vidt angår det genstandsrelaterede sumsæreje, også i denne retning.

Det taler tilsvarende for, at sumsærebøbet knytter sig til nettoformuen henholdsvis friværdien af de berørte aktiver, at et sumsæreje typisk bliver fremhævet som en måde, hvorpå en allerede opsparet friværdi i et aktiv kan friholdes fra delingen. Ved sumsæreje fikseres det valgte sumsærebøbet, jf. den nærmere gennemgang ovenfor. Denne fiksering vil alene få fuld virkning på skiftet, såfremt gældsposterne knyttet til de berørte aktiver, bliver fradraget før det afgøres, om der kan opnås dækning af det fulde sumsærebøbet. Hvis gældsposterne derimod ikke fradrages inden afgørelsen, vil det efterfølgende fradrag belaste størrelsen af sumsæret, og sumsæret vil dermed ikke få den ønskede virkning, idet et mindre beløb end ønsket kan friholdes fra lighedelingen¹⁰⁰. For det fulde udbytte af metoden vil det have afgørende betydning, om gældsposterne fradrages på forhånd eller først fradrages efterfølgende. Fradrages gældsposterne først efterfølgende, risikerer ægtefællerne, at de ikke opnår den fulde skattebesparelse, idet sumsærebøbet potentielt vil blive nedsat til langt under grundbeløbet.

9.2.4.3. Bruttoformuen og bruttoværdien (S)

En hindring for antagelsen om, at beregningen bør ske ud fra nettoformuen henholdsvis friværdien af de berørte aktiver, opstår, når man sammenligner situationen med de øvrige aftalemuligheder om særeje efter ÆFL § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 1-3. Disse bestemmelser vedrører specifikke aktiver, og den kvantitative fastlæggelse af særejet afhænger ikke af opgørelsen af formuen eller aktivets værdi efter fradrag af eventuel gæld. Omfanget af særejet fastlægges i stedet inden fradrag af gæld.

Kigger man på de øvrige særejeformer i ÆFL § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 1-3 i sammenhæng med ÆFL § 29, stk. 1 og stk. 2, anfører Maul Sørensen, at selve særejebestemmelsen er

⁹⁸ Jf. FT 2016-17 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 156 (de specielle bemærkninger til § 51)

⁹⁹ Se den nærmere diskussion i "Sumsæreje og sumdeling", s. 142-146

¹⁰⁰ Se nærmere i "Sumsæreje og sumdeling", s. 148-149

udtryk for, at særejet vedrører en ægtefælles nettoformue eller det berørte aktivs friværdi, men at lovens opbygning med en særskilt gældsbestemmelse indikerer, at *“en særejebestemmelse alene omhandler ægtefællens aktiver, mens gældsposter, som har tilknytning til et aktiv, først fradrages efterfølgende i medfør af ÆFL § 29 eller ægtefællernes aftale, jf. ÆFL § 18”*. Dette understøttes desuden af opbygningen i ÆFL § 26, som i stk. 1 først tager stilling til ægtefællens aktiver, og dernæst først i stk. 2 og stk. 3 inddrager ægtefællens gældsposter. Det vil af den grund ikke være muligt at følge ÆFL § 26's opbygning og rækkefølge, hvis sumsærejet vedrører nettoformuen henholdsvis friværdien af det berørte aktiv, idet det på skiftet ikke vil være muligt at foretage en opdeling i særeje og delingsformue af formuen henholdsvis værdien af det berørte aktiv kvantitativt uden forinden først at have fradraget gældsposterne¹⁰¹.

I den øvrige juridiske litteratur om sumsæreje oprettet efter ÆFL forudsættes det dog, at det er ægtefællens nettoformue henholdsvis friværdien af de berørte aktiver, som bør lægges til grund, og det samme gør sig gældende for den juridiske litteratur skrevet inden ÆFL¹⁰².

9.2.4.4. TFA 2021.468 Ø (S)

Hele problematikken omkring beregningen af sumsærejet blev forsøgt løst i dommen TFA 2021.468 Ø. Dommens overordnede spørgsmål gik på, hvorvidt et ægtepar, som havde oprettet en ægtepagt og et efterfølgende tillæg hertil, havde aftalt genstandssæreje eller genstandsrelateret sumsæreje vedrørende en fast ejendom. I både byret og landsret var der enighed om, at dokumenterne skulle forstås som en aftale om genstandsrelateret sumsæreje, og det blev i relation hertil omtalt, hvordan *“ejendommens værdi”* skulle forstås ud fra det aftalte genstandsrelaterede sumsæreje. Dommens begrundelse peger i retning af, at sumsærejeløbets tilknytning til aktivets værdi ifølge ægtepagtens ordlyd skulle forstås som aktivets bruttoværdi, og at den tilknyttede gæld først efterfølgende fradrages efter ÆFL § 29.

På trods af domstolens begrundelse og stillingtagen til, at det bør være aktivets bruttoværdi, der lægges til grund for beregningen, anfører Maul Sørensen, at dommens præjudikatsværdi formentlig bør anses for at være svækket i relation til de ægtepagter, der er indgået efter den 1. januar 2018 (ægtepagter oprettet efter reglerne i ÆFL). Som belæg herfor anfører han tre grunde: 1) at både ægtepagten og tillægget i dommen er udformet før ÆFL's ikrafttræden, 2) at dommen ikke omtaler, at forarbejderne til ÆFL forudsætter – ved aftaler om genstandsrelateret sumsæreje vedrørende fast ejendom – at sumsærejeløbet knytter sig til ejendommens friværdi, og 3) at det er uklart, hvad byretten mener med sin begrundelse angående pantegældens behandling¹⁰³. Nærværende afhandling tager tilsvarende udgangspunkt i en kritisk holdning til den pågældende dom ud fra i hvert fald de to første af Maul Sørensens argumenter. Dette støttes på, at størstedelen af *“3 mio. kr. ægtepagterne”* er udarbejdet efter ÆFL's ikrafttræden og dermed efter forudsætningerne i forarbejderne til ÆFL.

9.2.4.5. Opsummering (S)

Overordnet set kan det siges, at det ikke er helt klart, hvordan aftaler om sumsæreje efter ÆFL skal beregnes, idet TFA 2021.468 Ø dog i relation til aftaler om genstandsrelateret sumsæreje

---

¹⁰¹ For en mere udførlig gennemgang af den i dette afsnit nævnte diskussion foretaget af Nikolaj Maul Sørensen, se nærmere i *“Sumsæreje og sumdeling”*, s. 148-150

¹⁰² Ibid, s. 152

¹⁰³ For uddybning se *“Sumsæreje og sumdeling”*, s. 150-152

lægger op til, at beregningen bør ske ud fra bruttoværdien. Kigger man på den ønskede virkning af de indgåede aftaler om sumsæreje, kræver denne, at sumsærejebeløbet knytter sig til ægtefællens nettoformue eller friværdien af de berørte aktiver, idet virkningen ifølge forarbejderne er beskrevet sådan, at hele det bestemte beløb undtages fra ligedelingen. Maul Sørensen lægger derfor denne forståelse til grund og anvender nettoværdien henholdsvis friværdien af de berørte aktiver¹⁰⁴.

Isoleret til anvendelsen af metoden vil det tilsvarende være mest fordelagtigt for ægtefællerne at lægge nettoværdien henholdsvis friværdien af de berørte aktiver til grund for beregningen af sumsærejebeløbet. Ægtefællerne baserer oprettelsen af ægtepagten, herunder det specifikt valgte beløb, på muligheden for at spare skat på et senere dødsboskifte, og udgør sumsærejebeløbet i sidste ende ikke det fulde beløb, som er fastsat ud fra grundbeløbet, vil ægtefællerne ikke opnå den fulde ønskede virkning. Skal gælden først fradrages efterfølgende, risikerer sumsærejebeløbet i sidste ende at blive noget mindre end det forudsatte, og ægtefællerne vil dermed ikke drage den fulde fordel. Da retsstillingen ud fra den ovenstående gennemgang af Maul Sørensens betragtninger kan siges fortsat at være en smule uklar, bør ægtefællerne overveje specifikt at indskrive i ægtepagten, at sumsærejet skal vedrøre nettoformuen henholdsvis friværdien af de berørte aktiver. Ægtefællerne kan desuden ved ægtepagt tage stilling til fordelingen af gæld, jf. ÆFL § 18, og de vil således have mulighed for at aftale sig helt ud af problemet. På den måde bør det stå helt klart på det senere dødsboskifte, hvordan det valgte beløb på ca. 3 mio. kr. skal beregnes.

Den nærmere beregning af nettoformuen henholdsvis friværdien af de berørte aktiver vil blive behandlet særskilt under afsnit 9.3.3. om genstandsrelateret sumsæreje og afsnit 9.4.3. om abstrakt sumsæreje.

9.3. Genstandsrelateret sumsæreje (S)

Som nævnt er genstandsrelateret sumsæreje en begrænsning af det aftalte særeje, som angår *et bestemt beløb af et eller flere af den pågældende ægtefælles aktiver*, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4. I relation til anvendelsen af metoden, har ægtefællerne mulighed for at bestemme, at ca. 3 mio. kr. af et eller flere aktiver, skal være fuldstændigt særeje. Overvejelserne omkring, hvilke aktiver det er mest fordelagtigt for ægtefællerne at inddrage i særejet, er de samme som ved genstandssærejet. Disse er gennemgået ovenfor i afsnit 9.1.2. Der knytter sig yderligere nogle overvejelser til valget af det genstandsrelaterede sumsæreje, idet det allerede ovenfor er behandlet, hvordan problematikkerne omkring aktivernes værdiudsving, værdiens tilstedeværelse på oprettelsestidspunktet samt beregningen af aktivernes værdi bør afgøres.

9.3.1. Specifikation af aktiverne (S)

For så vidt angår *specifikationen* af den eller de valgte særejegenstand(e) er det allerede ovenfor i afsnit 9.1.1. behandlet, hvad kravene hertil er. De anførte krav til særejegenstanden(e)s specifikation gælder også ved genstandsrelateret sumsæreje, selvom særejet i disse tilfælde alene vedrører en del af det eller de valgte aktiver i kvantitativ henseende. Udover specifikationen af

---

¹⁰⁴ Se den nærmere konklusion i "Sumsæreje og sumdeling", s. 152

selve det eller de berørte aktiv(er), skal ægtepagten tilsvarende indeholde oplysninger om selve særejeløbets størrelse. Ægtefællerne bør derfor i relation til oprettelsen af ægtepagten sørge for en nøje specifikation af de aktiver, som de ønsker at knytte beløbet på ca. 3 mio. kr. til, ligesom beløbets størrelse klart bør fremgå. De valgte aktiver skal kunne identificeres på det senere dødsboskifte¹⁰⁵.

9.3.2. Genstandsrelateret sumsæreje for mere end ét aktiv (S)

Ordlyden af ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, angiver, at det aftalte genstandsrelaterede sumsæreje kan knytte sig til *et bestemt beløb af et eller flere aktiver*. En overvejelse er derfor, hvordan det skal fortolkes, at sumsærejeløbet knytter sig til værdien af *mere end et aktiv* – altså om “et bestemt beløb” skal forstås som den samlede værdi af de valgte aktiver, eller om beløbet skal fordeles forholdsmæssigt mellem de berørte aktiver. De følgende overvejelser er igen baseret “Sumsæreje og sumdeling”¹⁰⁶:

Forstås situationen således, at der er tale om de berørte aktivers samlede værdi, skal der ske en sammenlægning af alle aktivernes værdier. Det vil kunne resultere i, at hele det fastsatte sumbeløb er til stede på skiftet – også selvom nogle af de berørte aktiver undervejs er faldet i værdi. Dette kan forklares med, at værdistigninger på ét af aktiverne vil kunne veje op for et værdifald på et eller flere af de øvrige aktiver. Antages det, at der skal ske sammenlægning, vil dette være unikt for sumsærejet. Det skyldes, at der ikke er mulighed for sammenlægning ved aftaler om de øvrige særejeformer, hvori der indgår flere af en ægtefælles aktiver, herunder ved genstandssæreje og brøkdelsæreje. Ved disse særejeformer vurderes særejet, herunder dets størrelse, i stedet for de enkelte aktiver hver for sig.

Hverken betænkningen eller bemærkningerne til lovforslaget omtaler, hvordan en aftale om genstandsrelateret sumsæreje om flere aktiver skal forstås. Ifølge Maul Sørensen stemmer det dog bedst overens med de i forarbejderne fremhævede anvendelsesområder, hvis det antages, at sumsærejeløbet “*knytter sig til aktivernes samlede værdi*”¹⁰⁷. Den øvrige juridiske litteratur har ikke forholdt sig direkte til spørgsmålet.

Hensigten med metoden er som nævnt, at den pågældende ægtefælle skal kunne friholde så meget som muligt af det valgte beløb på ca. 3 mio. kr., og dette vil i højere grad blive sikret ved en sammenlægning end ved en forholdsmæssig fordeling. Ved en forholdsmæssig fordeling vil det fastsatte sumsærejeløb kunne blive påvirket af eventuelle værdifald på enkelte af aktiverne, selvom den samlede værdi af alle aktiverne fortsat overstiger sumsærejeløbet. Dermed vil der ikke kunne friholdes de fulde ca. 3 mio. kr. ved en forholdsmæssig deling, selvom den samlede værdi af de berørte aktiver overstiger særejesummen.

Ud fra Maul Sørensens betragtninger taler mest for, at en aftale om genstandsrelateret sumsæreje om mere end et aktiv bør forstås således, at der ved beregningen af, hvor meget der på skiftet kan friholdes fra delingen, skal ske en sammenlægning af de berørte genstandes værdier. Dette vil også i forhold til anvendelsen af grundbeløbet være mest fordelagtigt for ægtefællerne.

¹⁰⁵ Se nærmere om specifikationen i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 87-89, og i “Familiernet”, s. 221-222.

¹⁰⁶ For en mere udførlig gennemgang af problematikken i nærværende afsnit, se nærmere i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 81-87, som afsnittet er baseret på.

¹⁰⁷ Ibid, s. 84, 2. afsnit.

9.3.3. Beregning af genstanden(e)s friværdi (S)

Ud over beregningen af selve sumsæreibeløbets størrelse, hvor der er aftalt særeje om mere end ét aktiv, knytter der sig også nogle øvrige overvejelser til selve beregningen af sumsæreibeløbets værdi. Det er allerede ovenfor under afsnit 9.2.4. behandlet, hvorvidt man ved beregningen af selve sumsæreibeløbet kigger på friværdien henholdsvis bruttoværdien af de berørte aktiver. Som det fremgår heraf, er der – på trods af dommen TFA 2021.468 Ø – mest, der taler for, at beregningen bør ske ud fra de berørte aktivers friværdi. I den følgende gennemgang af, hvordan værdien ved det genstandsrelaterede sumsæreje bør beregnes, vil det derfor være de berørte aktivers friværdi, som bliver lagt til grund.

Helt overordnet kan det siges, at der inden for de forskellige grene af juraen er forskel på definitionen af begrebet “friværdi”, hvorfor der i de følgende afsnit vil ske en gennemgang af begrebet “friværdi” i relation til det genstandsrelaterede sumsæreje:

9.3.3.1. Begrebet “friværdi” i relation til det genstandsrelaterede sumsæreje (S)

Der er som udgangspunkt to definitioner af begrebet “friværdi” – den klassiske formueretlige definition og den “familieformueretlige” definition, som bygger på reglerne i ÆFL. Når man hører begrebet “friværdi”, vil man typisk tænke på den formueretlige definition, hvorefter friværdien forstås som aktivets økonomiske værdi fratrukket eventuelle hæftelser knyttet til aktivet. Den formueretlige definition rummer alene plads til fradrag af de gældsposter, som har sikkerhed i aktivet – dette gælder uanset, om sikkerhedsstillingen er sket i forbindelse med gældsstiftelsen eller først efterfølgende. Den “familieformueretlige” definition er derimod bredere, og beregningen af denne følger som udgangspunkt reglerne i ÆFL § 29, hvorefter der i aktivets økonomiske værdi både sker fradrag af gæld, der ved stiftelsen havde sikkerhed i det pågældende aktiv, usikret gæld anvendt til anskaffelse, forbedring eller vedligeholdelse af aktivet, samt usikret gæld, der i øvrigt kan henføres til aktivet. Med andre ord omfatter de to definitioner ikke nødvendigvis de samme gældsposter, og der kan derfor være forskel på størrelsen af friværdien afhængigt af hvilken af de to definitioner, der anvendes. Det genstandsrelaterede sumsæreje vil derfor også kunne udgøre to forskellige beløb¹⁰⁸.

Hverken forarbejderne, bemærkningerne eller betænkningen til loven yder det store bidrag til fortolkningen af friværdien ved genstandsrelateret sumsæreje. Det samme gør sig gældende for den øvrige juridiske litteratur, som alene har opstillet eksempler på genstandsrelateret sumsæreje med gældsposter, som i forvejen har sikkerhed i de berørte genstande¹⁰⁹. En mere udførlig behandling af spørgsmålet foretages i “Sumsæreje og sumdeling”, hvorfor der vil blive taget udgangspunkt i denne i den følgende gennemgang:

Begrebet friværdi kan i relation til genstandsrelateret sumsæreje tillægges en “*særlig skifteteknisk betydning*”. Her får kriterierne om gældsfradrag i ÆFL § 29, stk. 1 og stk. 2, jf. § 29, stk. 4, afgørende betydning. I disse situationer vil man lægge den “familieformueretlige” friværdi til grund, hvormed gæld uden sikkerhed i de berørte genstande alligevel vil kunne indgå ved beregningen af friværdien, såfremt gælden er stiftet til anskaffelse, forbedring eller vedligeholdelse af genstanden(e) eller på anden måde kan henføres til det eller de berørte aktiver. På den måde vil der ifølge Maul Sørensen, “*blive brudt mindst muligt med de kriterier, som*

¹⁰⁸ Se nærmere i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 159-160

¹⁰⁹ For en nærmere gennemgang af disse se “Sumsæreje og sumdeling”, s. 160-161

ÆFL bygger på med hensyn til fradrag af gæld". Konsekvensen af at tillægge friværdien en særlig skifteteknisk betydning vil være, at gæld, hvor sikkerheden først stilles efter selve gældsstiftelsen, ikke vil skulle indgå ved beregningen af friværdien, jf. ÆFL § 29, stk. 4, medmindre den nye gæld er stiftet til anskaffelse, forbedring eller vedligeholdelse af den berørte genstand. Dette vil i sidste ende kunne medføre, at der opstår en situation, hvor sumsærejeløbet friholdes fra delingen, selvom der formueretligt ikke er en tilstrækkelig friværdi til at dække sær-ejebeløbet.

Forarbejderne til loven nævner alene begrebet "friværdi", og ifølge Maul Sørensen bør det formentlig fremgå mere tydeligt af selve loven eller forarbejderne, hvis der skal ske en fravigelse af den formueretlige definition af friværdien. Dette kan derfor efter hans vurdering tale imod at tillægge begrebet en anden betydning end den formueretlige. Det vil desuden styrke gennemskueligheden for ægtefællerne, hvis begrebet "friværdi" tillægges den samme betydning i alle tilfælde. Maul Sørensens vurdering er dog alligevel – grundet de øvrige faktorer nævnt ovenfor – at det genstandsrelaterede sumsærejeløb bør knytte sig til den skiftetekniske friværdi og følge kriterierne opregnet i ÆFL § 29, stk. 1 og stk. 2, jf. ÆFL § 29, stk. 4¹¹⁰.

Overført til metoden indebærer dette, at ægtefællerne bør være opmærksomme på, om friværdien af de valgte aktiver afhænger af reglerne i ÆFL § 29 og ikke af den klassiske definition af begrebet. Friværdien i aktiverne vil af den grund potentielt være mindre end antaget, eftersom omfanget af de mulige gældsposter til fradrag er større efter ÆFL § 29 end efter den klassiske definition. Friværdien af de valgte aktiver vil først kunne udregnes på selve skiftetidspunktet, og ægtefællerne bør derfor løbende holde sig opdateret på, hvordan friværdien udvikler sig i takt med mulige gældsafdrag eller stiftelse af ny gæld i de valgte aktiver. Modsat risikerer ægtefællerne ikke at kunne drage det fulde udbytte af metoden. Ægtefællerne bør altså sikre sig, at der ikke pludseligt skal fradrages en gæld, som der ikke var taget højde for ved oprettelsen af ægtepagten – især hvis denne gæld først senere er kommet til og er anvendt til anskaffelse, forbedring eller vedligeholdelse af de berørte genstande.

9.3.4. Opsummering (S)

Opsummerende kan det siges, at ægtefællerne ved ønsket om at opnå et skattefrit særbo gennem et genstandsrelateret sumsæreje bør have ovenstående overvejelser for øje. Det er således nødvendigt at specificere de berørte genstande så tydeligt som muligt, ligesom der bør tages højde for, at det er den samlede værdi af alle de berørte genstande, som lægges til grund ved den endelige beregning på skiftet. Ydermere bør ægtefællerne, jf. netop ovenfor, være nøje opmærksomme på, hvordan eventuel gæld er fordelt, idet det formentlig er friværdien af de berørte genstande (beregnet ud fra reglerne i ÆFL § 29), der i sidste ende bliver afgørende for, hvor stort et beløb der reelt kan friholdes som særje på dødsboskiftet.

9.4. Abstrakt sumsæreje (I)

Som tidligere anført, kan særjeet begrænses til kun at angå *et bestemt beløb*, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, nærmere bekendt som "abstrakt sumsæreje". Ægtefællerne har hermed mulighed for i

---

¹¹⁰ For den mere uddybende analyse af problemstillingen se "Sumsæreje og sumdeling", s. 159-164

en ægtepagt at bestemme, at ca. 3 mio. kr. af deres respektive formuer skal være fuldstændigt særeje, uden at dette beløb nødvendigvis knytter sig til nogle specifikke aktiver.

Det abstrakte sumsæreje har – ligesom genstandssærejet og det genstandsrelaterede sumsæreje – nogle tilknyttede problemstillinger, som vil blive gennemgået i det følgende. Det drejer sig især om definitionen af den nettoformue, som det abstrakte sumsæreje knytter sig til, samt overvejelser omkring de kvalitative udtagelsesregler. Det er allerede i tidligere afsnit blevet behandlet, hvordan værdiudsving i formuen påvirker det fastsatte beløb, om det fastsatte beløb allerede skal være til stede på oprettelsestidspunktet, samt om beregningen af formuen er baseret på ægtefællens brutto- eller nettoformue, hvorfor dette ikke vil blive berørt yderligere i sammenhæng med det abstrakte sumsæreje.

9.4.1. Hvilken formue knytter det abstrakte sumsæreje sig til? (I)

Ud fra ordlyden af ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, fremgår det ikke tydeligt, hvilken formue sumsærejebeløbet knytter sig til. Med andre ord er det ikke tydeligt, om der kan bestemmes særeje for et bestemt beløb af ægtefællernes samlede formue, eller alene af den pågældende ægtefælles egen formue.

I ”Sumsæreje og sumdeling”, side 93 og 94, anfører Maul Sørensen, at bestemmelsen må forstås på den måde, at der som udgangspunkt kun kan bestemmes særeje for så vidt angår ægtefællernes egne formuer. Dette som følge af en forståelse af formålet med reglerne i ÆFL § 1 (om særråden) og ÆFL § 3 (om særhæften). Videre begrundes Maul Sørensen dette med, at hensigten med loven har været, at ægtefællernes respektive formuer som udgangspunkt skal holdes adskilt. Ønsket om at adskille ægtefællernes formuer fremgår også direkte af ordlyden af ÆFL § 12, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, som begge nævner, at en ægtefælle ”*beholder sin formue*”.

Som følge af at ægtefællerne kun kan bestemme abstrakt sumsæreje for en del af deres egen formue, kan ægtefællerne ikke ”omgå” reglerne i DSKL ved at aftale abstrakt sumsæreje om hele deres fælles formue og på den måde vippe avanceskatten af de skattetunge aktiver. Sagt på en anden måde kan ægtefællerne ikke, hvor kun den ene ægtefælle ejer skattetunge aktiver, hvis værdi overstiger grundbeløbet, oprette en ægtepagt med bestemmelse om at hele den fælles formue skal være omfattet af det abstrakte sumsæreje, for på den måde at opnå en stor skattebesparelse i det skattefrie særbo, uanset hvem af ægtefællerne, der bliver førstafdøde.

9.4.2. Kan det abstrakte sumsæreje knytte sig til en bestemt del af formuen? (I)

At det abstrakte sumsæreje knytter sig til den pågældende ægtefælles egen formue, antyder, at særejet ikke er bundet til noget bestemt aktiv, som tilfældet modsat er ved det genstandsrelaterede sumsæreje. I sammenhæng hermed stiller Maul Sørensen i ”Sumsæreje og sumdeling”, spørgsmålet; om det abstrakte sumsæreje kan knytte sig til en udvalgt del af den pågældende ægtefælles samlede formue uden at læne sig for meget op ad det genstandsrelaterede sumsæreje. Han anfører i den forbindelse, at det kan være nødvendigt at skelne mellem de to former for sumsæreje efter ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, men at det ”*modsat vil skabe problemer i de situationer, hvor ægtefællerne har tredjemandsbestemt særeje om arv eller gave.*” I den juridiske litteratur er det abstrakte sumsæreje foreløbigt kun blevet beskrevet som tilknyttet hele den pågældende ægtefælles formue, men ordlyden af ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, angiver ikke dette som et krav. Maul Sørensen kommer i den forbindelse frem til, at det abstrakte sumsæreje

ikke behøver at knytte sig til hele den pågældende ægtefælles egen formue, “*men kan begrænses til at vedrøre en bestemt del af formuen*”. Det får den betydning, at den del af ægtefællens nettoformue, der overstiger det abstrakte sumsærejebeløb vil være delingsformue, medmindre man bestemmer andet herfor efter reglerne i ÆFL § 12¹¹¹.

I forlængelse af ovenstående kan det herefter være nærliggende at overveje, om ægtefællerne ved anvendelse af metoden vil kunne bestemme, at det abstrakte sumsæreje skal begrænses til at vedrøre den del af den pågældende ægtefælles formue, hvorpå der hviler den største skattemæssige avance? Dette kan formentlig ikke konstateres konkret blot ud fra Maul Sørensens betragtninger, men i det følgende vil det blive gennemgået, hvordan de kvalitative udtagelsesregler potentielt kan åbne op for en lignende mulighed. Først vil betragtningerne om beregningen af nettoformuen dog blive gennemgået i afsnit 9.4.3.

9.4.3. Beregningen af nettoformuen (I)

Ovenfor i afsnit 9.2.4. er det behandlet, at det ved fastlæggelsen af om hele det abstrakte sumsærejebeløb kan friholdes fra delingen, er størrelsen på den pågældende ægtefælles nettoformue, man kigger på. I dette afsnit vil det derfor blive behandlet, hvordan ægtefællens nettoformue opgøres i forhold til det abstrakte sumsærejebeløb. Betragtningerne i dette afsnit er – som i de tilsvarende afsnit ovenfor – baseret på analyser og betragtninger i “Sumsæreje og sumdeling”.

9.4.3.1. Nettoformuens aktiver (I)

Ved beregningen af den nettoformue, som det abstrakte sumsæreje skal dækkes af, er udgangspunktet, at de aktiver, som ellers skulle have indgået i lighedelingen efter ÆFL § 5, såfremt ægtefællerne ikke havde aftalt særeje, vil skulle indgå og medregnes. I beregningen af nettoformuen indgår derimod ikke de aktiver, som er opregnet i ÆFL § 51, medmindre dette udtrykkeligt er anført i ægtepagten. Disse aktiver er ifølge bestemmelsen undtaget fra lighedelingen. Det er således helt klart, hvilke aktiver den nettoformue, som det abstrakte sumsæreje skal dækkes af, skal beregnes med grundlag i¹¹².

9.4.3.2. Nettoformuens passiver (I)

Mere tvivlsomt er det derimod, hvilke passiver der ved beregningen af nettoformuen skal fradrages i den samlede værdi af aktiverne. Hverken betænkningen eller bemærkningerne til lovforslaget behandler dette fyldestgørende.

Det må som udgangspunkt antages, at de almindelige regler om gældsfradrag i ÆFL § 29, stk. 1 og stk. 2, jf. ÆFL § 29, stk. 4, er afgørende for, hvorvidt en gældspost indgår ved beregningen af nettoformuen. Dette er begrundet i, at en gældspost, som er knyttet til et aktiv, der indgår i sumgrundlaget, bør følge aktivet og tilsvarende indgå i beregningen af nettoformuen. Modsat må det antages, at de gældsposter, som er knyttet til de aktiver, der er opregnet i ÆFL § 51, og som, jf. ovenfor, ikke indgår i beregningen af nettoformuen, tilsvarende ikke

---

¹¹¹ Se nærmere herom i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 94-95.

¹¹² Se nærmere i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 153

skal indgå ved beregningen af nettoformuen. Det samme gør sig gældende for gæld, som knytter sig til arv eller gave, der ifølge tredjemandsbestemmelse har fået en anden formueart¹¹³.

9.4.3.2.1. Forbrugsgæld (I)

Mindre klart er det derimod, når der er tale om en *usikret gæld anvendt til ægtefællens forbrug*, idet disse gældsposter ikke kan siges at være knyttet til et specifikt aktiv. Ifølge ÆFL § 29, stk. 3, fradrages denne type af gældsposter skønsmæssigt i ægtefællens formuesfærer “*efter forholdet mellem værdien af ægtefællens delingsformue og ikke-delingsformue*”. Ved beregningen af størrelsen på ægtefællens ikke-delingsformue indgår – udover ægtefællens særeje – dennes pensioner, personlige erstatninger og lignende:

Det taler *imod* at inddrage en ægtefælles forbrugsgæld i beregningen af nettoformuen, at en aftale om abstrakt sumsæreje alene vedrører de aktiver, som ellers skulle have indgået i ligedelingen. Pensioner, personlige erstatninger og lignende aktiver, som efter ÆFL § 51 kan friholdes fra delingen, indgår dermed ikke. Aftaler om abstrakt sumsæreje vedrører således ikke de samme aktiver, som er afgørende for den forholdsmæssige fordeling af usikret gæld i henhold til ÆFL § 29, stk. 3. Tilsvarende taler fortolkningen af de øvrige aftalemuligheder om særeje i ÆFL § 12 i relation til ÆFL § 29, stk. 3, imod inddragelsen af forbrugsgæld ved beregningen af nettoformuen.

Det taler derimod *for* at inddrage en ægtefælles forbrugsgæld i beregningen af nettoformuen, at den tiltænkte virkning af en aftale om abstrakt sumsæreje er, at et bestemt beløb skal friholdes fra ligedelingen. En forudsætning herfor er, at den pågældende gældspost i henhold til ÆFL § 29, stk. 3, allerede må anses for at være fradraget, når den indgår i beregningen. Med andre ord vil gælden ikke skulle fradrages skønsmæssigt efterfølgende efter forholdet mellem ægtefællens delingsformue og ikke-delingsformue. Inddrages en gældspost omfattet af ÆFL § 29, stk. 3, derimod ikke ved beregningen af nettoformuen, vil ægtefællerne potentielt ikke kunne friholde hele det ønskede sumsærejebeløb, idet forbrugsgælden i så fald efterfølgende vil skulle fordeles skønsmæssigt mellem delingsformue og ikke-delingsformue. Forbrugsgælden vil dermed belaste det fastsatte sumsærejebeløb.

Ovenstående gennemgang giver ikke et entydigt svar på, hvordan forbrugsgæld skal behandles i relation til beregningen af den nettoformue, som det abstrakte sumsæreje skal dækkes af. Maul Sørensen anfører, at det abstrakte sumsæreje vil miste en stor del af sin værdi i forhold til de øvrige særejeformer efter ÆFL § 12, såfremt forbrugsgælden ikke skal inddrages i beregningen, idet ægtefællerne ellers ikke med sikkerhed vil kunne friholde det beløb, som de har fastsat i aftalen. Alligevel er det dog Maul Sørensens vurdering, at henholdsvis ordlyden af ÆFL § 29, stk. 3, samt fortolkningen af de øvrige bestemmelser i ÆFL § 12 i relation til ÆFL § 29, stk. 3, må veje tungest, hvis der skal sikres en ensartet behandling af forbrugsgæld på skiftet. Således indgår gældsposter omfattet af ÆFL § 29, stk. 3, – ud fra ovenstående betragtninger – ikke ved beregningen af den nettoformue, som det abstrakte sumsæreje skal dækkes af¹¹⁴.

¹¹³ Se nærmere i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 154-155

¹¹⁴ Se den nærmere analyse af ÆFL § 29, stk. 3 i relation til de abstrakte sumordninger i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 154-159.

9.4.3.3. Opsummering (I)

Følger man Maul Sørensens analyse og betragtninger, vil det – ved anvendelse af metoden – være helt afgørende for førstafdødes mulighed for at friholde så meget som muligt af det fastsatte sumsærejebeløb, at denne ikke har etableret en forbrugsgæld, som efter ÆFL § 29, stk. 3, skal fordeles skønsmæssigt mellem dennes delingsformue og ikke-delingsformue. Har førstafdøde etableret en forbrugsgæld vil denne ikke skulle indgå i den umiddelbare beregning af førstafdødes nettoformue, som det abstrakte sumsæreje skal dækkes af, men i stedet efterfølgende skulle fradrages i det friholdte sumsærejebeløb på ca. 3 mio. kr. Førstafdødes særbo vil derfor potentielt ikke udgøre det fulde ønskede beløb, idet forbrugsgælden vil belaste den endelige sum.

Ønsker ægtefællerne at være sikre på, at den førstafdøde kan friholde hele det fastsatte sumsærejebeløb, kan de i henhold til ÆFL § 18, stk. 1, bestemme i ægtepagten, at forbrugsgæld efter ÆFL § 29, stk. 3, skal fradrages fuldt ud i delingsformuen. ÆFL § 18, stk. 2, står ikke i vejen for dette, idet denne alene begrænser aftaler om gæld omfattet af ÆFL § 29, stk. 2. Ægtefællerne skal i henhold til ÆFL § 18, stk. 3, være opmærksomme på, at en aftale om fradrag af usikret gæld efter ÆFL § 29, stk. 3, ikke kun må gælde ved død, men også skal gælde i tilfælde af separation eller skilsmisse.

9.4.4. Den kvalitative fordeling i sammenhæng med en bestemmelse om abstrakt sumsæreje (I)

De ovenfor beskrevne regler angår den kvantitative deling af det abstrakte sumsæreje. En bestemmelse om abstrakt sumsæreje risikerer imidlertid ikke kun at få betydning for den kvantitative deling, men tillige for den kvalitative deling. I dette afsnit vil fokus derfor være på udtagelsesreglerne i henholdsvis ÆFL og AL¹¹⁵, samt længstlevendes mulighed for at påvirke, hvordan førstafdødes aktiver placeres i henholdsvis særboet og det uskiftede bo for på den måde at drage mest nytte af metoden¹¹⁶.

I de følgende afsnit vil der ske en gennemgang af de klart lovregulerede udtagelsesregler (afsnit 9.4.4.2), hvorefter det vil blive undersøgt, om udtagelsesreglerne influerer den kvalitative fordeling af det abstrakte sumsæreje – og herunder om udtagelsesreglerne indirekte påvirker brugen af metoden. Det skal dog først klarlægges, hvordan dødsboets indkomst defineres, for på den måde at afgrænse hvilke aktiver der er omfattet af udtagelsesreglerne.

9.4.4.1. Afgrænsning af dødsboets indkomst; DSKL § 4, stk. 3, AL § 22 og DSL § 76 (I)

Fordelingen af boets aktiver og passiver mellem dødsboet og længstlevende skal ske efter reglerne i DSKL § 4, stk. 3. Efter denne bestemmelse anvendes den fordeling, som er foretaget i boopgørelsen (DSL § 31 eller DSL § 66) samt den opgørelse som den længstlevende ægtefælle skal udfærdige over sine aktiver og passiver efter DSL § 76, stk. 1. Skifteretten kan efter DSL § 76, stk. 2, dog kræve dokumentation for fordelings rigtighed. Er skattemyndighederne ikke enige i fordelingen, kan de kun gennem skifteretten forsøge at ændre denne. Vurderer

---

¹¹⁵ En række af de samme betragtninger gør sig gældende for det genstandsrelaterede sumsæreje. Disse vil ikke blive gennemgået nærmere i nærværende afhandling.

¹¹⁶ De kvalitative *bekyttelses*regler gælder også ved det abstrakte sumsæreje, jf. nærmere i U 2020.B.155. Disse vil ikke blive gennemgået i nærværende afhandling.

skifteretten, at fordelingen er korrekt, har skattemyndighederne dermed ikke mulighed for at kære afgørelsen¹¹⁷.

Den længstlevende ægtefælle skal desuden efter AL § 22, stk. 1, indlevere en samlet formueoversigt over *både* førstafdødes og længstlevendes delingsformue og særeje. Denne formueoversigt anvendes til at få overblik over, hvilke aktiver og passiver der tilhører det uskiftede bo henholdsvis førstafdødes og længstlevendes særeje. Formueoversigten har primært betydning for den skatteretlige vurdering af boet¹¹⁸.

Den dødsboskatteretlige fordeling skal herefter følge den opdeling af formuen, som længstlevende lægger til grund efter henholdsvis DSL § 76, stk. 1, og AL § 22, stk. 1. Den dødsboskatteretlige fordeling følger dermed de familieretlige ejerforhold, hvilket også efter KSL § 24 A er den fordeling, der lægges til grund ved den skatteretlige opgørelse under ægteskabet.

9.4.4.2. Udtagelsesregler i ÆFL og AL (I)

ÆFL kapitel 14 indeholder regler om den kvalitative deling. Et eksempel på en udtagelsesret i ÆFL findes i ÆFL § 48, 1. pkt., hvorefter ægtefællerne kan udtage aktiver efter vurdering, såfremt de helt eller delvist indgår i lighedelingen efter ÆFL § 5, stk. 1, 1. pkt. Efter ÆFL § 48, 2. pkt., gælder dette sågar, selvom aktiverne tilhører den anden ægtefælle. Bestemmelsen giver altså ægtefællerne en krydsende udtagelsesret på separations- eller skilsmissegiftet¹¹⁹.

I AL følger arvingernes udtagelsesret af AL §§ 6-8. Efter AL § 6, stk. 1, kan arvingerne indenfor deres arvelod overtage boets aktiver til vurderingsbeløbet. Såfremt en arving ønsker at overtage et aktiv, som har en særlig erindringsværdi for denne, har vedkommende fortrinsret hertil, jf. AL § 6, stk. 2, 2. pkt. Arvingerne har tillige efter AL § 7, stk. 1, en sådan fortrinsret, hvis de ejer et aktiv i sameje med boet. Ejer en arving til gengæld et aktiv i sameje med både boet og længstlevende, har den længstlevende ægtefælle fortrinsret, jf. AL § 7, stk. 2, 1. pkt. Kun hvis samejeaktivet er fuldstændigt særeje i boet, har en særlivsarving efter førstafdøde fortrinsret til dette, såfremt det har en særlig erindringsværdi for den pågældende, jf. AL § 7, stk. 2, 2. pkt. Har førstafdøde rådet over et aktiv ved testamente, finder ovenstående regler ikke anvendelse, jf. AL § 8, og arvingerne skal altid respektere reglerne i AL § 11, stk. 1 og §§ 12-14 om længstlevendes udtagelsesret, jf. nedenstående.

Reglerne om den længstlevende ægtefælles udtagelsesret findes i AL §§ 11-14. Det følger først og fremmest af AL § 11, stk. 1, at den længstlevende ægtefælle forlods kan udtage sine personlige effekter og mindreårige børns genstande. Endvidere følger det af AL § 12, stk. 1, at den længstlevende ægtefælle for sin bos- og arvelod kan overtage aktiver, der er delingsformue i dødsboet, til vurderingsbeløbet. Ønsker ægtefællen og en arving at overtage det samme aktiv, har ægtefællen fortrinsret, jf. AL § 12, stk. 1, 1. pkt. Bestemmelsens 1. pkt. gælder ikke, hvis arvingen er en særlivsarving, idet denne vil have fortrinsret til det specifikke aktiv, hvis dette har en særlig erindringsværdi. Dette gælder dog kun, såfremt aktivet ikke i øvrigt er

¹¹⁷ Se nærmere i "Arv og Skifte" s. 236.

¹¹⁸ Karnovs note 55 til AL § 22, stk. 1

¹¹⁹ Allerede fordi denne afhandling primært beskæftiger sig med reglerne ved et dødsboskifte, vil reglerne om den kvalitative deling i ÆFL ikke blive behandlet nærmere. De kommende afsnit vil derfor udelukkende have fokus på udtagelsesreglerne på dødsboskiftet.

omfattet af reglerne om ægtefællens tvangsarv efter AL § 11, stk. 1, jf. AL § 12, stk. 2, 2. Efter AL § 13, kan længstlevende inden for sin arvelod af særjet overtage aktiver til vurderingsbeløbet, som er omfattet af afdødes fuldstændige særje, jf. stk. 1. Efter stk. 2 gælder det igen, at såfremt både den længstlevende ægtefælle og en arving ønsker at overtage det samme aktiv, har ægtefællen fortrinsret, medmindre der er tale om en særlivsarving, for hvem aktivet har en særlig erindringsværdi, og aktivet i øvrigt ikke er omfattet af AL § 11, stk. 1, jf. AL § 13, stk. 2, 2. pkt.

Sammenholdt med reglerne i DSL § 76, stk. 1, og AL § 22, stk. 1, kan førstafdødes arvinger via deres udtagelsesret kun udtage aktiver, som tilhørte førstafdøde, samtidig med at længstlevende beholder rådigheden over sine aktiver. Overført til metoden indebærer dette, at førstafdødes arvinger alene har udtagelsesret i førstafdødes særbo, idet længstlevende sidder i uskiftet bo med den øvrige formue og bevarer den fulde rådighed over denne.

9.4.4.3. Har længstlevende mulighed for at afgøre, hvilke aktiver der kvalitativt omfattes af det abstrakte sumsæreje? (I)

Når ægtefællerne har oprettet en ægtepagt efter metoden med bestemmelse om abstrakt sumsæreje, er det ikke klarlagt, hvilke aktiver der kvalitativt er omfattet af det abstrakte sumsæreje. Spørgsmålet er derfor, om ægtefællerne selv kan bestemme, hvilke aktiver der kvalitativt er omfattet af dødsboskiftet? Er dette tilfældet, vil ægtefællerne selv kunne vælge, at de mest skattetunge aktiver skal være omfattet af særboet, og ægtefællerne kan på den måde vippe en eventuel avanceskat af disse aktiver.

Det står helt klart, at førstafdøde ikke selv forud for sin død kan bestemme, hvilke specifikke aktiver der kvalitativt skal være omfattet af det abstrakte sumsæreje. Begrundelsen herfor er, at der i en sådan situation i stedet vil være tale om et genstandsrelateret sumsæreje, hvilket ikke er hensigten. Formålet er i stedet at kunne friholde hele det fastsatte sumsærejebeløb uden at skulle tage stilling til de problematikker, der, jf. tidligere afsnit, knytter sig til det genstandsrelaterede sumsæreje.

Definitionen af dødsboets indtægter i DSKL § 4, stk. 3, samt fordelingen af formuen efter reglerne i DSL § 76, stk. 1, og AL § 22, stk. 1, indikerer, at det i første omgang er længstlevende, der har den fulde indflydelse på, hvilke aktiver og passiver der tilhører henholdsvis det uskiftede bo og førstafdødes særje – dog under kontrol fra skifteretten. I kombination med længstlevendes udtagelsesret inden for førstafdødes særbo kunne man derfor fristes til at tænke, at længstlevende vil kunne påvirke, hvilke aktiver der indgår i det uskiftede bo henholdsvis førstafdødes særbo. Dette skyldes, at alle aktiverne som følge af det abstrakte sumsæreje er delvist omfattet af både delingsformuen og særjet. Med andre ord vil længstlevende via udarbejdelsen af formueoversigten kunne placere de mindst skattetunge aktiver i det uskiftede bo og via sin udtagelsesret inden for særboet kunne udtage de skattetunge aktiver, ved at disse kvalitativt placeres i særboet.

Den længstlevendes indflydelse på den kvalitative fordeling er dog ikke fuldstændig fri, eftersom den kvalitative fordeling skal følge de egentlige familieretlige ejerforhold. Ejer længstlevende flest skattetunge aktiver, vil indflydelsen ikke nødvendigvis have den store

betydning for skatteforholdene i førstafdødes særbo, allerede fordi disse aktiver kvalitativt tilhører længstlevende og ikke indgår i dødsboet. Længstlevendes indflydelse er dermed begrænset til kun at omfatte førstafdødes aktiver og passiver, og i relation til anvendelsen af metoden, vil det fulde udbytte kun opnås, såfremt der også i førstafdødes bo er skattetunge aktiver.

En anden begrænsning af længstlevendes indflydelse på den kvalitative deling af det abstrakte sumsæreje følger af de øvrige arvingers udtagelsesret. Den længstlevende ægtefælle har ikke fri adgang til at afgøre, hvilke af førstafdødes aktiver der skal være omfattet af det abstrakte sumsæreje, såfremt dette strider mod arvingernes udtagelsesret. Har et særejeaktiv eksempelvis en særlig erindringsværdi for en særlivsarving, har denne ret til at udtage aktivet efter AL § 13, stk. 2, 2. pkt. Længstlevende kan ikke i en sådan situation benægte dette. Som konsekvens heraf kan længstlevende altså ikke bestemme, at et mere skattetungt af førstafdødes aktiver skal tilhøre særboet for på den måde at vippe en eventuel avanceskat af det pågældende aktiv, såfremt en særlivsarving inden for sin lod af særboet ønsker at udtage andre aktiver. Var dette tilfældet, ville arvingernes udtagelsesret blive udhulet.

Ønsker ægtefællerne at drage mest nytte af metoden via en bestemmelse om abstrakt sumsæreje, herunder af den kvalitative fordeling, kan førstafdøde ved testamente begrænse de øvrige arvingers arv af særboet til kun at omfatte deres tvangsarv. På den måde opnår den længstlevende gennem sin egen udtagelsesret størst mulig indflydelse på den kvalitative fordeling i førstafdødes særbo.

Ønsker ingen af arvingerne at udtage specifikke aktiver, er problemstillingen ikke yderligere relevant. Det samme gælder, hvis alle arvinger har givet deres samtykke til, at den længstlevende kan yde fuld bestemmelsesret i denne henseende, eller hvis arvingerne har givet afkald på arv efter særboet.

9.4.4.5. Opsummering (I)

Sammenfattende kan det siges, at længstlevende som udgangspunkt har en relativt vid adgang til at afgøre, hvordan den kvalitative fordeling i førstafdødes særbo skal ske, så længe de øvrige arvingers udtagelsesret ikke kommer i vejen for dette. På den måde vil førstafdødes særbo kunne få størst udbytte af metoden, ved at de mest skattetunge aktiver gennem længstlevendes udtagelsesret placeres i særboet og på den måde bliver skattefrie. Ægtefællerne vil formentlig af samme grund have mulighed for at undgå en yderligere beskatning på det senere skifte af det uskiftede bo, idet længstlevende vil have mulighed for at få indflydelse på, at så få skattepligtige aktiver som muligt placeres i det uskiftede bo. Således vil en sammenlægning af førstafdødes særbo og dennes andel af det uskiftede bo efter bestemmelserne i DSKL § 72, stk. 2 og § 6, stk. 3, potentielt ikke få konsekvenser for dødsboskatten i det uskiftede bo, idet der vil være ingen eller meget få aktiver tilbage, hvorpå der hviler en skattepligtig avance.

9.5. Sammenfatning om valget af særejetype (I og S)

Ud fra ovenstående gennemgang og analyse af de tre særejeformer i afsnit 9.1.-9.4.4.5. kan det sammenfattende siges, at det abstrakte sumsæreje i de fleste tilfælde vil være den mest fordelagtige særejetype ved anvendelsen af metoden:

Genstandssærejet har den fordel, at hele det berørte aktiv vil være fuldstændigt særeje, og kvalitativt vil hele aktivet dermed tilhøre særboet. Aktivets værdi på dødsboskiftet kendes imidlertid ikke før skiftet er forestående, og det er således ikke garanteret, at ægtefællerne med genstandssærejet vil få fordel af hele grundbeløbet. Samtidig kan ægtefællerne risikere, at det pågældende aktiv er steget i værdi og overstiger grundbeløbet, hvorfor særboet i sidste ende slet ikke vil være skattefrit.

Med det genstandsrelaterede sumsæreje sikrer ægtefællerne – modsat ved genstandssærejet – at særboet i hvert fald ikke kan overstige grundbeløbet, så længe det fastsatte sumsærejebeløb er mindre. Overstiger de omfattede aktivers samlede værdi det fastsatte sumsærejebeløb, vil værdien op til og med sumsærejebeløbet blot kunne friholdes. For at sikre størst mulig anvendelse af grundbeløbet i særboet, vil ægtefællerne dog stadig løbende skulle holde sig orienteret om værdien af de omfattede aktiver, således at værdien konstant stemmer nogenlunde overens med det valgte sumsærejebeløb.

Med det abstrakte sumsæreje sikrer ægtefællerne, at de – uanset værdien af deres enkelte aktiver – vil kunne friholde hele det fastsatte sumsærejebeløb, så længe den samlede nettoformue overstiger grundbeløbet. Dette skyldes, at det abstrakte sumsæreje ikke bliver påvirket af værdiudsving i de enkelte aktiver, men alene påvirkes af størrelsen på den samlede nettoformue. I sidste ende er der dermed størst sandsynlighed for, at ægtefællerne kan friholde hele det ønskede beløb, hvis de bestemmer abstrakt sumsæreje. Samtidig vil den længstlevende ægtefælle, som følge af de kvalitative udtagelsesregler omtalt i afsnit 9.4.4.-9.4.4.5. fortsat i en vis udstrækning kunne sikre, at det kvalitativt er de mest skattetunge aktiver, som placeres i særboet.

9.6. Pristalsregulering (S)

Ved både det genstandsrelaterede og det abstrakte sumsæreje er det relevant at overveje muligheden for at pristalsregulere sumsærejet. Ifølge ÆFL § 12, stk. 3, har man som ægtefæller mulighed for at pristalsregulere det fastsatte sumsærejebeløb. På den måde har ægtefællerne mulighed for at sikre det valgte beløb i takt med inflationen.

Pristalsreguleringen skal ifølge ÆFL § 12, stk. 3, ske efter nettoprisindekset, jf. nettoprisindeksloven¹²⁰ (*herefter "NPL"*). Pristalsreguleringen vil ikke kunne ske ud fra andre reguleringsformer. Det følger af NPL § 1, at Danmarks Statistik beregner indekset ud fra oplysninger om detailpriser på varer og tjenesteydelser samt boligudgifter. Beregningen sker ifølge NPL § 2, stk. 1, på månedlig basis, og beregningen er baseret på oplysninger indhentet fra de handlende, jf. stk. 2. Ifølge NPL § 3, stk. 1, foretages der i de oplyste priser fradrag for skatter og afgifter, som efter den gældende lovgivning pålægges ved fremstilling, salg og brug af de pågældende varer og ydelser i Danmark.

Ægtefællerne har ved en aftale om pristalsregulering af sumsærejebeløbet mulighed for at ændre på den sædvanlige fiksering af sumsærejebeløbet. De har på den måde mulighed for at fremtidssikre det fastsatte beløb, herunder bevare beløbets købekraft i tidsrummet for reguleringen. Det bør i den forbindelse have for øje, at fremtidssikringen kun kan ske i henhold til udviklingen i nettoprisindekset og ikke ud fra udviklingen af ægtefællernes respektive nettoformuer henholdsvis friværdien af de berørte genstande. Der er dermed en potentiel risiko for, at

---

¹²⁰ Lovbekendtgørelse nr. 76 af 3. februar 1999 om beregning af et nettoprisindeks

sumsærejebeløbet stiger, selvom der ikke sker en ændring i nettoformuen henholdsvis friværdien af de berørte genstande, eller selvom disse måske falder i værdi¹²¹.

En aftalt pristalsregulering af førstafdødes sumsæreje stopper ved førstafdøde ægtefælles død, jf. ÆFL § 51. Dette gælder både, hvor der sker skifte straks ved førstafdødes død, og hvor den længstlevende ægtefælle overtager ægtefællernes delingsformue til uskiftet bo¹²².

9.6.1. Konsekvenser ved pristalsregulering (S)

Nettoprisindekset er som udgangspunkt stigende, men der kan være perioder, hvor det som følge af den generelle inflation i stedet vil være faldende¹²³. Sumsærejebeløbet vil af den grund stige løbende, idet der dog i nogle perioder vil være risiko for, at det fastsatte beløb i stedet vil blive mindre som følge af den faldende udvikling.

Muligheden for pristalsregulering af det fastsatte sumsærejebeløb efter ÆFL § 12, stk. 3, medfører, at ægtefællerne får adgang til at fravige det generelle princip i ÆFL om, at delingsformuen ikke kan reduceres andet end ved oprettelse af en ny ægtepagt¹²⁴. Ægtefællerne har således mulighed for at forøge særejet på bekostning af delingsformuen helt uden at skulle oprette en ny ægtepagt. En forøgelse forudsætter, at nettoprisindekset er stigende. Pristalsreguleringen medfører samtidig, at værdien af sumsærejet svarer til den egentlige nutidige værdi. Pristalsreguleringen indebærer dog også, at overskueligheden af sumsærejets omfang bliver mindre. Dette skyldes, at sumsærejebeløbet ikke vil være kendt af ægtefællerne på forhånd, eftersom det er baseret på den løbende prisudvikling på varer og tjenesteydelser i perioden fra ægtepagtens oprettelse og frem til skiftetidspunktet. Det præcise og endelige sumsærejebeløb vil dermed først kunne fastsættes på skiftetidspunktet. Ifølge NPL § 6, stk. 1, skal beregningen af nettoprisindekset dog være offentliggjort senest ved udgangen af den efterfølgende måned, og ægtefællerne vil løbende have mulighed for at holde sig orienteret om sumsærejebeløbets udvikling¹²⁵.

9.6.2. Satsreguleringsprocenten (S)

Det står altså klart, at sumsærejebeløb efter ÆFL § 12, stk. 3, alene kan pristalsreguleres efter nettoprisindekset. Derfor er det – i relation til anvendelsen af metoden – relevant at overveje, hvordan grundbeløbet årligt reguleres, herunder hvorvidt det i ægtepagten er muligt at lade de to beløb følges ad:

Ifølge DSKL § 6, stk. 6, reguleres grundbeløbet ud fra PSL § 20. Reguleringen efter PSL § 20 følger ikke nettoprisindekset, men er i stedet baseret på satsreguleringsprocenten. Satsreguleringsprocenten fastsættes efter lov om en satsreguleringsprocent, jf. ordlyden af PSL § 20, stk. 1. Der er – som nævnt ovenfor – ikke hjemmel i ÆFL § 12, stk. 3, til at lade sumsærejebeløbet reguleres efter andre indekser end nettoprisindekset. Det vil dermed ikke være muligt at lade sumsærejebeløbet følge udviklingen af grundbeløbet, så de to beløb bliver identiske.

¹²¹ Se nærmere i "Sumsæreje og sumdeling", s. 202-203

¹²² Se nærmere i "Sumsæreje og sumdeling", s. 202

¹²³ For den specifikke månedlige udvikling i nettoprisindekset se Danmarks Statistik, <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/oekonomi/prisindeks/nettoprisindeks>

¹²⁴ Om dette princip se nærmere i "Sumsæreje og sumdeling", s. 203, note 26.

¹²⁵ Se nærmere i "Sumsæreje og sumdeling", s. 203-204

9.6.3. Den hidtidige udvikling i indeksene (S)

Spørgsmålet er herefter, hvordan den hidtidige udvikling i de to indekser har været, herunder om ægtefællerne med en pristalsregulering af sumsærejet efter nettoprisindekset kan risikere, at sumsærejebeløbet overstiger grundbeløbet, således at de slet ikke vil kunne drage fordel af sumsærejet:

Reguleringstallet i PSL § 20 blev ved en lovændring i 2010 nulstillet til indeks 100,0, jf. lov 2009-06-12 nr. 459. Dette følger af PSL § 20, stk. 3, hvorefter reguleringstallet forblev 100,0 i perioden 2009-2013. Ved sammenligningen af de to reguleringsformer vil der derfor blive taget udgangspunkt i udviklingen fra og med år 2010:

Som følge af, at reguleringstallet i PSL § 20 forblev 100,0 i perioden 2009-2013, jf. PSL § 20, stk. 3, skete der heller ikke en stigning af grundbeløbet. Grundbeløbet var i hele denne periode på kr. 2.595.100 (som anført direkte i bestemmelsen). I samme periode steg nettoprisindekset fra indeks 91,8 i januar 2010 til indeks 98,6 i december 2013¹²⁶.

I den efterfølgende 10-årige periode fra 2014 til 2024 steg satsreguleringsprocenten efter PSL § 20 fra indeks 100 i 2013 til indeks 126,1 i 2024, og grundbeløbet udgør nu kr. 3.272.500¹²⁷. I samme periode steg nettoprisindekset fra indeks 98,6 i december 2013 til indeks 118,1 i januar 2024¹²⁸.

Oprettede ægtefællerne en "3 mio. kr. ægtepagt" i december 2013 med bestemmelse om enten et genstandsrelateret eller abstrakt sumsæreje på kr. 2.595.100 (grundbeløbet i 2013), som i henhold til ÆFL § 12, stk. 3, pristalsreguleres efter nettoprisindekset, vil dette beløb ved et skifte i januar 2024 udgøre kr. 3.108.329,72¹²⁹. Sumsærejebeløbet vil derfor ikke have oversteget grundbeløbet i denne periode. Det kan herefter udledes, at den hidtidige udvikling (i hvert fald for perioden 2014-2024) i henholdsvis nettoprisindekset og satsreguleringsprocenten har været, at satsreguleringsprocenten årligt har haft en større stigning end nettoprisindekset. Dette er også illustreret af figuren i Bilag B.

9.6.4. Opsummering (S)

Opsummerende kan det fastslås, at udviklingen i de to indekser indtil videre har medført, at det ikke vil indebære en risiko for ægtefællerne at fastsætte sumsærejebeløbet i ægtepagten efter grundbeløbet for oprettelsesåret. Sumsærejebeløbet vil med den foreløbige udvikling forblive mindre end grundbeløbet, og særboet vil derfor ikke komme til at overstige grænsen for skattefrihed i et dødsbo, hvis udviklingen fortsætter. Det kan dog ikke med sikkerhed fastlægges, at udviklingen i de to indekser fortsætter som hidtil. Ændrer udviklingen sig på en måde, hvorved nettoprisindekset kommer til at overstige satsreguleringsprocenten, vil ægtefællerne potentielt

---

¹²⁶ Se de nærmere tal for perioden hos Danmarks Statistisk:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/oekonomi/prisindeks/nettoprisindeks>

¹²⁷ Se den nærmere udvikling hos SKAT: <https://skm.dk/tal-og-metode/satser/skattehistorik/reguleringstallet-i-psl-20-en-historisk-oversigt>

¹²⁸ Se de nærmere tal for perioden hos Danmarks Statistisk:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/oekonomi/prisindeks/nettoprisindeks>

¹²⁹ Udregningen af beløbet er sket på følgende måde via funktionen "beregning af pristalsregulering" på synopsis.dk: Grundbeløbet i DSKL § 6, stk. 1 udgjorde i 2013 kr. 2.595.100, svarende til indeks 100 i satsreguleringsprocenten. I december 2013 udgjorde nettoprisindekset 98,6, hvorfor de kr. 2.595.100 på dette tidspunkt var svarende til indeks 98,6. De kr. 2.595.100 divideres derfor med basispristallet for december 2013 på 98,6 og ganges herefter med slutpristallet for januar 2024 på 118,1.

ikke kunne pristalsregulere ved anvendelse af metoden, idet nettoformuen i særboet i så fald vil overstige grundbeløbet.

Ideelt set bør særejebeløbet derfor fastsættes en anelse lavere end grundbeløbet. Kigger man på de praktiske eksempler i Bilag D, som alle er udfærdiget af advokat, Ulrik Grønborg (L), fra Advokaterne Sankt Knuds Torv, ses det da også, at beløbet i samtlige eksempler (som alle er fra 2023 og 2024) er fastsat til et mindre beløb end grundbeløbet for det pågældende år¹³⁰.

10. Praktiske overvejelser (S)

Anvendelsen af metoden giver ikke kun anledning til de teoretiske overvejelser omkring antallet af grundbeløb og overvejelserne omkring valget af særejetype. I forbindelse med selve udformningen af ægtepagterne kan der også opstå nogle andre praktiske overvejelser, som man som rådgiver og ægtepar bør have for øje. Nærværende afsnit tager udgangspunkt i en række praktiske eksempler på “3 mio. kr. ægtepagter” udfærdiget af advokat Ulrik Grønborg (L) fra Advokaterne Sankt Knuds Torv P/S. De praktiske eksempler er vedlagt nærværende opgave som Bilag D.

10.1. Surrogater og indtægter (S)

Når et beløb eller aktiv ved anvendelsen af metoden gøres til fuldstændigt særeje, bør det samtidig overvejes, hvad der skal gælde for henholdsvis surrogater og indtægter af særejet. Overvejelserne herom kan have afgørende betydning for virkningen af ægtepagten, idet udgangspunktet efter ÆFL § 25, stk. 1, er, at både surrogaterne for særejet og indtægterne af særejet også er særeje. Surrogationsprincippet gælder også for sumsæreje, idet surrogaterne bliver særeje i det samme begrænsede omfang¹³¹.

10.1.1. Surrogater (S)

For så vidt angår *surrogaterne* er det i udgangspunktet indlysende, at disse ved anvendelsen af metoden også bør være særeje, idet særejet ellers risikerer at blive udhulet, såfremt sumsærejebeløbet eller -aktivet erstattes af noget andet og af den grund bliver til delingsformue. I sidste ende kan særejet således ende med at være forsvundet helt, såfremt surrogaterne ikke også er særeje. Spørgsmålet er derfor, om dette følger naturligt af ordlyden af ÆFL § 25, stk. 1, eller om ægtefællerne bør være særligt opmærksomme på surrogaternes formueart ved anvendelse af metoden.

“Ved en aftale om abstrakt sumsæreje fraviges ligedelingen af en ægtefælles nettoformue ud fra et på forhånd bestemt beløb”¹³². I henhold til surrogationsprincippet i ÆFL § 25, stk. 1, indebærer dette, at salgsprovenuet fra et aktiv omfattet af den formue, som det abstrakte sumsæreje knytter sig til, på samme måde som selve aktivet vil indgå ved beregningen af sumgrundlaget. For anvendelsen af metoden indebærer dette, at ægtefællerne frit kan disponere over formuen uden at skulle forholde sig til, hvorvidt salg eller udskiftning af aktiver kan få

¹³⁰ Nærværende afhandling vil ikke komme nærmere ind på det potentielle professionsansvar, som den udarbejdende advokat vil kunne blive mødt af, såfremt sumsærejebeløbet fastsættes for højt.

¹³¹ Jf. de specielle bemærkninger til lovforslagets § 25 og betænkning 1552/2015, s. 59

¹³² “Sumsæreje og sumdeling”, s. 219

betydning for det fastsatte abstrakte sumsærejebeløb. Det fastsatte sumsærejebeløb forbliver det samme, uanset hvilke aktiver formuen består af på skiftet.

“Ved genstandsrelateret sumsæreje afhænger en ægtefælles adgang til at friholde et bestemt beløb fra delingen af de underliggende aktivers værdi”¹³³. Det er derfor relevant at overveje, om det fastsatte sumsærejebeløb også knytter sig til det oprindelige aktivs surrogater, herunder hvilken betydning det kan have, at salgsprovenuet fra det oprindelige aktiv er enten større eller mindre end sumsærejebeløbet. Ordlyden af ÆFL § 25, stk. 1 er ikke tydelig herom. Derimod behandler forarbejderne til bestemmelsen, herunder de specielle bemærkninger, hvordan surrogationsprincippet skal forstås i forhold til det genstandsrelaterede sumsæreje: “Har ægtefællerne aftalt genstandsrelateret sumsæreje, og sælges den genstand, som beløbet relaterer sig til, vil beløbet fremover skulle relateres til det eller de aktiver, der træder i stedet for den oprindelige genstand”¹³⁴. Surrogationsprincippet gælder dermed ifølge forarbejderne til ÆFL § 25 fuldt ud på det genstandsrelaterede sumsærejebeløb.

I forlængelse af ovenstående kan det nævnes, at forarbejderne ikke forholder sig specifikt til problematikken omkring størrelsen af det oprindelige aktivs salgsprovenu. Læser man de specielle bemærkninger til ÆFL § 25 i sammenhæng med, at der ikke stilles krav til et sumbeløbs tilstedeværelse under ægteskabet, jf. nærmere ovenfor i afsnit 9.2.2, må det antages, at det oprindelige aktivs værdi på salgstidspunktet er uden betydning for, hvor stort et beløb der senere kan friholdes på skiftet. Afgørende bliver i stedet, hvor stor en værdi surrogaterne for det oprindelige aktiv repræsenterer på skiftetidspunktet. Er surrogaternes værdi på skiftetidspunktet lig med eller større end det fastsatte sumsærejebeløb, vil hele sumsærejebeløbet således fortsat kunne friholdes¹³⁵.

10.1.2. Opsummering surrogater (S)

Opsummerende kan det siges, at inddragelsen af surrogaterne i særejet ikke vil påvirke det fastsatte sumsærejebeløb. Ægtefællerne kan derfor ved anvendelsen af metoden løbende skifte ud i aktiverne berørt af sumsærejet, uden at dette påvirker det senere dødsbos skattepligt. Det vil faktisk være helt afgørende for det fulde udbytte af metoden, at surrogaterne indgår som en del af særejet, idet særejet ellers risikerer at blive udhulet og forsvinde helt. Ægtefællerne kan vælge at indskrive direkte i ægtepagten, at surrogaterne skal være særeje, jf. hertil eksemplerne i Bilag D, men dette vil ikke være en nødvendighed for anvendelsen af metoden, idet retsstillingen allerede følger af ÆFL § 25, stk. 1.

10.1.3. Indtægter (S)

Modsat risikeres det, at særejet overstiger grundbeløbet, såfremt også *indtægterne* af særejet skal være særeje. Som nævnt ovenfor i afsnit 9.6. (om pristalsregulering) bør særejebeløbet ikke fastsættes direkte efter grundbeløbet, men beløbet fastsættes i udgangspunktet heller ikke således, at der efterlades et større rum til inddragelse af indtægter, herunder udbytte. Spørgsmålet er derfor, hvordan indtægterne af henholdsvis det abstrakte og det genstandsrelaterede sumsæreje behandles i relation til sumsærejebeløbets størrelse. Behandlingen af indtægterne er

---

¹³³ Ibid, side 220

¹³⁴ “Sumsæreje og sumdeling”, s. 220

¹³⁵ For en nærmere gennemgang, se “Sumsæreje og sumdeling”, s. 220-222

blandt andet foretaget i “Sumsæreje og sumdeling”, og der vil i det følgende blive taget udgangspunkt i disse overvejelser:

Ved *abstrakt sumsæreje* er sumsærejebeløbet knyttet til ægtefællens nettoformue, jf. nærmere gennemgangen ovenfor i afsnit 9.4.3. Det må antages, at indtægterne af det abstrakte sumsæreje indgår i beregningen af den nettoformue, som særejet senere skal dækkes af. Dette må i hvert fald gælde, såfremt det indtægtsgivende aktiv indgår i denne beregning. Konsekvensen af dette vil være, at ægtefællen vil kunne friholde en større del af det fastsatte sumsærejebeløb, såfremt ægtefællens nettoformue på skiftet (*uden* indtægterne) er mindre end sumsærejebeløbet. Modsat vil indtægterne forøge delingsformuen, såfremt ægtefællens nettoformue på skiftet (*uden* indtægterne) er større end det fastsatte sumsærejebeløb. Fikseringen af sumsærejebeløbet bliver dermed ikke berørt af indtægterne. Det abstrakte sumsærejebeløb forbliver herefter den størrelse, som ægtefællerne i første omgang har fastsat – uanset om nettoformuen genererer indtægter undervejs¹³⁶.

Helt så ligetil er det ikke i relation til *genstandsrelateret sumsæreje* og indtægterne af dette, idet hverken ÆFL § 25, stk. 1, bemærkningerne til bestemmelsen eller betænkningen behandler spørgsmålet. Med udgangspunkt i blandt andet norsk ret, kommer Maul Sørensen frem til, at der eksisterer tre mulige løsninger til spørgsmålet: 1) at den andel af indtægterne af de berørte aktiver, som knytter sig til det fastsatte beløb, er særeje, 2) at samtlige indtægter indgår i delingsformuen, og 3) at indtægterne af de berørte aktiver indgår som en del af sumgrundlaget, og sumsærejebeløbet knytter sig til den samlede værdi af det berørte aktiv og indtægterne heraf:

Den *første* løsning afvises hurtigt. Denne løsning vil praktisk være vanskelig at benytte i relation til alle andre aktiver end et bankindestående. Dette er begrundet med, at andelen af de indtægter, som skal være særeje, vil være afhængig af forholdet mellem sumsærejebeløbet og det berørte aktiv på tidspunktet for genereringen af indtægterne.

Ved vurderingen af, om løsningen på spørgsmålet herefter bør være den *anden* eller den *trede* løsning, inddrager Maul Sørensen blandt andet Retsvirkningslovsudvalgets afviste forslag om ægtefællers adgang til at friholde arv og gave fra delingen. Overvejelserne bag dette forslag var, at det alene var et beløb svarende til værdien af den modtagne arv eller gave, som kunne friholdes, hvorimod indtægterne derimod skulle indgå i delingen. Disse overvejelser anses for at have en lighed med det genstandsrelaterede sumsæreje, idet en afgørende forskel dog er, at der ved sumsæreje alene stilles krav om, at beløbet er *til stede* på selve skiftetidspunktet, mens arve- eller gavebeløbet skulle være i *behold* på skiftet. Maul Sørensen inddrager desuden overvejelser omkring tankegangen bag ÆFL § 36, hvorefter personlige erstatninger kan friholdes fra ligedelingen. Efter ÆFL § 36 kan indtægterne af de personlige erstatninger derimod ikke friholdes, hvorfor de indgår i delingsformuen. De to bestemmelser kan ikke sammenlignes fuldstændigt, og man bør i det store hele være tilbageholdende med sammenligningen, idet de er udarbejdet ud fra forskellige begrundelser. De øvrige bestemmelser og overvejelser i ÆFL taler derfor i retning af, at den anden løsning bør være den mest korrekte.

Imod ovenstående går ifølge Maul Sørensen reglerne om reguleringskrav: Hvis et sumsærejeaktiv genererer indtægter, som ifølge ovenstående skal være delingsformue, men ægtefællen ønsker at overføre disse indtægter til sit sumsæreje, vil det udløse et reguleringskrav

---

¹³⁶ Se nærmere i “Sumsæreje og sumdeling”, s. 258-259

efter ÆFL § 38, idet der fjernes midler fra delingsformuen til fordel for ægtefællens særeje. Dette må antages ikke at være hensigten.

Maul Sørensen konkluderer i sidste ende, at den mest korrekte løsning må være den tredje løsning, hvorefter det aftalte genstandsrelaterede sumsæreje knytter sig til den samlede værdi af de berørte aktiver og indtægterne af disse. Indtægterne indgår derfor i det samlede sumgrundlag. Afgørende for denne konklusion er, at forholdet mellem delingsformuen og den friholdte formue ellers vil kunne blive forrykket. Indtægterne vil således heller ikke ved det genstandsrelaterede sumsæreje (i hvert fald med anvendelsen af den tredje løsning) kunne påvirke fikseringen af det fastsatte sumsærejebeløb¹³⁷.

10.1.4. Opsummering indtægter (S)

Ud fra ovenstående overvejelser kan det udledes, at indtægterne ikke vil kunne påvirke sumsærejebeløbets størrelse – uanset om ægtefællerne har aftalt abstrakt sumsæreje eller genstandsrelateret sumsæreje. I relation til anvendelsen af metoden har det dermed ikke en negativ betydning for den ønskede skattebesparelse, om indtægterne inddrages i beregningsgrundlaget – i hvert fald ikke, hvis man tager udgangspunkt i Maul Sørensens overvejelser. Det må bemærkes, at retsstillingen ikke kan anses for fuldt afklaret.

Vil ægtefællerne være sikre på, at indtægterne i sidste ende ikke påvirker sumsærejebeløbets størrelse, vil de efter ÆFL § 25, stk. 2, kunne bestemme i ægtepagten, at indtægterne skal være delingsformue. På den måde vil ægtefællerne kunne minimere risikoen for, at sumsærejebeløbet overstiger grundbeløbet, men de vil tilsvarende modsat kunne risikere, at sumsærejebeløbet – ved det genstandsrelaterede sumsæreje – ikke dækkes fuldt ud, såfremt de berørte aktiver falder til under det fastsatte sumsærejebeløb, og indtægterne ikke indgår i beregningsgrundlaget.

10.1.5. Eksempler fra praksis (S)

Afslutningsvist kan det nævnes, at det i de praktiske eksempler i Bilag D specifikt er anført, hvad der skal gælde for henholdsvis surrogaterne og indtægterne. Således kan ægtefællerne ved formuleringen af ægtepagten helt praktisk sikre sig, at surrogater og indtægter gavner det fastsatte sumsærejebeløb bedst muligt – også selvom retsstillingen langt hen ad vejen må anses for allerede at følge af bestemmelserne i ÆFL og fortolkningen af disse.

10.2. Hvem af ægtefællerne bør særejet gælde for? (S)

De fire eksempler i Bilag D er enten udformet således, at alene den ene ægtefælle får fuldstændigt særeje for et aktiv eller en sum på ca. 3 mio. kr., eller at begge ægtefællerne får særeje for identiske eller sammenlignelige aktiver og beløb. I den forbindelse er det værd at gøre sig nogle overvejelser omkring, hvad der vil være mest fordelagtigt for ægtefællerne i deres givne situation.

Metoden er som nævnt fordelagtig for ægtefællerne i forbindelse med dødsboskiftet af den førstafdødes dødsbo. Det er imidlertid ikke muligt i en ægtepagt at aftale såkaldt *dødsfalds-særeje*, hvor ægtefællens formue er særeje ved død, men delingsformue i forbindelse med sepa-

---

¹³⁷ For en nærmere uddybning af de tre mulige løsninger se “Sumsæreje og sumdeling”, s. 259-263

ration eller skilsmisse, jf. betænkning 1552/2015 side 328-329, idet fuldstændigt særeje alene kan aftales som en overbygning på et skilsmissesæreje¹³⁸. Ægtefællerne skal derfor i forbindelse med oprettelsen af denne type ægtepagt gøre sig nogle overvejelser omkring, at det aftalte særeje også vil kunne komme i spil, såfremt ægteskabet ophører ved separation eller skilsmisse. I den forbindelse bør man indtænke, om den ene ægtefælle stiller sig økonomisk ringere ved separation eller skilsmisse, hvis der med metoden kun aftales særeje for den ene af ægtefællerne.

Hvis det kun er den ene ægtefælle, der får fuldstændigt særeje om et givent aktiv eller en given sum, vil denne ægtefælle i tilfælde af separation eller skilsmisse, kunne friholde dette særeje fra lighedelingen, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 2, jf. ÆFL § 26, stk. 1, nr. 1. Når det i dette tilfælde er et aktiv med en værdi på 3 mio. kr. eller en sum på 3 mio. kr., vil den anden ægtefælle alt andet lige blive stillet økonomisk ringere, end hvis der ikke var aftalt særeje, såfremt denne ikke selv har aktiver, som tilsvarende kan friholdes fra lighedelingen. Med i disse overvejelser bør man også have, at metoden er en mulighed for at spare skat, hvorfor det aftalte særeje typisk alene vil omfatte aktiver, hvorpå der hviler en stor avanceskat. Således vil det måske ikke være relevant at aftale et særeje på 3 mio. kr. for den anden ægtefælle, hvis denne ikke er i besiddelse af aktiver med skatteavancer. Der er altså tale om en afvejning af på den ene side ægtefællernes økonomiske retsstilling, hvis ægteskabet ophører ved separation eller skilsmisse, og på den anden side besiddelsen af aktiver, hvorpå der hviler en avanceskat. Ægtefællerne bør overveje dette nøje, inden de beslutter sig for, hvorvidt der skal aftales særeje for dem begge eller kun for den ene, idet de ellers potentielt skaber en økonomisk ubalance i forbindelse med et eventuelt separations- eller skilsmisseskitte. Under alle omstændigheder bør den ægtefælle, der potentielt ikke får særeje, orienteres om de mulige konsekvenser dette kan have på et senere skifte.

I forlængelse af ovenstående bør det også indgå i overvejelserne, at man typisk ikke er klar over, hvem af ægtefællerne der lever længst. Aftales der alene fuldstændigt særeje for den ene ægtefælle, risikerer man, at metoden slet ikke kan anvendes eller ikke kommer i spil, såfremt det er den anden ægtefælle, der ender med at blive førstafdøde. Ønsker man dermed at sikre, at man får mulighed for at anvende grundbeløbet i særboet, uanset hvem af ægtefællerne, der *tilfældigvis* bliver førstafdøde, bør man overveje at aftale fuldstændigt særeje for begge ægtefæller.

Ejer den ene ægtefælle ikke aktiver, hvorpå der hviler store skatteavancer, kan dette praktisk eventuelt løses ved, at den anden ægtefælle ved gave overdrager nogle af de pågældende aktiver, som den første ægtefælle herefter får fuldstændigt særeje over¹³⁹. Gaver mellem ægtefæller er ikke afgiftspligtige, jf. BAL § 22, stk. 3, og der er ikke længere et krav om, at der skal oprettes en ægtepagt i forbindelse med gavegivelsen, jf. betænkning 1552/2015, side 378-379.

Opsummerende kan det siges, at ægtefællerne – inden de beslutter, hvordan indholdet af ægtepagten skal udfærdiges – bør overveje, om særejet skal gælde for dem begge eller kun for den ene. Disse overvejelser bør især omhandle konsekvenserne ved et skifte i anledning af sepa-

---

¹³⁸ Se nærmere i ”Familieret” s. 180

¹³⁹ Eventuelle skattemæssige konsekvenser af denne konstellation for gavegiveren vil ikke blive behandlet nærmere i nærværende afhandling.

ration eller skilsmisse samt konsekvenserne af, at den "forkerte" ægtefælle afgår ved døden først.

11. Konklusion (S og I)

Afhandlingen har haft til formål at analysere betydningen af dødsboskattegrænsen i DSKL § 6, stk. 1, med henblik på at optimere ægtefællernes "3 mio. kr. ægtepagt" gennem valget af særejetype.

Det er gennem afhandlingen blevet beskrevet, hvordan begrebet "boet" ikke forstås entydigt på tværs af lovgivningen. Med Landsrettens afgørelse i SKM 2012.524 LSR, som er videreført i styresignalet, SKM 2012.724 SKAT, er det nu tydeligt, at det er størrelsen af bosloddet, der udgør "boet" ved fastlæggelsen af skattepligten. Hvis førstafdødes boslod ikke overstiger grundbeløbet (3.272.500 kr. i 2024), er boet således skattefrit.

Eftersom metoden bygger på den forudsætning, at længstlevende skal kunne sidde i uskiftet bo, har det ligeledes været nødvendigt at undersøge, hvordan skattepligten fastlægges i et uskiftet bo. På baggrund af denne analyse kan det konkluderes, at det også ved skifte af det uskiftede bo – både i længstlevendes levende live og ved dennes død – er ægtefællernes boslodder, der er afgørende. Ved skifte af et uskiftet bo eksisterer der derfor to separate boer, og kun såfremt summen af henholdsvis førstafdødes og længstlevendes boslod af det uskiftede bo er under 6.545.000 kr. (2024) vil begge boer være skattefrie.

Det er blevet undersøgt, hvordan dødsboskattegrænsen i DSKL § 6, stk. 1, skal fortolkes i de tilfælde, hvor førstafdøde efterlader sig et særbo, som skiftes straks ved dennes død, og hvor længstlevende sidder i uskiftet bo med resten.

Ordlyden af DSKL § 72, stk. 2 slår klart fast, at der ved skifte af det uskiftede bo *i længstlevendes levende live* skal ske en sammenlægning af summen af førstafdødes særbo og førstafdødes andel af det uskiftede bo ved opgørelsen af skattepligten. Det understøttes af bemærkningerne samt Den Juridiske Vejledning. Ud fra en analyse af DSKL § 6, stk. 1 i sammenhæng med DSKL § 72, stk. 2 kan det således konkluderes, at der kun kan anvendes ét grundbeløb pr. ægtefælle ved skifte i længstlevendes levende live.

Ved skifte af det uskiftede bo *ved længstlevendes død* er retsstillingen mindre klar, idet der ikke findes særskilte regler herfor. Placeringen og ordlyden af DSKL § 6, stk. 3 indikerer, at der skal ske en sammenlægning af særboet og afdødes boslod af fællesboet, hvilket ligeledes kan udledes af de relevante styresignaler på området, SKM 2012.724 SKAT og SKM 2014.46 SKAT, som specifikt nævner en sammenlægning af de to boer. I modsat retning taler bemærkningerne til DSKL § 6, stk. 3 og den juridiske litteratur, som antyder, at der ikke skal ske en sammenlægning ved død.

Konkluderende kan det dog siges, at mest taler for, at der skal ske en sammenlægning af særboet og bosloddet af fællesboet ved både skifte i længstlevendes levende live og ved længstlevendes død. Det er derfor mest nærliggende, at der alene kan anvendes ét grundbeløb pr. ægtefælle, således at både særboet og bosloddet skal kunne rummes inden for grundbeløbet, hvis begge boer skal være skattefrie.

Ud fra en analyse af konsekvenserne af, at der alene kan anvendes ét grundbeløb pr. ægtefælle, kan det dog konkluderes, at sammenlægningen ikke får betydning for skattefriheden i særboet, såfremt dette undergives en særskilt skiftebehandling. Sammenlægningen har alene betydning for, om førstafdødes boslod af fællesboet ved det senere skifte af det uskiftede bo bliver skattepligtigt.

Set i lyset af de indledende drøftelser med Skattestyrelsen, bør der formentlig foretages en retssociologisk undersøgelse af den faktiske administration af dødsboer, hvori metoden er benyttet, herunder af Skattestyrelsens fortolkning af anvendelsen af grundbeløbet.

Afhandlingens anden del har bestået af en nærmere analyse af, hvordan ægtefællerne bedst muligt kan optimere den potentielle skattebesparelse med en ”3 mio. kr. ægtepagt” gennem valget af særejetype. Metoden er alene anvendelig for ægtefæller med fælles- og/eller særbørn, som delvist har delingsformue i ægteskabet, og som på dødsboskiftet har en nettoformue, der overstiger grundbeløbet.

Efter ÆFL § 12, stk. 2, nr. 1, kan ægtefællerne vælge at et specifikt aktiv skal være fuldstændigt særeje (*genstandssæreje*). Valget af aktiv(er) er ikke uden betydning, da det er en forudsætning for at få mest muligt ud af metoden, at ægtefællerne bestemmer særeje for de aktiver, hvorpå der hviler den største skattepligtige avance. Dette vil typisk være fast ejendom, som ikke er omfattet af EBL § 8, værdipapirer samt personligt ejede virksomheder og selskaber. Ved personligt ejede virksomheder, som har anvendt virksomhedsskatteordningen, skal der dog – uanset boets skattefrihed – foretages en afsluttende skatteansættelse efter DSKL § 13, stk. 5. Det vil derfor kun være en fordel at placere disse i særboet, såfremt de på dødsboskiftet omdannes til et selskab efter reglerne i VOL § 2, stk. 1. Ved genstandssærejet er værdiudsving i de valgte aktiver den største hindring for den fulde anvendelse af metoden, og ægtefællerne skal derfor løbende holde sig opdateret på de pågældende aktivers værdi, herunder opdatere ægtepagtens indhold, hvis de vil optimere anvendelsen mest muligt.

En mere fordelagtig løsning kan være at etablere enten et genstandsrelateret eller et abstrakt sumsæreje efter ÆFL § 12, stk. 2, nr. 4, på ca. 3 mio. kr. For både det genstandsrelaterede og det abstrakte sumsæreje gælder det, at værdiforøgelser er uden betydning for det fastsatte beløbs størrelse. Kun værdiforringelser kan medføre, at ægtefællerne ikke får det fulde udbytte af metoden. Det er desuden uden betydning, om ægtefællerne allerede ved oprettelsen har aktiver eller formue på 3 mio. kr. Beløbet skal blot være til stede på skiftetidspunktet. Det er i den forbindelse friværdien af de valgte aktiver og nettoformuen, som lægges til grund ved beregningen af, om hele sumsærejebeløbet kan friholdes fra delingen.

Med *det genstandsrelaterede sumsæreje* gøres ca. 3 mio. kr. af et eller flere aktiver til fuldstændigt særeje. Ligesom ved genstandssærejet er det en forudsætning, at de mest skatte-tunge aktiver omfattes af særejet. Ved det genstandsrelaterede sumsæreje er overvejelserne omkring, hvordan tilknyttet gæld skal fradrages, helt afgørende. Det er i afhandlingen forudsat, at fradrag af gæld følger den ”familieformueretlige” friværdi og dermed principperne i ÆFL § 29. Friværdien af de valgte aktiver vil først kunne udregnes endeligt på dødsboskiftet, og det

vil dermed være nødvendigt løbende at danne sig et overblik over, hvordan gældsfradrag og stiftelse af ny gæld kan påvirke friværdien.

Ved *det abstrakte sumsæreje* friholdes ca. 3 mio. kr. af ægtefællernes respektive nettoformuer fra ligedelingen. Særejet knytter sig ikke til specifikke aktiver. Det abstrakte sumsæreje bliver ikke påvirket af de enkelte aktivers værdiudsving. Derimod er nettoformuens størrelse afgørende for, om hele sumsærejeløbet kan friholdes på skiftet. I den forbindelse vil forbrugsgæld efter ÆFL § 29, stk. 3, dog først skulle fradrages efterfølgende. En usikret forbrugsgæld vil derfor i sidste ende kunne få afgørende betydning for, om det fulde sumsærejeløb kan friholdes fra delingen. Da det abstrakte sumsæreje alene er påvirket af størrelsen på den samlede nettoformue og ikke på værdiudsving i de enkelte aktiver, vil denne type særeje i de fleste tilfælde være mest fordelagtig for ægtefællerne, idet de ikke løbende skal holde sig opdateret på de berørte aktivers gældende værdi.

En bestemmelse om abstrakt sumsæreje påvirker også den kvalitative opgørelse. I den forbindelse kan det konkluderes, at en bestemmelse om abstrakt sumsæreje ikke er til hinder for, at arvingerne kan gøre udtagelsesreglerne gældende. Arvingerne kan imidlertid kun udtage aktiver, der tilhører førstafdødes særbo, eftersom længstlevende sidder i uskiftet bo med resten. Med udgangspunkt i DSKL § 4, stk. 3 sammenholdt med DSL § 76 og AL § 22 har længstlevende en relativt vid adgang til at influere, hvilke aktiver der omfattes af det abstrakte sumsæreje, så længe de øvrige arvingers udtagelsesret ikke kommer i vejen herfor. Længstlevende vil på den måde kunne få stor indflydelse på, at de mest skattetunge af førstafdødes aktiver kvalitativt placeres i det skattefrie særbo.

Ægtefællerne har efter ÆFL § 12, stk. 3 mulighed for at pristalsregulere det fastsatte sumsærejeløb. Det vil dog ikke være muligt at lade reguleringen af sumsærejeløbet følge den præcise udvikling i grundbeløbet. Ud fra den hidtidige udvikling i henholdsvis pristalsreguleringen og satsreguleringsprocenten vil det ikke få skatteretlige konsekvenser at pristalsregulere sumsærejeløbet. Sumsærejeløbet bør dog ideelt set fastsættes en anelse lavere end grundbeløbet for at komme en ændring i udviklingen i forkøbet.

Det bør tillige bemærkes, at surrogater ikke vil påvirke det fastsatte sumsærejeløb, idet disse tilsvarende vil være særeje. Ægtefællerne vil derfor frit kunne udskifte de aktiver, som er berørt af særejebestemmelsen. Heller ikke indtægterne af sumsærejet vil påvirke dettes størrelse, idet disse blot vil indgå som en del af det samlede sumgrundlag. Ønsker ægtefællerne at være sikre på, hvordan surrogater og indtægter fordeles i forhold til sumsærejeløbet, kan de indskrive dette specifikt i ægtepagten.

Slutteligt kan det bemærkes, at man typisk ikke er klar over, hvem i ægteskabet der dør først. Ægtefællerne bør derfor overveje, om særejet skal gælde for dem begge eller kun for den ene. Særligt bør de overveje konsekvenserne ved et skilsmissekifte samt de konsekvenser det eventuelt medfører, når den ”forkerte” ægtefælle bliver førstafdøde.

12. Forkortelsesliste

H	Højesteretsdom
LSR	Landsskatteretten
SKM	Skatteministeriets offentliggørelse af domme, kendelser, afgørelse m.v.
SKST	Skattestyrelsen
SR	Skatterådet
TfS	Tidsskrift for skatter og afgifter
TfA	Tidsskrift for Familie- og Arveret
U	Ugeskrift for Retsvæsen
V	Vestre Landsrets dom
Ø	Østre Landsrets dom
Grundbeløbet	Det regulerede grundbeløb i DSKL § 6, stk. 1
Metoden	Metoden med oprettelse af en ”3 millioner kroners ægtepagt”
Mio.	Millioner
I	Isabella Hastrup Andersen er forfatter
S	Simone Bak Pedersen er forfatter

De anvendte love er angivet med forkortelse i litteraturlisten nedenfor.

13. Litteraturliste

Afhandlingens forkortelser til litteraturhenvisning er **fremhævet** i det følgende:

13.1 Love

Lovbekendtgørelse nr. 1347 af 15. juni 2021 Arvelov (arveloven). – **AL**

Lovbekendtgørelse nr. 172 af 29. januar 2021 om den skattemæssige behandling af gevinst og tab ved afståelse af aktier m.v. – **ABL**

Lovbekendtgørelse nr. 11 af 6. januar 2023 om afgift af dødsboer og gaver (boafgiftsloven) – **BAL**

Lovbekendtgørelse nr. 426 af 28. marts 2019 om beskatning ved dødsfald (dødsboskatteloven) – **DSKL**

Lovbekendtgørelse nr. 1807 af 3. september 2021 om skifte af dødsboer (dødsboskifteloven) – **DSL**

Lovbekendtgørelse nr. 132 af 5. januar 2019 om beskatning af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom (ejendomsavancebeskatningsloven). – **EBL**

Lovbekendtgørelse nr. 460 af 3. maj 2024 (kildeskatteloven) – **KSL**

Lovbekendtgørelse nr. 76 af 3. februar 1999 om beregning af et nettoprisindeks (nettoprisindeksloven) – **NPL**

Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. juni 2021 om indkomstskat for personer m.v. (personskatteloven) – **PSL**

Lovbekendtgørelse nr. 835 af 3. juni 2022 (skatteforvaltningsloven). – **SFL**

Lovbekendtgørelse nr. 1836 af 16. september 2021 om indkomstbeskatning af selvstændige erhvervsdrivende (virksomhedsskatteloven) – **VSL**

Lovbekendtgørelse nr. 934 af 4. august 2015 om skattefri virksomhedsomdannelse (virksomhedsomdannelsesloven) – **VOL**

Lovbekendtgørelse nr. 774 af 7. august 2019 om ægtefællers økonomiske forhold (ægtefælleloven) – **ÆFL**

13.2 Cirkulærer, styresignaler, meddelelser, juridiske vejledninger mv.

Cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning

Cirkulære nr. 9792 af 27. september 2021, om ændring af cirkulære om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning

Den Juridiske Vejledning 2024-1 afsnit:

- C.B.2.1.4.5
- C.B.2.1.4.5.1
- C.B.3.5.4.3
- C.C.7.2.2
- C.C.7.2.9
- C.E.3.1.5.1.4
- C.E.4.4.1.1.2

SKM 2013.814 SR, Skatterådets bindende svar af 18. november 2013, j.nr. 13-0183717

SKM 2013.816 SR, Skatterådets bindende svar af 19. november 2013, j.nr. 13-0191829.

SKM 2014.46 SKAT

TSS-cirkulære nr. 2000-9 af 28. marts 2000 om skattepligten ved overdragelse af aktier – værdiansættelse.

TSS-cirkulære nr. 2000-10 af 28. marts 2000 om værdiansættelse af goodwill.

13.2 Bøger

Adolphsen, Caroline og Eva Naur Jensen: **Arveret**, Djøf Forlag, 8. udgave, 2021

Adolphsen, Caroline, Eva Naur Jensen og Nikolaj Maul Sørensen: **Familieret**, Djøf Forlag, 5. udgave, 2023.

Bolander, Jane, Liselotte Madsen, Anders Nørgaard Laursen og Inge Langhave: **Lærebog om indkomstskat**, Djøf Forlag, 20. udgave, 2023.

Gianelli, Karsten: **Dødsbøbeskatning**, Karnov Group, 7. udgave, 2023.

Grønborg, Jørgen Ulrik: **Ægtefælleloven med kommentarer**, synopsis.dk, 1. udgave, 2021

Olesen, Birgitte Sølvkær: **Generationsskifte og omstrukturering. Det skatteretlige grundlag**, Jurist- og Økonomforbundet, 7. udgave, 2023.

Pedersen, Jan: **Skatteforvaltning – Skatteproces – Skattekontrol**, Jurist og Økonomforbundet, 1. udgave, 2020.

Pedersen, Jan, Malene Kerzel, Jane Ferniss og Claus Hedegaard Eriksen: **Skatteretten 1**, Karnov Group, 9. udgave, 2021.

Sørensen, Nikolaj Maul: **Sumsæreje og Sumdeling**, Djøf Forlag, 1. udgave, 2023.

Werlauff, Erik: **Arv og Skifte**, Jurist- og Økonomforbundets forlag, 9. udgave, 2017.

13.3 Artikler

Naur, Eva og Nikolaj Maul Sørensen: Anvendelse af kvalitative beskyttelsesregler på aktiver i sumsæreje, **U.2020B.155**.

13.4 Bemærkninger og betænkninger mv.

Betænkning nr. 1552 af 2015 om ægtefællers økonomiske forhold, afgivet af Retsvirkningslovsudvalget.

Lovforslag nr. 90 med bemærkninger fremsat den 27. november 1996

Lovforslag nr. 178 med bemærkninger fremsat den 30. maj 2017 – om ægtefællers økonomiske forhold.

13.5 Andet

Grønborg, Ulrik: PowerPoint præsentation fra JUC-netværk afholdt den 20. september 2023

13.5.1 Hjemmesider

Danmark Statistik – sidst besøgt den 4. april 2024 –

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/oekonomi/prisindeks/nettoprisindeks>

Den Juridiske Vejledning – sidst besøgt den 16. maj 2024 –

<https://info.skat.dk/data.aspx?oid=80433&chk=219250>

Karnov Group – sidst besøgt den 21. maj 2024 – www.karnovgroup.dk

Skatteministeriet – sidst besøgt den 4. april 2024 –

<https://skm.dk/tal-og-metode/satser/skattehistorik/reguleringstallet-i-psl-20-en-historisk-oversigt>

Synopsis – sidst besøgt den 17. april 2024 – www.Synopsis.dk

14. Domsregister

14.1 Ugeskrift for Retsvæsen

U 2016.2125 H

14.2 Tidsskrift for Familie- og Arveret

TfA 2013.390 V

TfA 2021.468 Ø

14.3 Tidsskrift for Skatter og Afgifter

TfS 2012,660 (**SKM 2012.524 LSR** – Landsskatterettens kendelse af 30. august 2012, j.nr. 11-0298687)

TfS 2013,24 (**SKM 2012.724 SKAT** – Fritagelse for beskatning af dødsboer, hvor der er en længstlevende ægtefælle - beløbsgrænse - boslod - genoptagelse – styresignal)

TfS 2018,577 (**SKM 2018.348 SKST** - Styresignaler, SKM-meddelelser og høringsportalen for styresignaler – Styresignal)

15. Bilag

Bilag A – eksempel på opgørelse af skattepligten i et dødsbo:

Skifteanmodning modtaget i skifteretten i 2024	Aktiver	Nettoformue
Aktiver og nettoformue i førstafdødes særbo, med skæringsdag i 2015	930.000 kr.	900.000 kr.
Summer der er afgørende for skattepligten i 2015	930.000 kr.	900.000 kr.
Skifte af uskiftet bo med skæringsdag i 2024	3.000.000 kr.	2.500.000 kr.
Bosloddens størrelse	1.500.000 kr.	1.250.000 kr.
Særboets aktiver og nettoformue lægges til, jf. DKSL § 72, stk. 2	2.430.000 kr.	2.150.000 kr.
Afgørende beløb ved vurderingen af skattefritagelsen, jf. SKM2012.724.SKAT	2.430.000 kr.	2.150.000 kr.
Den afgørende beløbsgrænse for skattefritagelsen er det år, hvor skæringsdagen ligger i boopgørelsen for særboet, jf. DSKL § 6, stk. 3	2015 2.680.800	2015 2.680.800

Eksemplet er udarbejdet med udgangspunkt i den juridiske vejledning 2024-1, C.E.4.4.1.1.2

Bilag B – udviklingen i nettoprisindekset og satsreguleringsprocenten

Figuren viser udviklingen i nettoprisindekset og satsreguleringsprocenten i perioden januar 2013 til januar 2024.

Den blå kurve viser udviklingen i nettoprisindekset, mens den orange kurve viser udviklingen i satsreguleringsprocenten.

Figuren er baseret på tal indhentet fra Danmarks Statistik og SKAT på følgende links:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/oekonomi/prisindeks/nettoprisindeks>

<https://skm.dk/tal-og-metode/satser/skattehistorik/reguleringstallet-i-psl-20-en-historisk-oversigt>

Bilag C – eksempel på boopgørelse fra Skattestyrelsen

03.04.2024 14.03

Returadresse: Skattestyrelsen, Nykøbingvej 76, 4990 Saksøbing

ADVOKATANPARTSELSELSKABET THORNINGER
Herningvej 1
6950 Ringkøbing

FI 3 - Dødsbo
Fabriksvej 13
7600 Struer

Telefon +45 72 22 18 18
skat.dk

Cpr-/cvr-/se-nr. [REDACTED]
Sags-id [REDACTED]
Jeres journal-nr. [REDACTED]

17. oktober 2023

Skattestyrelsen godkender værdiansættelsen i boopgørelsen

Boet efter [REDACTED] (Jeres journalnummer).
Dødsdato: 19. marts 2023. Skifterettens sagsnummer [REDACTED] Herning.

Vi har fået særboets åbningsstatus den 26. september 2023 og boopgørelsen i særboet den 26. september 2023. Vi godkender værdiansættelserne.

Vi kan i øvrigt oplyse, at

- vi ikke vil ændre skatten for årene før dødsåret. Reglerne står i dødsboskattelovens § 87, stk. 2.
- boet er skattefritaget, fordi hverken aktiverne eller formuen overstiger beløbsgrænserne for skattefrihed i dødsboskattelovens § 6
- boet skal ikke sende et oplysningskema for dødsåret og får heller ikke en årsopgørelse for dødsåret. Reglerne står i dødsboskattelovens § 13.
- skifteretten beregner og opkræver en eventuel boafgift.

Love og regler

I finder den nyeste version af lovene på skat.dk/skattelove.

Har I spørgsmål?

Hvis I har spørgsmål eller kommentarer til sagen, er I velkomne til at ringe til mig på 72 37 76 79. Hvis I har fået dette brev som Digital Post, kan I også skrive til mig og sende bilag ved at logge på borger.dk, Virk, e-Boks eller mit.dk og bruge svar-funktionen.

Skattestyrelsen er en del af Skatteforvaltningen

03.04.2024 14.03

Hvis du har behov for oplysning af dette brev, kan du ringe til telefonnummer 12 22 28 28.
Bemærk, at brevet kan indeholde en frist.

Side 1 af 2

Har I spørgsmål, som ikke handler om denne sag, kan I finde hjælp på skat.dk/kontakt. Her kan I se, hvordan I kommer direkte i kontakt med medarbejdere, der har særlig viden om det område, jeres henvendelse drejer sig om.

Venlig hilsen

Kopi er sendt til:
Skifteretten

KOPI

Skattestyrelsen er en del af Skatteforvaltningen

Hvis du har behov for oplæsning af dette brev, kan du ringe til telefonnummer 72 22 28 28.
Bemærk, at brevet kan indeholde en frist.

Side 2 af 2

Herningvej 1
6950 Ringkøbing
Tlf. 97 32 38 11

OPGØRELSE OG REPARTITION

I

Boet efter [redacted] død den 19.
marts 2023

[redacted] – Privat skifte - særeje

Skæringsdag den 15. september 2023

ARVEFORHOLD:

[REDACTED] boende [REDACTED], afgik ved døden den 19. marts 2023.

Afdøde var gift med [REDACTED]. I boet er der både delingsformue og fuldstændigt særeje.

Afdøde [REDACTED] og [REDACTED] har oprettet testamente for notaren i Herning den 23. august 2022. Der er ligeledes oprettet ægtepagt, der er tinglyst den 25. august 2022.

Det fremgår af ægtepagten, at både afdøde og efterlevende ægtefælle har et fuldstændigt særeje bestående af de første 3.070.100 kr. af værdien af 4100 aktier i Ringkjøbing Landbobank. Alt, hvad de i øvrigt ejer, indgår i formuefællesskabet.

Det fremgår af testamentet, at det fuldstændige særeje skal skiftes straks ved afdødes død, og at det fuldstændige særeje skal tilfalde [REDACTED] to livsarvinger til lige deling. Efterlevende ægtefælle har i testamentet meddelt arveafkald på arv efter afdødes fuldstændige særeje.

Arvinger i særboet er herefter afdødes to livsarvinger:

Navn og adresse:

[REDACTED]
[REDACTED]

Slægtskab:

Datter

Datter

BOETS SKIFTEFORM OG UDLEVERING:

Skifteretten ved Retten i Herning udleverede den 12. maj 2023 under SkS nr. 14-438/2023 boet til privat skifte ved advokat Lene Norup Møller.

Arvingerne har under skiftet ifølge sædvanlig skiftefuldmagt været repræsenteret af advokat Lene Norup Møller.

PROKLAMA:

Ifølge lov om skifte af dødsboer § 81 stk. 2 og 3 er der indrykket proklama i Statstidende med indkaldelse af afdødes kreditorer og arvinger i det uskiftede bo.

Der er satets ingen anmærkelser, der vedrører afdødes særbø.

- 2 -

ÅBNINGSSTATUS:

Der er ikke indgivet åbningsstatus til SKAT og skifteretten, idet nærværende boopgørelse tillige er åbningsstatus i boet.

Der er ikke skyldig afgift vedrørende arveforskud eller gaver ydet før 1995, jfr. DGAL § 45 og 49. Der er ikke forfaldet arveafgift, der ikke er betalt rettidigt, ligesom afdøde ikke har opnået henstand med arve-, bo-, til-lægsbo – eller gaveafgifter (bekendtgørelse nr. 917 af 4. december 1996 § 6).

BOETS BEHANDLING:

Særejet, jfr. ovennævnte ægtepagt, på de første 3.070.100 kr. af værdien af afdødes 4100 stk. aktier i Ringkjøbing Landbobank er overført til særskilt depot. Herefter er de solgt under boets behandling, og provenuet er indgået på boets konto i Vestjysk Bank.

Boet er ikke skattepligtigt, hvorfor der ikke udarbejdes selvangivelse.

SKÆRINGS DAG OG AFSLUTNING:

Der tages forbehold for Skifterettens og SKATs godkendelse af værdiansættelserne og afgiftsberegning.

Med skæringsdag den 15. september 2023 stiller boet sig herefter således:

AKTIVER

1. 3.068 stk. Ringkjøbing Landbobank aktier solgt til kurs 1.000,3772	kr	3.069.157,25		
kurtage	kr	(15.565,87)		
Depotgebyr	kr	3.053.591,38		
	kr	(55,78)		
Provenu	kr	3.053.535,60	kr	3.053.535,60
Nyoprettet bokotno i Vestjysk Bank 7650 0001625248 kan udgå med	kr	3.052.035,60		
Aktiver i alt			kr	3.053.535,60

PASSIVER

1. Retsafgift	kr	1.500,00		
2. Yderligere retsafgift	kr	9.000,00		
3. Gebyr oprettelse bokonto i Vestjysk Bank	kr	1.100,00		
4. Honorar til boets advokat	kr	25.000,00		
5. 25% moms	kr	6.250,00		
Passiver i alt	kr	42.850,00	kr	42.850,00
Når fra aktiverne			kr	3.053.535,60
trækkes passiverne			kr	(42.850,00)
fremkommer bobeholdningen			kr	3.010.685,60

AFGIFTSBEREGNING

Afgiftspligtig bobeholdning	kr	3.010.685,60
-----------------------------	----	--------------

Summaforrag	kr	(321.700,00)	
15% boafgift af	kr	2.688.985,60	kr 403.347,84
Afgiftspligtig bobeholdning			kr 3.010.685,60
15% boafgift			kr (403.347,84)
Arvebeholdning			kr 2.607.337,76

side 4

REPARTITION

Arvebeholdningen fordeles mellem livsarvingerne med ½ eller til hver.

	kr	1.303.668,88	kr	2.607.337,76
--	----	--------------	----	--------------

Arveløb udlægges således:

1. ~~XXXXXXXXXX~~ arver halvdelen eller der udlægges kontant. kr 1.303.668,88
  2. ~~XXXXXXXXXX~~ arver halvdelen eller der udlægges kontant. kr 1.303.668,88
Kontantarv i alt	kr	<u>2.607.337,76</u>

KONTANTAFSTEMNING

Af kontanter forefindes:

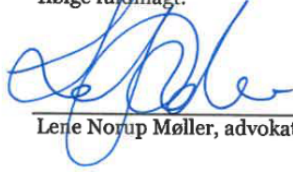
1. Bokonto i Vestjysk Bank kr 3.052.035,60

Af kontanter skal bruges:

1. Kontantarv kr 2.607.337,76
2. Boafgift kr 403.347,84
3. Yderligere retsafgift kr 9.000,00
4. Gebyr oprettelse bokonto i Vestjysk Bank kr 1.100,00
5. Honorar til boets advokat kr 25.000,00
6. 25% moms kr 6.250,00

Kr 3.052.035,00

Ringkøbing, den 26. september 2023
Ifølge fuldmagt:

Lene Norup Møller, advokat

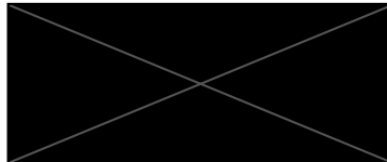
side 5

Personbogsattest

Udskrevet: 14.03.2024 13:07:15

Cpr-nr.
Navn:
Adresse:

Der findes ingen hæftelser på personen/virksomheden

Der findes ingen pantsætningsforbud på personen
/virksomheden

Persondokumenter

.....
Dokument:

Dokumenttype: Ægtepagt
Dato/løbenummer: 25.08.2022-1014171395

.....
Disponenter:

Navn:
Cpr-nr.:

Navn:
Cpr-nr.:

.....
Beskrivelse:

Idet undertegnede [redacted] født d. 11.09.1941, og
medundertegnede [redacted] født d. 12.04.1943,
begge boende [redacted] erklærer,

at vi begge er myndige,

at vi indgik ægteskab d. 23.06.1991,

at der i vort ægteskab gælder dansk familieførmueret, idet vi
begge boede i Danmark ved ægteskabets indgåelse,

opretter vi herved følgende ægtepagt.

§ 1 Overdragelse

..... 25.08.2022-1014171395

manden når med virkning pr. 09.08.2022 overtaget 4.100
stk. aktier i Ringkjøbing Landbobank med en samlet

14.03.2024 13:07:15

Side 1 af 3

kursværdi på overdragelsesdagen kr. 3.263.600,00 som gave
til hustruen, i henhold til gavebrev.

§ 2 Hustruens særeje

De første 3.070.100 kr. af værdien af hustruens 4100 stk.
aktier i Ringkjøbing Landbobank, indestående i depot [REDACTED]
[REDACTED] med en kursværdi på 3.263.600 kr. pr. 09.08.2022
skal tilhøre hustruen som fuldstændigt særeje og skal ikke
indgå i delingen i tilfælde af separation, skilsmisse eller død.
Særejet skiftes straks ved hustruens død. Den resterende del
af aktierne i Ringkjøbing Landbobank skal indgå i
formuefællesskabet.

Hvad der træder i stedet for det fuldstændige særeje skal
også tilhøre hustruen som fuldstændigt særeje.

Udbytte af aktierne skal indgå i formuefællesskabet.

§ 3 Mandens særeje

De første 3.070.100 kr. af værdien af mandens 10.350 stk.
aktier i Ringkjøbing Landbobank, indestående i depot [REDACTED]
[REDACTED] med en kursværdi på 8.238.600 kr. pr. 09.08.2022
skal tilhøre mandens som fuldstændigt særeje og skal ikke
indgå i delingen i tilfælde af separation, skilsmisse eller død.
Særejet skiftes straks ved mandens død. Den resterende del
af aktierne i Ringkjøbing Landbobank skal indgå i
formuefællesskabet.

Hvad der træder i stedet for det fuldstændige særeje skal
også tilhøre manden som fuldstændigt særeje.

Udbytte af aktierne skal indgå i formuefællesskabet.

§ 4 Øvrige ejendele

Alt, hvad vi i øvrigt ejer, skal fortsat indgå i vort almindelige
formuefællesskab.

§ 5 Den enes død

Når en af os dør, skal den førstafdødes fuldstændige særeje
skiftes straks og deles efter reglerne i arveloven eller i
førstafdødes testamente.

Den længstlevendes særeje skal fortsat være fuldstændigt
særeje og derfor ikke indgå i dødsboskiftet.

§ 6 Samtidig afdeling

Hvis vi dør samtidigt, skal de ejendele, som tilhører os som fuldstændigt særeje i henhold til § 1, være delingsformue.

§ 7 Tinglysning

14.03.2024 13:07:15

Side 2 af 3

Denne ægtepagt skal for at blive gyldig underskrives af os og tinglyses i Personbogen, som føres ved Tinglysningsretten, Majsmarken 5, 9500 Hobro.

Bilag D – praktiske eksempler på ”3 mio. kr. ægtepagter”

Samtlige praktiske eksempler er udarbejdet af advokat, Ulrik Grønberg (L) fra Advokaterne Sankt Knuds Torv P/S

Koncept til ægtepagt om genstandssæreje (fuldstændigt særeje)

Æ G T E P A G T

Undertegnede Mogens Madsen, født d. 17.06.1976, og medundertegnede Hanne Hansen, født d. 08.01.1981, begge boende Enemærket 98, 5800 Nyborg, der begge er myndige, opretter herved følgende ægtepagt:

§ 1

Særejets type og omfang

- 1.1. De manden tilhørende anparter på nominelt kr. 125.000,00 i selskabet EKSEMPEL ApS, cvr.nr. 01092023, skal med virkning fra lysningen af denne ægtepagt tilhøre manden som fuldstændigt særeje og således ikke indgå i bodelingen i tilfælde af separation, skilsmisse eller død. Selskabets samlede nominelle anpartskapital er kr. 125.000,00.
- 1.2. Hvad der træder i stedet for særejet, skal også være fuldstændigt særeje for manden.
- 1.3. Indtægterne af særejet, herunder udbytte, skal være delingsformue for manden.

§ 2

Den enes død

- 2.1. Såfremt manden dør først, skal mandens fuldstændige særeje skiftes straks og deles efter reglerne i arveloven eller i mandens testamente.
- 2.2. Såfremt hustruen dør først, skal mandens fuldstændige særeje ikke indgå i skiftet eller i et eventuelt uskiftet bo.

§ 3

Samtidig død

- 3.1. Hvis vi dør samtidigt, skal de ejendele, som tilhører manden som fuldstændigt særeje, tilfalde hans arvinger ifølge arveloven eller testamente.

§ 4

Vor øvrige formue

- 4.1. Alt, hvad vi i øvrigt ejer på nuværende tidspunkt samt alt, hvad vi hver især erhverver i fremtiden, skal indgå i almindeligt formuefællesskab imellem os.

§ 5
Tinglysning

- 5.1.** Denne ægtepagt skal for at blive gyldig underskrives af os og tinglyses i Personbogen, som føres ved Tinglysningsretten, Majsmarken 5, 9500 Hobro.

_____, den _____ 2023

_____
Mogens Madsen

_____
Hanne Hansen

Koncept til ægtepagt om genstandsrelateret beløbsbestemt fuldstændigt særeje.

Æ G T E P A G T

Undertegnede Mogens Madsen, født d. 17.06.1976, og medundertegnede Hanne Hansen, født d. 08.01.1981, begge boende Enemærket 98, 5800 Nyborg, der begge er myndige, opretter herved følgende ægtepagt:

§ 1

Særejets type og omfang

- 1.1. De første kr. 3.150.000,00 af handelsværdien – før fradrag af den på skiftetidspunktet værende avanceskat – af de manden tilhørende anparter på nominelt kr. 125.000,00 i selskabet EKSEMPEL ApS, cvr.nr. 01092023, skal med virkning fra lysningen af denne ægtepagt tilhøre manden som fuldstændigt særeje og således ikke indgå i bodelingen i tilfælde af separation, skilsmisse eller død. Selskabets samlede nominelle anpartskapital er kr. 125.000,00.
- 1.2. Den øvrige værdi af mandens ovennævnte anparter skal fortsat indgå i vort formuefællesskab.

EVENTUELT: Pristalsregulering af sumsærejet

- 1.1. Beløbet kr. 3.150.000,00 skal pristalsreguleres på basis af nettoprisindekset. Reguleringen skal ske efter forholdet mellem nettoprisindekset for september måned 2023, og nettoprisindekset for den måned, hvor ophørsdagen for vort formuefællesskab falder.

§ 2

Den enes død

- 2.1. Såfremt manden dør først, skal mandens fuldstændige særeje skiftes straks og deles efter reglerne i arveloven eller i mandens testamente.
- 2.2. Såfremt hustruen dør først, skal mandens fuldstændige særeje ikke indgå i skiftet eller i et eventuelt uskiftet bo.

§ 3

Samtidig død

- 3.1. Hvis vi dør samtidigt, skal de ejendele, som tilhører manden som fuldstændigt særeje, tilfalde hans arvinger ifølge arveloven eller testamente.

§ 4

Vor øvrige formue

- 4.1.** Alt, hvad vi i øvrigt ejer på nuværende tidspunkt samt alt, hvad vi hver især erhverver i fremtiden, skal indgå i almindeligt formuefællesskab imellem os.

§ 5

Tinglysning

- 5.1.** Denne ægtepagt skal for at blive gyldig underskrives af os og tinglyses i Personbogen, som føres ved Tinglysningsretten, Majsmarken 5, 9500 Hobro.

_____, den _____ 2023

_____
Mogens Madsen

_____
Hanne Hansen

Koncept til ægtepagt om abstrakt sumsæreje (fuldstændigt særeje)

Æ G T E P A G T

Undertegnede Mogens Madsen, født d. 17.06.1976, og medundertegnede Hanne Hansen, født d. 08.01.1981, begge boende Enemærket 98, 5800 Nyborg, der begge er myndige, opretter herved følgende ægtepagt:

§ 1

Særejets type og omfang

- 1.1. De første kr. 3.150.000 af den del af mandens nettoformue, som ellers skulle deles, skal tilhøre manden som fuldstændigt særeje og derfor ikke deles i tilfælde af separation eller skilsmisse.
- 1.2. Beløbet kr. 3.150.000 skal pristalsreguleres på basis af nettoprisindekset. Reguleringen skal ske efter forholdet mellem nettoprisindekset for september måned 2023, og nettoprisindekset for den måned, hvor ophørsdagen for vort formuefællesskab falder.

§ 2

Den enes død

- 2.1. Såfremt manden dør først, skal mandens fuldstændige særeje skiftes straks og deles efter reglerne i arveloven eller i mandens testamente.
- 2.2. Såfremt hustruen dør først, skal mandens fuldstændige særeje ikke indgå i skiftet eller i et eventuelt uskiftet bo.

§ 3

Samtidig død

- 3.1. Hvis vi dør samtidigt, skal de ejendele, som tilhører manden som fuldstændigt særeje, tilfalde hans arvinger ifølge arveloven eller testamente.

§ 4

Vor øvrige formue

- 4.1. Alt, hvad vi i øvrigt ejer på nuværende tidspunkt samt alt, hvad vi hver især erhverver i fremtiden, skal indgå i almindeligt formuefællesskab imellem os.

§ 5
Tinglysning

- 5.1.** Denne ægtepagt skal for at blive gyldig underskrives af os og tinglyses i Personbogen, som føres ved Tinglysningsretten, Majsmarken 5, 9500 Hobro.

_____, den _____ 2023

_____
Mogens Madsen

_____
Hanne Hansen

Bilag E – deklARATION for anvendelse af GAI

Deklaration for anvendelse af Generativ Kunstig Intelligens (GAI) i bachelorprojekt/speciale

Navn: Isabella Hastrup Andersen og Simone Bak Pedersen

Studienummer: 201909058 og 201905560

Projekttitel: Oprettelse af ”3 millioner kroners ægtepagter”

- Jeg/vi har **IKKE** benyttet generativ kunstig intelligens til udfærdigelse af dette projekt
(sæt kryds)

- Jeg/vi har **benyttet** generativ kunstig intelligens til udfærdigelse af dette projekt
(sæt kryds)

List hvilke GAI-værktøjer, der er benyttet (husk version):

DeepL Translate – <https://www.deepl.com/write>

Beskriv her, hvordan GAI er benyttet. Beskriv f.eks. kortfattet hvordan informationen blev genereret og forklar, hvordan outputet er anvendt i dit bachelorprojekt/speciale.

Vi har anvendt DeepL Translate til at oversætte de enkelte juridiske begreber til et korrekt juridisk engelsk ved udarbejdelsen af vores abstract.